

be összehívták a pénzügyi bizottságát... Az Intranszigiens k... a miniszterelnök Bad... délelőttre összehívta a... teli pénzügyi szervezet... amerikai delegáció meg... fővárosba s a két föde... amerikai szakértő ma a... a francia delegációval... Baden-Badenbe, ahová a... ár megérkezett. A fran... színűnek tartják, hogy... ság egész októberen át

Szociális Bizottság és maddérvatai
...
X. évfolyam * 227. szám
1929
Október 5 Szombat
5690 év Tisri 1

Kolozsváron hirdetések
Rudolf Mosse
S. A.
Str. Reg. Maria No. 36 Tel. 4-15
és a
Lloyd Express
Str. Geli. No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPI LAP

Üzenetek

Szívesen vesszük tudósításokat... Az Intranszigiens k... a miniszterelnök Bad... délelőttre összehívta a... teli pénzügyi szervezet... amerikai delegáció meg... fővárosba s a két föde... amerikai szakértő ma a... a francia delegációval... Baden-Badenbe, ahová a... ár megérkezett. A fran... színűnek tartják, hogy... ság egész októberen át

Új év, új remények

Irta: Marton Ernő

Örök és mély bölcsesség rejlik a tradicionális zsidó szokásban, amely ilyenkor, az évnek fordulóján számvetést csinál az elmúlt évben történtekkel, mérleget állít fel s ebből a mérlegből készíti el a maga horoszkópját az elkövetkezendő évekre. Mert mult és jövő szoros, elválaszthatatlan egységet alkotnak s aki tisztja, értelmes szemmel tud visszatekinteni a multba, az már kissé a jövő fátját is fellebengette. Minden Tegnap bizonyos fokig tükröke a Holnapnak.

Egy eseményekben és történelmi momentumokban gazdag esztendőől bucsúzik a zsidó nép. Arny és fény, öröm és nyomorúság váltakoztak kaleidoszkopikus gyorsasággal. Ami kétezer év óta, mint elérhetetlen álom élt népünk legjobbjainak szívében, az ebben az évben érett valósággá lett: lerakták az alapjait a világon szétszórt zsidó nép egységének. Ez a nép, amelyet a diaszpóra szenvedései egerfélé szakitottak és ezerarcúvá tettek, amelynek fiai nemcsak geográfiai, de világnézeti, kulturális és lelki szakadékok is elválasztottak egymástól, kétezer év után most ismét egyetlen igaz arcát mutatta meg a világnak. A honná épülő Palesztina varázslatos gondolata vitte véghez ezt a sohasem sejtett csodát, közös nevezőre hozta az oly sokféle töredezt komplexumot és népünk legjobbjait tette a zsidó egység gondolatának fanatikus harcosai. A Jewish Agency zürichi kongresszusa galut-történelmünknek talán legrandiózusabb eseménye és ebben a történelemben, amelynek annyi sötét, vértel és könnyel megtöltött lapja van, az első valóban reményteljes, boldog ígéretekkel teli fejezet. Evévi mérlegünkben a zürichi kongresszust a legnagyobb aktívumként könyvelhetjük el, amelynek fénye besugározza az elkövetkezendő esztendők még beiratlan fehér lapjait.

Ugyátszik azonban, hogy galutéletünk végzetéhez tartozik már az, hogy örömiünk sohasem lehet tartós. Mintha a sors inteni akarna mindig, ne vigadozzatok, ne örvendeztek, mert a galutban minden világosság csalóka lidércfény csupán, minden biztosnak hitt alap ingatag és tartós örömben, igaz világosságban akkor lesz részetek, ha majd saját talajotokon szilárdan álltok, ha majd a magatok erejéből véghezvittétek a csodát és ismét országalkotó, országépítő néppé váltatok, amely megbékélve önmagával és a világgal, saját kezébe vette svrasának intézését. Nyomban a Jewish Agency kongresszusa után jött a nagy intelem: még ne örvendeztek, az utnak, még az elején vagytok csak és az ut, amely előttetek áll, hosszú, fáradságos és szenvedésekkel teli. A palesztinai polgárháború, amely honfoglaló testvéreink százeit követelte áldozatul, két irányban fedte fel előttünk a könyörtelen valóságot, melyet eddig még önmagunk előtt is leplelezni igyekeztünk. Az egyik az, hogy az a munka, amit eddig Palesztinában végeztünk, szádrészen sem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyeket Erec Jisraelt támast a zsidó néppel szemben s hogy ottani pozíciókat csak úgy védhetjük meg, ha az ujjáépítő munka tempóját sokszorososan felfokozzuk. A másik igazság,

amire a palesztinai események könyörtelen fénye rávilágított, hogy az angol kormány kétszínű játékot űzött eddig a zsidó néppel s ugyanakkor, amikor Londonban újabb és újabb ünnepléses nyilatkozatokkal pecsételték meg a Balfour-deklarációt és Angliának ama eltökélt szándékát, hogy Palesztinában megteremtse a zsidó nép nemzeti otthonát, a kormány palesztinai exponensei valóságos aknamunkát folytattak a zsidó település ellen, ahol csak lehetett, nehézségeket gördítettek az ujjáépítő munka elé és minden lehető eszközzel az arabokat favorizálták a zsidókkal szemben.

A most következő esztendő feladata lesz levonni az észszerű konzekvenciákat mindkét mementóból. Az az ultimátumszerű memorandum, amelyet Weizmann Chaim az elmúlt napokban nyújtott át MacDonalddal miniszterelnöknek, arra enged következtetni, hogy a cionista világszervezet gyökeres revízió alá vette az angol kormánnyal szemben folytatott eddigi politikáját és el van szánva rá, hogy a legenergikusabb eszközökkel fogja nyitni a színteret a birni Angliát. Most még csak az szükséges, hogy a zsidó nép, a zsidó tömegek is levonják az eseményekből az egyetlen, számukra adódó konzekvenciát. Válaszut előtt áll most a zsidó nép és döntenie kell, akarja-e Erec Jisraelt vagy nem akarja. Mert az országépítő munka eddigi tempója egyértelmű volt ezen akarat teljes hiányával. Országot építeni, hazát alapítani nem lehet félkezéssel és félárbóca erezzel lelkesedéssel. Ez a munka egész szívet, egész embert, sőt emberfeletti akaratot és áldozatot igényel. Ha valóban akarja a zsidóság Palesztinát, ugya most következő esztendőben kell bebizonnyítania, hogy ennek az akaratnak érvényt is tud szerezni. Ez az év sorsdöntő lesz Erec Jisrael és a zsidó nép életében. Egyedül rajtunk múlik, hogy a nagy sorsfordulás javunkra, vagy ellenünk fog előltni.

Az elmúlt esztendő a romániai zsidóság életében is jelentős változásokat hozott. Közvetlenül a tavalyi nagyünnepek után bukott meg a liberális kormány és került az ország élére a nemzeti parasztpárt, amelynek kormányrajutása elé oly sok reménnyel tekintett az ország zsidósága. Az időközben lezajlott választások meghozták azt az eredményt, hogy a népi alapon álló zsidóságnak három képviselője és egy szenátora jutott be a parlamentbe, de a Maniu-kormányhoz fűzött egyéb várakozások csak nagyon kis mértékben váltak valóra. Mégha figyelembe vesszük is, hogy a kormány rendkívüli nehézségek között vette át az ország ügyeinek vezetését, hogy a liberálisok által teremtett gazdasági kaos és közéleti anarchia komoly próbára tette volna a leggyakorlottabb államférfiúi képességeket is. még ezek figyelembevételével sem lehetünk megalégedve a nemzeti parasztpárti kormány eddigi működésével. A kormány törvényhozási munkája olyan területekre tévedt, amely a legsúlyosabb határsértést jelentik a zsidó vallási autonómiával szemben s amelynek könnyelmű végrehajtása veszélybe döntheti hitközségeink évszázados épületét. A legutóbbi antiszemita zavargások azt mutatják, hogy a kormány sokszor hirdett jászandékai

ellenére sem volt képes a rendbontó elemeket fékentrartani és megelőzni a zavargások kirobbanását. Még ennél is szomorubb azonban, hogy a többszörösen beigért szankciók még mindig késnek. A költségvetés egyensúlyozása céljából kivettett új adók foként a zsidó lakosság vállaira nehezdednek, ezzel szemben egyházi és iskolai szubvenciók megfelelő mértékben való kiutalása még csak a jövő zenéje.

Bár nem adjuk fel a reményt, hogy előbb-utóbb sikerülni fog meggyőzni a kormányt ígéretei betartásának szükségességéről, az elmúlt év belpolitikai eseményei nagy tanulságot szolgáltatnak számunkra jövőbeli politikai magatartásunkra nézve. A romániai zsidóság számára csak egyetlen politikai út járható, ez pedig az önálló népi kisebbség útja. Népi érdekeinket nem bízhatjuk rá és nem szolgáltatathatjuk ki egyetlen más politikai pártnak sem és megkevesébe szabad valamely párt uszályhordozóiá szegődnünk. Érdekeinket egyedül mi védhetjük meg és céljainknak csak mi lehetünk igazi szószólói. Ennek előfeltétele azonban az, hogy erőteljesen megszervezzük önmagunkat és gondoskodjunk róla, hogy a zsidó erőt szét ne fordítsdólódjanak, hanem egyestülve, a nagy népi célok szolgálatába állítsanak.

A közeli hetek újabb próba elé fogják állítani a romániai zsidóság politikai erőit. Az új közigazgatási törvény alapján kii-

randó községi választások hosszú időre fogják megszabni a községi igazgatás és gazdálkodás irányait s a zsidóságnak, mint par excellence városi lakóságnak, életbevágó érdekei fűződnek hozzá, hogy az új községi tanácsok összeállítása megfelelően a zsidóság békés és konstruktív szempontjainak. A városi választásoknál a zsidóság mindent a mérleg nyelvén áll és ha egységesen, öntudatosan fog fellépni, minden bizonnyal módjában fog állni, hogy érdekeit minél hatásosabban megvédje.

Egy új esztendő köszönt ránk, új reményekkel, új ígéretekkel. A zsidó hit egyik legszebb és legfelemlőbb tanítása, hogy nem hirdeti a céltalan fatalizmust, hanem a jövőt elválaszthatatlan kapcsolatba hozza tetteinkkel, erkölcsi magatartásunkkal és jászandékainkkal. A valóban hívő zsidó számára a jövő nem bizonytalan és fenyegető rémek hordozója, hanem olyasvalami, aminek alakítása, formálása a mi hatalmunkban van. A jövő olyan, amilyennek mi akarjuk hogy legyen. Ezt a zsidó hitet küldjük újévi üdvözlétül Erdély zsidóságának. Legyen erőnk, legyen energiánk hozzá, hogy a most következő esztendő önfelelődozó tetteinkkel és népünkétl hozandó igaz áldozatokkal szebbé és boldogabbá tegyük, mint amilyen az elmúlt esztendő volt.

Luke alkormányzó újabb arab lázadás rémét vetíti előre a világsajtóban

A palesztinai kormány atól fél, hogy az angol csapatok elvonulása után, az arabok újabb akciót kezdenek

Jeruzsálem, október 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Luke alkormányzó a „New York World“ tudósítója előtt nyilatkozott a palesztinai helyzetről. Az alkormányzó olyan kijelentéseket tett, melyek joggal váltják ki a Jisuv és az egész világ zsidóságának felháborodását azzal a szellemmel szemben, amely a Palesztina-kormány egyes tagjaiban dominál. Ez a nyilatkozat megmagyarázza és érthetővé teszi a palesztinai hatóságok teljes passzivitását az arab lázadások első napjaiban, midőn Chancellor főkörmányzó távollétében Luke rendelkezett a palesztinai rendfenntartó orgánumok fölött. A palesztinai angol kormányzat teljes csődjét jelenti az alábbi nyilatkozat, amelynek szelleme és tartalma merő ellentétben áll Henderson külügyminiszternek s az angol kormány többi tagjainak a Palesztinai-mandátum végrehajtására vonatkozó kijelentéseivel. A nyilatkozat súlyosságát csak növeli az a körülmény, hogy Luke alkormányzó, aki egyébként kikeresztelkedett zsidó, Chancellor főkörmányzó jelenlétében tette meg kijelentéseit.

— Az arabok igazuk tudatában vannak, — mondotta, Luke az amerikai lap tudósítója előtt. Ok azt látják, hogy a zsidók összevágároldják a legjobb földeket és őket a hegyekre szorítják vissza. Különösen fel vannak indulva Jewish Agencynek a zürichi cionista kongresszuson hozott határozatait felett, amelyekben a palesztinai zsidó investíció növelését mondták ki. A palesztina-kormány elkövette a hibát, hogy az utóbbi öt esztendő alatt az országban uralkodó viszonylagos nyugalom következtében azt hitte hogy az arabok belenyugodtak a zsidó nemzeti

othonnak Palesztinában való megteremtésébe. Most azonban világos, hogy az arabok a legkevésbé sem adták fel ellenségességüket. A tömegek ma minden eddiginél kéréselhetlenebbül csatlakoznak ehhez a mozgalomhoz. Míg ez a szellem eddig a csak a vezetők egy csoportjában élt, ma már az arab nemzeti öntudat az egész országban el van terjedve. A kormány fél attól, hogy a csapatok elvonulása után, újabb, sokkal nagyobb lázadás fog kitörni, amely aztán nemcsak Palesztinára fog szoritkozni, hanem az egész Közelkeletet lángba borítja. A kormány azon van, hogy a zsidó-arab konfliktusban semleges maradjon.

A „Near East India“ című lap, amely ugyan nem hivatalos orgánum, de amely közvetlen forrásból kapja információit, azt írja, hogy a kormányt a legutóbbi zavargások teljesen készületlenül találták. A Newyorki lap tudósítója csodálkozásának adott kifejezést e fölött Luke alkormányzó előtt és elmondta, hogy Párisban, ahonnan őt Palesztinába küldték, általánosan tudott dolog volt, hogy Palesztinában dinamit van a levegőben.

A cionista világszervezet és a Jewish Agency, amely fokozott eréllyel lépett fél az angol kormánnyal szemben a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban, interveniálni fog a brit kormánnyal Luke alkormányzó kijelentései ügyében. Teljességgel megengedhetetlen az, hogy egy felelős állást betöltő főtisztviselő ennyire felelőtlenül újabb lázadások és zavargások rémét idézze fel a nyilvánosságnak szánt nyilatkozatokban és ezzel is olaját öntsön a végül már lecsillapodott kedélyekre.

Magyar románán
kötetenként:
lej — költe 300 lej
nyelviané:
lej — költe 100 lej
y kötet ára:
lej — költe 1000 lej

Felhívás Erdély cionistáihoz

Néhány héttel ezelőtt sikerült Zürichben a nagy mű. A világ zsidósága egyesült a zsidó nemzeti otthon új-építésének zászlaja alatt. A cionista világszervezet képviselőinek jelenlétében az összes országok zsidó közületeinek reprezentánsai ünnepélyesen kötelezték magukat, teljes erejükkel közreműködni a zsidó nemzeti otthon felépítésében.

A sorsnak különös rendeltetése volt, hogy ép azon a napon, amikor a Jewish Agency megalakult Zürichben, Palesztina fájdalmasan véres és szomorú események színhelye lett. Sötét célokat kereső bujtatók által felbujtatott és felbérelt arab hordák, egy hosszasan előkészített terv alapján rátámadtak békét és kulturát terjesztő munkás testvéreinkre Erec Izraelben, hogy elpusztítsák évtizedek verejtékes és áldozatos munkájának eredményeit. Elvakult ellenségeink és félrevezetett eszközeik halálos csapást akartak mérni a jisivra és meg akarták semmisíteni az épülő otthont. Tervük nem sikerült. Chalucaink hősi védelmén, a jisiv fegyelmzett és elszánt ellenállásán megtört minden támadás. Koloniáink és városi településeink majdnem teljesen srétegtelenek maradtak. A barbár hordák csak ott hajthatták végre, minden civilizációt megcsufoló gaztetteiket, ahol elszigetelt kis telepeket rohantak meg sokszoros tulerővel, vagy a régi jisiv tehetetlen, öreg lakóim hűthették vészszomjukat.

A világ minden népének egyhangú felháborodását váltották ki az arab nép egy részének barbár cselekedetei. A rend ma már helyreállt, az országban ismét nyugalom van és folytatódik a békés munka.

A zsidóság egyhangú tiltakozása és szolidaritásának imponáns megnyilatkozása a szomorú események napjaiban igazolta a cionisták harminc éves kitartó munkáját a zsidó eszmény megvalósítása érdekében.

Most sem szabad csüggednünk, brutális erőszak és igazságtalanság nem törhetik meg akaratumkat és elszántságunkat. Martirjaink Palesztinában a zsidó jövőért és becsületért haltak meg és hős védői az épülő országnak nem meddő gyászt és tiltakozásokat, hanem tetteket várnak.

A jelen pillanatban minden zsidónak és elsősorban nekünk cionistáknak áldozni és cselekedni kell. Legbiztosabb védelmünk a jisiv erősítése, az országépítés menetének gyorsítása. Válaszunk a támadásra csak egy lehet építeni, minél erőteljesebben és minél gyorsabban. Földet, nagy fölterületeket kell rövid időn belül megszerezni, hogy falvak, koloniák és városok százai jelezzék a zsidó országépítő munka útját. Növelni kell a kolonizáció méreteit és gyorsítani annak menetét, minden eszközzel. Erős bevándorlás, fokozott építőmunka azok a fegyverek, amelyek megvédnek minden esetleges támadástól és biztosítják igazságos ügyünk sikerét.

Fegyvereink a Keren Kajemet és a Keren Hajeszod. Ezek segítségével folytathatjuk békés, hódító hadjáratunkat a zsidóság jövője és a civilizáció

érdekében. Ezek segítségével építhetjük fel gyorsan nemzeti otthonunkat.

Erdély Cionistái! A Keren Kajemet és a Keren Hajeszod országreszünkben is fokozott erővel lát a közeli napokban munkájához. Az Alapok munkát és áldozatot kérnek tőlünk. Rajtunk múlik, hogy a pusztítások Palesztinában mielőbb jótételessé és tőlünk függ, hogy az Av hó szomorú események Erec Izraelben soha többé meg ne ismétlődhessenek. Áldozatokat, erőkön felüli áldozatokat kell hoznunk, hogy dokumentáljuk a világ színe előtt törhetetlen akaratumkat megkezdett munkánk folytatására. A zsidó egység és áldozatkészség világszerte ismét realitásként bizonyult és ebben a pillanatban Erdély cionistáinak is meg kell tenniük kötelességüket. Támogatásuk teljes erőnkkel az országépítő alapokat. Dolgozzunk a Keren Kajemetért és a Keren Hajeszodért. Cluj, 5689. Elul, 1929 szeptember 29.

A nagytintézőbizottság tagjai:

Dr. Fischer Tivadár
Dr. Fischer József
Rothbart Jakab
Nussbaum Sámuel
Dr. Deutsch Mór
Fischer Lipót
Dr. Marton Ernő
Noszin Mór
Dr. Krémer Ármin
Dr. Szönyi Géza
Weinberger Nándor
Dr. Fenichel József

Arad: Dr. Singer Jenő, Szentes Henrik, dr. Vajda Jakab, Kalmár József.

Blaj: Dr. Friedmann Márton.
Bistrița: Dr. Halberg Gyula, Kallus Lajosné.

Braşov: Dr. Rotter Salamon, Feiler Pál, Feiler Dezső.

Borosjenő: Vértes Ignác.
Csikszereda: Bermann Márkus.

Dej: Rosenzweig M. Jehuda, Feuerstein Kálmán.

Deva: Dr. Szegő Ernő, dr. Laufer Andor, Riesel Jakab.

Egeres: Waldner Mór.
Gyergyószentmiklós: Engel Jeremiás, Steiner Náhán.

Hátszeg: Ábrahám József, Löwy Lipót.

Karánsebes: Mendel Albert.

Kolozsvár: Dr. Ligeti Sándor, Dr. Kohn Hillel, Dr. Hamburg József, Klein Eljáhu, dr. Hamburg Józsefné, Boskovits József, Dávidovits Zoltán, Dr. Darvasz Simon, Klinger József, Hochmann Jakab, Weisz Gyula, Gutfried Adolf, Auszlaender Lajos, Schwartz Miksa, Gottlieb Józsefné, Öhlbaum Etus dr. Knöpfel Bernát, Giszkalay János, Fischer Rezső, Fischer Ernő, Farkas Izza, Kertész Márton, Kasztner Ernő, Nimberger Ernő, Strausz Béla, Leichmann Andor.

Lippa: Ladányi Dezső.

Lugoj: Neumann Hugó, dr. Kirschner Arnold, Deutsch Béla, özv. Wechsler Zsófia.

Marosvásárhely: Wolster Kálmán, dr. Krausz Mór, dr. Erdélyi Emil, Hirsch Simon, Simon Márton, dr. Bráger Sámuelné.

Mármarosziget: Dr. Fried Ábrahám, Kaufmann Dezső, ids. Stern József, Kofler Mózes.

Nagybánya: Dr. Gottlieb Kálmán, Hirsch Jakab.

Nagykaroly: Dr. Fehér Ferenc.

Nagyszeben: Lukács Aladár, Grünberger József.

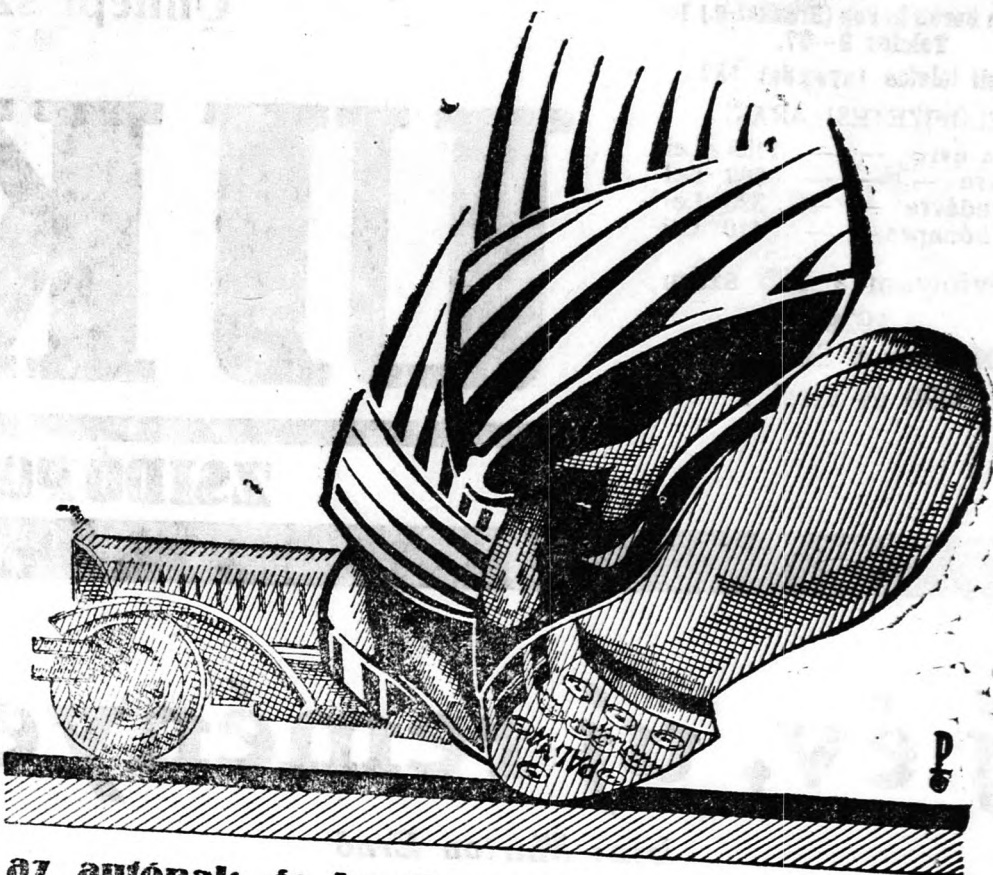
Nagyvárad: Dr. Bárdos Imre, dr. Markovits Ignác, dr. Várad Odön, Katz Rudolf, Schwartz Miklós, Landau Adolf Blum Zsigmond, Reich József, Mitelmann Jakab, Wasserstrom Sándor, Berkovits Bernát, Ráth Efraim, Klein Mór, Siszovits Jenő, Leitner Zoltán.

Petrozsény: Dr. Halmos Brunó, Schäffer Lipót, Fehérváry László, dr. Ábrahám Józsefné.

Resica: Klein Bernát, Schwartz Géza, Friedmann Ábrahám.

Szászrégen: Fixel Vilmos, dr. Weisz H. Mendel.

Szatmár: Dr. Steinberger Ernő, dr.

Ami az autónak és kerékpárnak a gummlabroncs az a Gyalogjárónak a Palma-sarok!

Itt is, ott is lökhárító az elasztikus kaucsuk, a test és az idegek kímélésére, a korai elfáradás elleni védekezésre. Palma-sarku cipők sokáig tartják meg formájukat.

Stern Mór, dr. Schwartz Lajos, Hoffmann Nándor.

Székelyudvarhely: Gottesmann Vilmos, Hirsch Jenő, Hirsch Adolf, Hirsch Hermann.

Temesvár: Dr. Weil Adolf, Vermes

Ernő, dr. Brizsker Ezekiel, dr. Molnár Gyula, dr. Nobel Sándor, Schultz Arnold, Drechsler Gyula, Reiter Ernő, Taub Ábrahám, Körper Mór, Kauftheil Ernő, Schön Sándor.

Zilah: Terner Jakab.

Hoover elnök szikratáviratot küldött MacDonaltnak a Berengaria fedélzetére

Dawes tábornokot Hoover hazarendelte Londonból

Newyork, október 4. Hoover elnök tegnap szikratáviratot küldött a Berengariára Macdonald miniszterelnöknek, amelyben szívélyesen üdvözölte az amerikai pertokhoz közeledte alkalmából, üdvözölő táviratot küldött az angol miniszterelnöknek Stimson államtitkár is.

Newyork, október 4. A Menphy és Trenton amerikai cirkálók tegnap este 8 óra 30 perckor elérték a Berengariát és most kísérik a newyorki kikötő felé.

London, október 4. A lapok közlése szerint Dawes tábornok londoni amerikai nagykövetet a napokban elutazik Londonból Washingtonba. Dawes maga is megértesítette ezt a hírt s a sajtó képviselőivel azt közölte, hogy Hoover elnökkel és Stimson külügyi államtitkárral kell tárgyalásokat folytatni Washingtonban.

Ugy tudják, hogy a tábornokot Hoover hazarendelte.

A kiújult harcokkal Szovjetország külön békére akarja kényszeríteni Mandzsuriát

Kanton ellen hatvanezer felfelvonul — Voroszlav orosz népbiztos háborus beszéde

Páris, október 4. Moszkvai jelentés szerint a lapok távolkeleti tudósítói megerősítik az orosz-kinai határon újra fellángolt ellenségeskedések híreit. Mukdenből érkezett távirat azt jelenti, hogy Mandzsurián közelében a kínai állásokért heves harc folyik. Több heves szuronyroham is volt. A harcokban háromszáz orosz és ötven kínai esett el.

London, október 4. Az orosz-kinai határon fellángolt harcok hevességéből beavatott körökben arra következtetnek, hogy a szovjet Mandzsuriát különbékére akarja kényszeríteni. Az oroszok elérkeztnek látják az időt energikus fellépésre, mert a nankingi kormányának most sok dolgot ad a déli és keleti tartományokban Csang Fat Kvai csapatainak lázadása. Kanton ellen hir szerint metegy hatvanezer felfelvonul.

London, október 4. Rigai jelentés közli, hogy Voroszlav hadügyi népbiztos a szakszervezetek értekezletén mondott beszédben az üzemekben dolgozó munkások felegyelmességének szükségességét hangoz-

tatta, mert csak így lehet jól előkészülni a jövő háborújára. A hadügyi népbiztos szerint a jövő háborúja igazán tömegek harca lesz. Nemcsak a frontokon levők fognak küzdeni egymással, hanem a mögöttes országgrészek lakossága is. A háború kedvező vagy kedvezőtlen kimenetelét az üzemek munkásai, a laboratóriumi kutatók és a műszaki iskolák kikerülő technikusok fogják eldönteni.

Az úri közönség kedvenc találkozó helye a

GROSZ-FÉLE
בשר ארטה. עתערם

ORADEA
Zöldfa utca 10. szám.

TIMIŞOARA
Lloyd-sor 11. szám.

Lakodalom és bankett rendezéseket elvállalok. Valódi palesztinai borok eladási helye.

Izgalmas dráma, lekeménye a sivatag fele.

A tiszazugi

Ha az ember megvesz a kezébe, ugy dalon csendörök ke felé, akik kémlézőnek egy-egy tiszazugi. Ez a Tiszazug azzal tessé, hogy csaknem ról kiderült, hogy é reggel tették el lá csecsemőiket. A mé baaszony szállította szerszámok tanácsad szonyoknak és „böld te meg őket — a lősleges voltáról.

Most azután rém lún: mindenki gyan metében szinte min egy-egy sirt, amelyt gel megölt férj, vag önkénytelen örök ál nek és ügyességnek tér van biztosítva eb a világ talán egyet és ügyességének s torlás szelleme, ma talárját és rideg m rémületbe öltözött.

Kriminológusok, sz szimisták és ember szüretjét hozta meg. Az ember született, vithatatlanságáról, e lelkiületéről szólnak neonaturalizmus kia doznak írók és mű kusok, különösen a közüül valók, még a a tiszazugi esetet, h mokratikus politika vonjanak le. Minde felül az ilyenkor n nyergelt igazságszol mindenki összecsap imádkozzon, vagy ügyész már előre k az állami hóhér má ket, amelyekkel a kat ki fogja végez

Holott azoknak fajzott, bestiális ter teteknek a hátteréb zug magyar álföldi szódtak, az eredend seken kívül vannak szociális vonatkozás volna nem rejteni tiszazugi asszonyok ért gyilkolt, mert házasságot, a gyer ért is, mert cseleke moruság, a földéhsé zódtak meg. Az a amely a magyar pá a világ minden par artja s mely, ha ki hajlandó feláldozni és gyermekeket. Ezek nyok nemcsak Lon alkalmas szemléltet magyar paraszti so zottság, a semmibev akik egy javasaszo ján usztatták le fe élet szentségének g foghatták volna is a férj és a gyermek az akadályt jelent seégeiket.

Primitív, tanulatl kal közelebb állotta vagyonéhséghez, se

„Bro

Már 1350 lejárt

3 lámpás

RADIÓT

kap az

ELECTRICÁNÁL
CLUJ, HOTEL CENTRAL ÉPÜLET

SELECT MOZGÓ nagyszerű filmet mutat be

Marokkói asszonyrabló

Izgalmos dráma, melynek cselekménye a sivatagban játszódik... Főszerepekben: Wladimir Gaidarow és Claire Rommer

URANIA MOZGÓ közkívánatra

Volga... Wolga

Megrendítő dráma, mely STENKA RAZIN legendás kozákvézér életét mutatja be... Főszerepben Adalbert v. Schlettow

tulvilágra küldés mesterseget. De valószínűleg az, hogy kimondottan a tisztasági asszonyok, mind született bünyűzők volnának...

Azt bizonyítja, hogy valami nagy, mélységes baj lappang a festői színekben pompázó magyar mezők háttérében...

A tisztasági asszonyok

Ha az ember magyar képeslapokat vesz a kezébe, ugyszólván minden oldalán csendőrök képmásai merednek felé...

dálozza őket abban, hogy hozzájáruljanak a földhöz, könnyebbé tegyék nekik életüket...

zódik meg, különösen a háboru óta, amióta a falusi asszonyok is megtanultak önállóan megállani a lábukon...

Vasárnap temetik Stresemann

Egyelőre Müller-Franken veszi át a külügyminisztérium vezetését. Hindenburg a fővárosba érkezett. Chamberlain egész Europa tragédiájának mondja Stresemann halálát.

Berlin, okt. 4. Stresemann halála egész Németországot gyászba borította. A politikai életben máris nagyon érezhető az a gondterhes atmoszféra...

óráiról érdeklődött, majd kijelentette, hogy a német külügyminiszter halála egész Európa tragédiája...

erősítették meg. A francia sajtóorgánumok közül a Le Temps méltatja Stresemann pályáját...

Hindenburg elnök Scholrheideban értesült Stresemann külügyminiszter haláláról. Az elnök részvétáviratot intézett az özvegyhez...

Paris, október 4. Ludwighafenből jelentik, hogy a francia megszálló hatóságok a Bajor-Pfalz több városában...

Meglepő az orosz hivatalos lap, az Izvesztija Stresemannról szóló nekrológiája. Az Izvesztija hosszabb cikkben méltatja Stresemann érdemeit...

Briand személyesen vesz részt a temetésen

Berlin, október 4. A Morgenpost értesülése szerint Stresemann temetésén Briand francia miniszterelnök is részt vesz.

Fascizmussal vádolták meg a munkáspárt brightoni kongresszusán MacDonal kormányát a baloldaliak

London, október 4. A munkáspárt brightoni kongresszusán Snowden kincstári kancellár az Angol Bank kamatláb-emelésével kapcsolatban kijelentette...

Maxton is. Többen sértő kifejezéseket kiáltottak az elnök felé s erre negyedórán át tartó botrány keletkezett.

Óriási zendüléssé fajult az amerikai fegyvercláadás

Newyork, okt. 4. A Canon-Cityben kiírt fegyvercláadás úgy látszik nagyobb arányú zendüléssé fejlődött, mint ahogy eredetileg jelentették.

távadásuk alkalmával nem fogják üldözni őket. A karhatalom parancsnoka a követelést elutasította.

Kriminológusok, szociológusok, pszichológusok és embergyűlölők valóságos szüretjét hozta meg ez a tisztasági eset.

Holott azoknak a kétségtelenül elfajzott, bestiális természetből eredt bűntetteknek a hátterében, amelyek Tiszazug magyar alföldi községben lejátszódtak...

Primitív, tanulatlan lelkiületükkel sokkal közelebb állottak a kapzsisághoz, a vagyonéhséghez, semmint az emberi

„Bremen“ szállítási vállalat. Jó! Olcsó! Megbízható! Vállal 6 kerekű teherautóval: személy és áruszállítást, helyben és vidéken. Cluj Calea Regele Ferdinand 67/a Telefon 39.

roncs az a sarok!... küldött... szország... népbiztos... közelebb állottak a kapzsisághoz...

Mégis volt konfliktus Károly extrónörökös és Bratianu Jonel között

A „Cuvantul“ leleplezése az extrónörökös és Bratianu Jonel drámai összetűzéséről. Nae Ionescu válaszol Bratianu özevegének

Bucaresti-Bucarest, október 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) William Martin svájci publicistának „Les hommes d'Etat dans la guerre“ című könyve, amelyben a világháborúban szereplő államférfiakról és a háborút mozgató kulissza-mögötti akciókról néhány szenzációs leleplezést tett, egy időben foglalkoztatja több európai állam közvéleményét is.

A svájci publicista többek között Bratianu Jonellel is foglalkozott, akit azzal vádolt meg, hogy ő volt az, aki elűzte az országból Károly extrónörökösöt, mert az extrónörökös fel mert lépni a liberálisok mindenható vezérével szemben. Bratianu Jonel özevegére nyílt levélben visszautasította Martinnak ezt az állítását és a következőket írta:

„Bratianu Jonel nem üzhette el Károly extrónörökösöt, aki önmaga idézte elő a vele történeteket. De hibás volt az eseményekben az extrónörökös Merlin révü svájci nevelője is, aki Károly hercegbe, Románia eljövendő királyába antimonarchista és antimilitarista szellemet oltott be.“

Mihály trónörökös anti-monarchista?

Elza Bratianu asszony levelét most Nae Ionescu, a Cuvantul főszerkesztője és az egyik legnevesebb román publicista kommentálja, aki cikksorozatában nyíltan Bratianu Jonelt vádolja Károly trónörökös lemondásának előidézéséért.

„Vajjon, csakugyan antimonarchista volt-e Károly herceg? — kérdezi cikkében Nae Ionescu. Lehetséges-e ez azután, hogy a herceg Ferdinánd király halála alkalmával a külföldi lapokban közölt hírekben oly meghatározó és kategórikus formában nyilatkozott meg a monarchikus eszme mellett? Ellenben igaz az, hogy Bratianu Jonel számára Károly herceg monarchizmusa meglepő formákat öltött és veszélyeztette azt a viszonyt, amelyet Bratianu Jonelnek sikerült önmaga és a trón között létesítenie. Nem lesz érdektelen, ha felemlítjük ennek bizonyítására egy jelenetet, amely — gondolom — a Bratianu család archivájában is meg van őrizve. Nem sokkal Károly herceg lemondása előtt történt. Ferdinánd király betegsége olyan ijesztő formákat öltött, hogy Bratianu Jonelnek gondolnia kellett a könnyen bekövetkező katasztrófára. A miniszterelnök felkereste tehát Károly herceget, hogy ismertesse vele a helyzetet. Károly figyelmesen hallgatta Bratianu Jonelt. A liberális vezér azonban továbbment és jónak látta Károly hercegnek a szász indiszkrét utmutatásokat adni arra vonatkozólag, mit kell csinálnia, ha majd király lesz. Elfelejtette ugylátszik, hogy egy fiatal, egészséges és akaratos emberrel áll szemben. És épen ezért a válasza, amit kapott, föltöbb kellemtelenül szövegezte meg.“

— Bratianu ur, törődjék maga azokkal a kérdésekkel, amelyek e pillanatban aktualitások. Hogy mi fog történni akkor, ha

én leszek a király, arról majd gondoskodom én.

„Nem tudom, — írja Nae Ionescu, hogy ez a válasz egy antimonarchikus válasz-e. Az azonban kétségtelen, hogy egy monarcha válasza. Valószínűleg Bratianu Jonel is osztotta ezt a véleményt, mert különben a január 4-iki aktus nem történt volna meg.“

Elmondja ezután Nae Ionescu, hogy a január 4-iki dráma, Károly herceg lemondásának aktatárából úgy látszik, több értékes dokumentum hiányzik. Egyébként

ugyanis Bratianu asszonynak tudnia kellett volna azt is, hogy Károly extrónörökös egy memorandumot terjesztett Ferdinánd király, mint a dinasztia főnöke elé, amelyben azt kérte az uralkodótól, hogy állítsa helyre az ország politikusaival azt a viszonyt, amelyet a monarchia és a dinasztia méltósága megkövetel. Cikkében bejelenti ezután Nae Ionescu, hogy a Károly drámára vonatkozólag igen érdekes dokumentumokat fog a közeljövőben közölni, amelyek a kellő megvilágításba fogják helyezni Bratianu Jonel szerepét.

Csökkentik az adókat Németországban

Berlin, október 4. Az angolok és belgák kivonulása alkalmából német gazdasági körökben felmerült az a terv, hogy az adózatokat a lehetőség határain belül csökkentsék. A „Kölnische Zeitung“ jelentése szerint a kormány javaslat kidolgozását rendelte el a jövedelmi és adó csökkentése tekintetében. A terv szerint ezeket az adókat fokozatosan öt éven belül építenék le. A tagnadóra vonatkozó intézkedések értelmében huszezer márkáig terjedő vagyont nem adóztatnának meg. A jövedelmi adó tekintetében az adómentes minimumot felemelnék. Nőtlen embereket, akik 1800 márka évi jövedelem fölött rendelkeznek, nem adóztatnának meg, ugyszintén házassembereket, akiknek évi jövedelme háromezer márka. Ennél magasabb jövedelmek azonban már

adó alá esnek. A reáladók csökkentésének pótlására a községek felhatalmazást kapnak fejadók szedésére. Ilyen adót egyformán fizet minden lakósa a városnak.

Tőke adót nem fizetnek olyan értékpirok után, amelyek fix jövedelmet hoznak. Ezeket a papirosokat más vonatkozásban adóztatják meg. Az adó mérsékléssel szemben jelentékenyen fel fogják emelni a söradót, ami az eddigi hozzávetőleges számítások szerint az államnak 180 millió márkányi jövedelem-többletet fog jelenteni. Az ipari kötvények megadóztatását csökkenteni kívánják, hogy ilyen módoa könnyítsenek az iparon.

A hírt a pénzügyminiszterium megerősíti. Minden valószínűség szerint az adójavaslatot összhangba fogják hozni a Young-tervezettel is.

Már az iskolaigazgatók és vasuti tisztviselők is verekednek

Egy szatmári elemi iskola igazgatója félholtra vert egy 7 éves zsidógyermeket. Rosenberg Simont kiverik a bethleni forgalmi irodából

Gluj-Kolozsvár, október 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Két súlyos antiszemita brutalitásról érkezett ma jelentés az Uj Kelet szerkesztőségébe. Egy magáról megfélemedezett szatmári iskolaigazgató egy kis elemista gyermekben töltötte ki antiszemita dühet, Bethlenben pedig egy forgalmi tisztviselő rendezett botrányt a hivatalos helyiségben, véresre verve és pofozva a községnek egy zsidó polgárát. Egymasmellé iktattuk a két esetet, amelyek eléggé szomorú bizonyítékát szolgáltatják a különböző állami hivatalokban dühöngő mentalitásnak.

A brutális iskolaigazgatót és a felelőtlen vasuti tisztviselőt a kormány figyelmébe ajánljuk azzal, hogy csak példás szigorúságu szankciók fogják ezeket különösen a vidéki városkákban basáskodó hivatalnokokat civilizált és az ország minden polgárának kijáró tiszteletteljes viselkedésre megtanítani. Elvégre is teljességgel megengedhetetlen az, hogy az állam hivatalnokai hivatalos helyiségekben kényekedvük szerint szabadjára engedhessék alant az érzelmeiket.

Szatmári tudósítónk jelenti, hogy a Rákóczi-uti elemi iskola igazgatója páratlan brutalitással verte el az iskola egy II. osztályos növendékét, Friedmann Simont.

Az igazgató kirobbanására az adott alkalmat, hogy a kisgyermek négy-öt társával az udvaron játszva, elnézte a szünet végét jelző csengetést és későn ment be a tanterembe. Az igazgató észrevette. A kis Friedmann Simont, két pajeszánál fogva fülönragadta és a folyosó kövéhez vágta. Midőn a gyermek feltápáskodott, az igazgató teljes erejével belerugott, majd botot ragadott és azzal ütötte-verte a szerencsétlen gyermeket, akinek szülei orvosi látogatást vettek fel a gyermek sérüléseiről. A látogatás almanagságu daganatot állapított meg, a gyermek fején, hatalmas kék hurkákat egész testén és vérzések a füle tövében, ami a pajesz ráncigálásából keletkezett. A szülők megtették a feljelentést a brutális igazgató ellen.

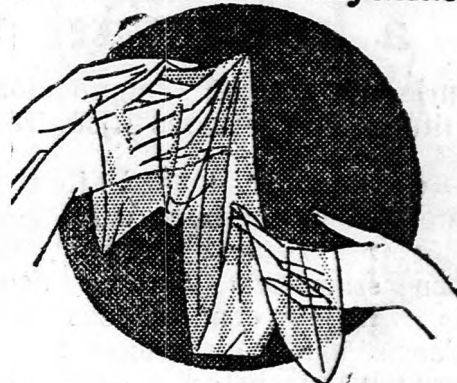
A másik esetről Rosenberg Mózes bethleni lakos számol be az Uj-Keletnek. F. év és hó 1-én reggel Rosenberg Mózes Jakab bethleni lakos havi bérletjegyének megújítása végett Bethlenben a vasuti állomás forgalmi irodájába ment. Miután a lendes bérleti díjat lefizette, várt, míg az illetékes vasuti tisztviselő a szokásos nyugtát kiállítja. Eközben az irodába jött Paşcu Artenie vasuti forgalmi tisztviselő és miután a nyugtájának kiállítására várakozó Rosenberget előbb durva hangon igyekezett a hivatalból kiutasítani, majd látva, hogy ez a kiutasítást nem hajlandó tudomásul venni, Paşcu Artenie nekirotott Rosenbergnek és öt többször egymásután tetteg inzuláltta. A magáról megfélemedezett embert dühöngésében a vasuti pénztárnok — kinek a bérletjegy árát Rosenberg lefizette — igyekezett csillapítani, de eredménytelenül. Paşcu ur csak tovább folytatta a már általános megbotrányozást kiváltó féktelen kitérését, melynek csak akkor szakadt vége, midőn Rosenberg a vasuti irodát Paşcu ur reprodukálhatatlan antiszemita megjegyzései közben elhagyta.

Férfi kalapokat legszebb kivitelben fest, formál és vasal

FEHÉR Str. Memorandului 21. (volt Unio u.) Redout.

Kitűnő házikoszt kapható NÓTA ÉTTEREMBEN CLUJ Napl és havi abonama. Esküvőket jutányos árban rendez

A finom harisnyákat

manapság csak LUX al mossák.

Semmi sem olyan jó, mint a LUX, mert teljesen ártalmatlan a vékony selyemszára és alaposan tisztít. Tedd összes értékes mosnivalódat egy tál meleg Luxoldatba. Ezen krémszerű oldat, ahogy nem árt fehér kezidnek, úgy nem árt a legfinomabb szövésnek sem. — Nem szabad a LUX-al dörzsölni. — Ismét és ismét nyomkodd a habot keresztül a szöveteiken.

LUX — ot nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindenütt: Nagy doboz Lei 30.— Kis doboz Lei 15.—

26 nap van még a

A Loteria Sinistratilor (Károsultak sorsjátéka) húzásáig

A nyeremények összege LEI 7,000.000

Egy sorsjegy ára 50 lej minden sorsjegy két 25 lejes darabból áll

Anton Rosenzweig Cluj ספרים אונד טליתים גראסדאנדלון Héber könyvek és talleszek nagykereskedése. — Gyári árak!

Tacámul ezüstárugyárban

készült minden darab evőeszköz és disztárgy ezen gyárjellel van el látva.

800-as finomság!

Gyártmányaink minden jobb ékszerületben megrendelhetők. — Viszonteladókunk „TACÁMUL“ ezüstárugyár Cluj, Strada N. Iorga 11/A

חור ערביינען אויס עכטעס זלבער קודש הנוכה אונד אנדערע לויבע אחרונים העלמער סעדער-שיסעל אד זעממליכע די סוע ללע געגענטשענע

Cluj

Cluj

Herceg Ferenc „Gyurkovics Lányok”ja a kolozsvári törvényszék előtt

A „Gyurkovits Lányok” román előadásának furcsa bonyadalmai. A törvényszék elítélte a rágalmozó újságit és felmentette — a Gyurkovits Lányokat

Cluj-Kolozsvár, okt. 4. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint ismeretes, a kolozsvári Román Nemzeti Színház az elmúlt színszezonban színrehozta Herceg Ferenc Gyurkovics lányok című darabját. A darabot Vanciu, a Román Nemzeti Színház tagja fordította, jobban mondva dolgozta át olyan formában, hogy az román színpadon is színrekerülhessen. A darab maga „Hét eladó leány” címen került Kolozsváron színre. A Román Nemzeti Színház igazgatósága, számítva arra, hogy Herceg Ferenc neve, aki tudvalevőleg a magyarországi reviziós liga elnöke, nem igen arathat nagy szimpátiákat a kolozsvári román színház látogatói között, a szerző nevét teljesen elhallgatta és csak a fordító, illetőleg a lokalizátor, Vanciu nevét nyomtatta ki a színlapra. Ilyen feltalálásban a várt siker nem is maradt el. A Gyurkovics lányok az elmúlt színszezon slágerdarabja volt a Román Nemzeti Színház színpadán és amire még nem volt példa, tízennégyezer egymás után ment egyfolytában a darab az általános tetszés és siker jegyében.

Vihar a Gyurkovics lányok körül

A darab körül mindenek ellenére hosszas sajtópolemia fejlődött ki. A román lapok koncentrikus támadásba kezdtek a színház igazgatósága ellen, hogy egy „par excellence” irredenta magyar író darabját román színpadra alkalmazni merje,

a magyar lapok viszont ugyanakkor hozták Herceg Ferenc nyilatkozatát, amelyben a magyar író a legnagyobb felháborodással vette tudomásul, hogy darabját megkérdésezés nélkül lefordították és kárterítési per folyamatbahelyezését ígérte be.

Fokozza a támadások éjét az, hogy Herceg Ferenc neve a színlapról teljesen lemaradt, am azt engedte sejtetni, — legalább is látszólag — hogy a Nemzeti Színház igazgatósága így akarta a szerzőnek kijáró tiszteletet belpórolni. Mindez azonban nem változtatott a tényleges helyzeten, a darab két héten keresztül futott a Nemzeti Színház műsorán. Miközben az ügy körül a román sajtóban a legélősebb hangok hallatszottak el. Az ügyből nemzeti ügy lett, a bucaresti sajtó és a kolozsvári román lapok kampánya azonban a darab népszerűségével szemben tetelhetlenek bizonyult.

Plágium-e a szerző művének elhallgatása

Ekkor jelent meg a kolozsvári Naşioneában Cehan Racoviţa újságitól tollából a fordító adresszójára címzett támadás, amelyben a fordítót plágiummal vádolják

Értesítés!

A híres

„Három korona” selyem harisnya

gyár az őszi és téli szezonra

„Három korona” cérna harisnyát

dobott a piacra. Ennek a harisnyának megvan minden kívánt tulajdonsága. Kifélegit minden modern igényt elegancia és finomság tekintetében és rendkívül rugalmas lévén a láb minden formájához teljesen hozzásimul.

A „Három korona” cérna harisnya

az igazi higiénikus harisnya és a legkiválóbb külföldi orvosi tekintélyek igazolták, hogy ez a harisnya mégov a kőszvénytól, reumától.

meg, mivel a szerző nevét elhallgatta. Vanciu válaszolt a vádakra, kijelentette, hogy ő a betérjesztett kéziratban megjelölte a szerző nevét, sőt az igazgatóság előtt többször tiltakozott az ellen, hogy a darabot a szerző neve nélkül hirdessék. A polémia szeptóber lett, amelyet pénteken tárgyalt a kolozsvári törvényszék második szekciója. Kihallgatták a Naşionea szerkesztőjét, aki fentartotta azt, hogy Vanciu eljárása kimeríti az általa használt kifejezést. Vanciu viszont bejelentette, hogy 50 ezer lej anyagi kárterítést követel a büntetőjogi feljelentésnek fentartása mellett. Tanuként beidéztek Pavel Constantint, a Román Opera és Nemzeti Színház igazgatóját.

A darab — mondotta Pavel Constantin —, az igazgatóság határozata alapján ment a szerző nevének elhallgatásával. Erre az intézkedésre több okunk volt, ami azonban nem tartozik szorosan a perhez.

Dr. Muntean védő kérdésére elmondja Pavel Constantin, hogy a szerző, tudtával nem indított kárterítési pert ezért az igazgatóság ellen.

Arra a kérdésre, hogy megkapta-e Herceg Ferenc előzetes beleegyezését a fordításra? azt válaszolja, hogy erre nem volt szüksége, mert az ilyen ügyeket a drámaírók internacionális szövetségén keresztül szokták elintézni, ahová a Nemzeti Színház igazgatósága Herceg Ferenc tantiémjét már letétbe is helyezte.

A továbbiak folyamán éles incidens támadt az ügyész és Racoviţa szerkesztő között. Racoviţa védekezésében replikált az ügyész vádbeszédére és csodálkozását fejezte ki afelől, hogy az ügyész meg büntetését kérte, holott ez nem egy egyszerű sajtóper, hanem nemzeti ügy, ő a támadásaival azt akarta elérni, hogy Románia egyik legnagyobb ellenségének darabja ne mehessen tovább szégyenszemre a román színpadon.

Az ügyész az intellektuális együttműködés mellett

Tiplea ügyész idegesen felugrik és a következőket mondja:

— Nem tudom, honnan veszi magának a bátorságot ez az ember, hogy engem kritizáljon és hogy honnan veszi magának azt a jogot, hogy az egyéni ügyeiből nemzeti ügyet csináljon. Romániának van katonasága s van arra hivatott diplomáciája, hogy érdekeit megvédhesse és nincs szüksége arra, hogy azt Cehan Racoviţa végezze el.

Én igenis innen, erről az emelvényről, mint ügyész jelentem ki, hogy híve vagyok az intellektuális közzeledésnek. Írók és művészek azok, akik írásaik útján legelső sorban hivatottak a nemzetek közötti testvérieség és békét propagálni és itt nem fontos az, hogy az illető magyar, német, vagy francia író-e.

A törvényszék rövid tanácskozás után marasztaló ítéletet hozott s Racovitát 4000 lej pénzbírságra, mint főbüntetésre ítélte. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a vádlott és Vasiliu felebbeszédét jelentették be.

Legelterjedtebb, legjobban bevezetett, hang nélküli, könnyűjárású gépirónok kedvence a masszív
ROYAL
írógépek.
Képviselete
Mechanika
Halász Boriska, Targul-Mures
Rádiók nagy raktára

Ebben az esős időben nedvesek lesznek lábai. Könnyen keletkezhetnek nátha, vagy komoly meghűlés. Vegye ennek elejét és szerezzon be gyógyszerárában

Aspirin tablettákat

melyeket egy pohár vízben kell bevenni. Az Aspirin-tabletták tudvalevőleg hatásos szer minden meghűléses megbetegedésnél, fej- és fogfájásnál, valamint csuszós és reumás fájdalmaknál. Vásárlásnál mindig ügyeljünk az eredeti

„Bayer” - csomagolásra, 20 vagy 6 tablettával.

A szerb-horvát-szlovén királyságot ezentul csak Jugoszláviának hívják hivatalosan

Belgrad, okt. 5. A minisztertanács elfogadta a miniszterelnök és a belügyminiszter javaslatát az állam új elnevezése és a közigazgatási reformot illetően. Az állam új neve az eddig szerb horvát-szlovén királyság helyett Jugoszlávia lesz. A közigazgatási reform az ország két kilenc ánságra osztja, mindenik élen egy egy bánal. A bánok rangban közvetlenül a

miniszterek után következnek széles jogkörrel, függetlenséggel és a miniszterekhez hasonló felelősséggel. Lesz többek között Dráva-bánság Laibach, Száva-bánság Zagreb, Driina-bánság Srejevo és Dunabánság Újvidék székhellyel. A decentralizációval egyidejűleg a kormány teljesítette a horvátok azon régi óhaját, hogy a bániságot állítsák vissza.

Miniszteri rendeletre bírói eljárás indult a kolozsvári zálogházak ellen

Cluj-Kolozsvár, okt. 4. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint ismeretes, még az elmúlt év folyamán Hatos Flórián volt kolozsvári zálogháztulajdonos a kolozsvári ügyészségen feljelentést tett az összes kolozsvári zálogházak ellen, amely azzal vádolja meg a kolozsvári zálogházakat, hogy uszarakamattal dolgoznak és kiszákmányolják a zálogházi kölcsönre szoruló kisexistenciákat. Hatos Flórián feljelentését konkrét adatokkal támasztotta alá és a kolozsvári ügyészség helyi is adott a büntvádi feljelentésnek, amennyiben adatai alapján büntvádi eljárást tett folyamatba a kolozsvári zálogházak tulajdonosai ellen.

Tekintettel arra, hogy Hatos Flórián valamikor maga is „szakmabeli” volt, akiknek alkalmuk nyílt betekintést nyerni a zálogházak legbelsőbb működésébe is, a perből valószínűleg országos botrány fejlődött volna ki, ha történetesen közbe nem jön az amnesztia, amely az 1929 január elsejéig elkövetett uszorarvásokat amnesztiaiban részesíti. A két hónappal ezelőtt a kolozsvári törvényszéken megtartott tárgyalás ilyenformán már csak formai jellegű lehetett és tisztán arra szorított, hogy az amnesztia tényét konstataálja, anélkül, hogy érdemben az ügyet letergályhathatták volna.

Az egész ügy már már ugylátszott, hogy végleg a feledés homályába merül, amikor a kolozsvári pénzügyigazgatóság pár nappal ezelőtt hírtelen házkutatást tartott a kolozsvári zálogházakban. A házkutatás miniszteri rendeletre történt. A házkutatást végző közegeknek pedig az volt az utasítása, hogy szerezzék meg azokat az üzleti könyveket, amelyekből megállapítható, hogy tényleg uszorarakamatra dolgoztak-e a kolozsvári zálogházak. Vescan pénzügyi inspektor a lefoglalt üzleti könyveket most vizsgálja felül. Ezzel párhuzamosan Iepure vizsgálóbíró beidézte Hatos Flóriánt és mindazokat, akik az utóbbi időben a kolozsvári zálogházak ellen panaszt emeltek. A vizsgálat egyelőre tehát a zálogházak ellen miniszteri rendeletre

megindult. Kérdés azonban csak az, hogy vajon megállapítható egyáltalán a zálogházak üzleti könyveiből mindazok az üzemek, amelyeket rájuk akarnak bizonyítani. Véleményünk szerint ez egyáltalán nem valószínű. A zálogházak elleni vizsgálat legnagyobb nyilvánosság előtt kell lefolyjon. Amennyiben a pénzügyi hatóságoknak ténylegesen komoly szándéka az, hogy a zálogházakkal egyszer és mindenkorra leszámoljon, úgy a vizsgálatot nem a zálogházakban kell megkezdje, hanem azoknál, akik üzemeknek áldozatul estek. Azok majd tudnak adatot szolgáltatni a további vizsgálatoknak.

cipők tartóssága felülmulhatatlan Győződjön meg róla!

Értesítés!

Megnyit Bukurestiben a főváros központjában a

hotel VENETIA

Str. Pictor Grigorescu 12 sz. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei

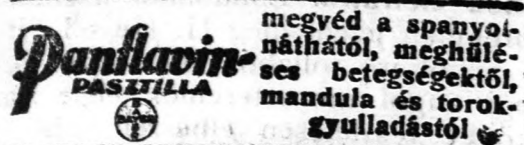
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hiedg-és melegvíz. Lift fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó a tarifából 25%o rabatot élveznek. Tisztelettel: „Venetia-szálloda” vezetősége Moisescu tulajdonos

Panlavin...
Uj zsidó lap ind...
Megjelent a „Nép mizrachistá...
Az erdélyi zsidó...
Egy igen értéke...
dagodott. „Népünk...
radon új zsidó he...
amely a Mizrachi...
propagálni az erde...
ben. A lap megal...
szerkesztője Wass...
az erdélyi zsidó nem...
harcosa és a mizra...
kpróbált vezére.
A „Népünk” első...
biztatás a lap jövő...
Érdekes, eleven,
megirt cikkek, meg...
és komoly tudomány...
szik változatossá és...
talmát. A gazdag...
Ben Eleázár írt me...
cikket. A szerkesztő...
zar Aurél, dr. Fi...
dr. Fischer József...
vözölő sorait a „Nép...
alkalmából. Ezután...
vetkezik Fuchs...
nyászbeszédéről, am...
pánján tartott az ere...
föltött. Ez a gyászbe...
szebb megnyilatkoz...
palesztinai esemény...
ban.
Igen érdekes ez a...
rabbi Reuben Juda...
lengyelországi rabbi...
munkatársának az...
kongresszusával kap...
rabbi élesen támadja...
tanácsát a Jewish Ag...
zett határozata miatt.
nagy az elégedetlens...
borában, amely való...
hoz fog vezetni. Egy...
számba megy rabbi N...
tának az a része, a...
dában megnyilatkoz...
merteti. Nyilatkozat...
szól:
— Figyelemremélt...
az Agudában két egy...
lényegileg eltérő csoport...
kelet-európai irányzat...
füződik az erch-jiszrá...
a nemzeti ortxon felé...
irányzat nincs oly ha...
a cionisták ellen, min...
zat, mely a csehszlova...
metzsidó „principiove...
vődik össze. Ez utób...
a „trennungsort...
egy a galuth, mint...
szonylatban. Rabbi...
megbocsáthatatlan hi...
rmai községi törvény...
Agudának az a munk...
rusulójimi külön orth...
alkotása körüli kérés...
A „Népünk” egy me...
jes terjedelmében köz...
todox hitközségek per...
gának nyílt levelét, an...
ségek a legélesebben...
szakadási tendencia el...
kultuszotrvény vélt leh...
számos hitközségben n...
lap gazdag tartalmát a...
két polemikus cikk eg...
Reméljük, hogy a...
dolanak ez az új org...
ben s ezáltal anyagilag...
zetbe fog jutni, hogy...
nak száz százalékosan

Értesitem a nagy

raktár

Telefon 4-79

Uj zsidó lap indult Nagyváradon

Megjelent a „Népünk”, az erdélyi mizrachisták organuma

Az erdélyi zsidó sajtó az elmúlt héten egy igen értékes organummal gazdagodott. „Népünk” címmel Nagyváradon új zsidó hetilap indult meg, amely a Mizrachi gondolatát kívánja propagálni az erdélyi zsidóság körében. A lap megalapítója és felelős szerkesztője Wasserstrom Sándor, az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom régi harcosa és a mizrachi szervezet egyik kipróbált vezére.

A „Népünk” első két száma komoly biztatás a lap jövő fejlődését illetően. Érdekes, eleven, publicisztikai értelemmel megírt cikkek, megbízható tudósítások és komoly tudományos közlemények teszik változatosabbá és vonzóbbá a lap tartalmát. A gazdag roshasána számban Ben Eleázár irt megható ujví vezér-cikket. A szerkesztőség közli dr. Lazar Aurél, dr. Fischer Tivadar és dr. Fischer József képviselők üdvözlő sorait a „Népünk” megindulása alkalmából. Ezután egy tudósítás következik Fuchs Benjamin főrabbi gyászbeszédéről, amelyet szlichtot első napján tartott az erc jiszraeli események fölött. Ez a gyászbeszéd egyike a legsebb megnyilatkozásoknak a szomorú palesztinai eseményekkel kapcsolatban.

Igen érdekes ez az interjú, amelyet rabbi Reuben Juda Neufeld, közismert angolországi rabbi adott a „Népünk” munkatársának az Agudasz Jiszráél kongresszusával kapcsolatban. A főrabbi élesen támadja az aguda rabbi tanácsát a Jewish Agency ügyében hozott határozata miatt. E határozat miatt nagy az elégedetlenség az Aguda táborában, amely valószínűleg szakadásba fog vezetni. Egyenesen szenzáció-számba megy rabbi Neufeld nyilatkozatának az a része, amelyben az Agudában megnyilatkozó áramlatokat ismerteti. Nyilatkozatának ez a része így szól:

Figyelemreméltó jelenség, hogy az Agudában két egymással ellentétes, lényegileg eltérő csoportosulás van. A kelet-európai irányzatnak nagy érdeke húzódik az erc-jiszraeli építómunkához, a nemzeti otthon felépüléséhez. Ez az irányzat nincs oly harciasan hangolva a zionisták ellen, mint a másik irányzat, mely a cseh-szlovák, magyar és német-izidó „princíporthodox” táborból tördök össze. Ez utóbbiak kimondottan „trennungsortodoxia” hívei és a galuth, mint erc-jiszraeli viszonylatban. Rabbi Neufeld szerint megbocsájthatatlan hiba volt a palesztinai községi törvény megalkotásánál az Agudának az a munkája, melyet a jerszolajimi külön orth. hitközség megalkotása körüli kérésével kifejtett.

A „Népünk” egy másik cikkében teljes terjedelmében közli az erdélyi ortodox hitközségek permanens bizottságának nyílt levelét, amelyben a hitközségek a legélesebben tiltakoznak azon szakadási tendencia ellen, amely az új kultisztörvény vélt lehetőségei nyomán számos hitközségben megnyilatkozik. A lap gazdag tartalmát a hírvonat és egy-egy polemikus cikk egészíti ki.

Reméljük, hogy a zsidó népi gondolatnak ez az új organuma hamarosan népszerűvé fog válni egész Erdélyben s ezáltal anyagilag is abba a helyzetbe fog jutni, hogy magas hivatásának száz százalékosan megfelelhessen.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Hogyan hallgatják ki Newyork polgármestereinek telefonbeszélgetéseit. Newyorkból jelentik: A newyorki telefonhivatal igazgatósága azon a vonalon, amelyen Walker newyorki polgármester bonyolítja le beszélgetéseit, az utóbbi hetekben különös zavarokat vett észre. A telefontársaság egyik tisztviselője megállapította, hogy a városházán kívül valamennyi drótvonalat összekötötték a többi vezetékkel. Így a polgármester beszélgetéseit ki lehetett hallgatni. Valószínűnek tartják, hogy Walker ellenfeleinek kísérletéről van szó, akik a közeli városi választásokra megfelelő előkészületeket tesznek és Walker „titkait” is fel akarják erre a célra használni.

Gyomorégést rögtön szüntet, gyomorfelekélyt rövid időn belül gyógyít, gyomorsavtúltengés elmarad, ha a bajok ellen a Cigelkai Jódos Gyógyforrást hydrocarbonátos IstRán-vizét issza. Kérje mindenütt, Ismeéteit küld a cigelkai források romániai vezérképviselete Arinis (Egerhát) jud. Sälaj.

Liga a listás szavazás ellen. Prágából jelentik: A jelölőlistákkal való szavazás ellen liga alakult, melynek neve „Liga a kötött jelölőlisták ellen”. A liga azt a célt tűzte maga elé, hogy a választási jegyzéket függővé tegye a pártoktól és hogy a jövőben a parlamenti és szenátusi választások a megkötetlen rendszer jegyében történjenek.

Zongora- és hegedűiskolák valamint az összes többi kották 1 legolcsóbban kaphatók

Király

zenemű-szaküzletében
Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii Főter 15

Apróhirdetések

Urak!
Cipővásárlás előtt ne sajnálják a fáradságot felkeresni

Róth cipészi
Unió-ueca 9. sz. alatt.

Utazó urak figyelme! Vajdahunyadon a Central-szállót teljesen átalakítva okt. 1-től átvettem. Pontos, tiszta kiszolgálás, kitűnő házközt. Utazó uraknak nagy kedvezmény.

Vegyszgyakornokot ki külföldi végzettséggel rendelkezik, felvevünk. Ajánlatok Rudolf Mosse-hoz, Cluj „1669”

Fiatal férfi segédet, harisnyaszakmában jártast keres jó bizonnyitványokkal
HERCULES
Cluj, R. Ferd. 13

Friss kóser bivaly- és tehéntej naponta kétszer, csecsemőknek és betegeknek állandóan egy tehéntől fejve, házhoz szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tejfel, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignácné Strada Juliu Maniu (Szentgyház-u) 24.

Egy párisi szigoruan orthodox uricsaládná. 1-2 fiatal leány pensióba felvétetik. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állanak. Ajánlatok „Párisi Pensió” jelligé alatt az Uj Kelet kiadóhivatalába.

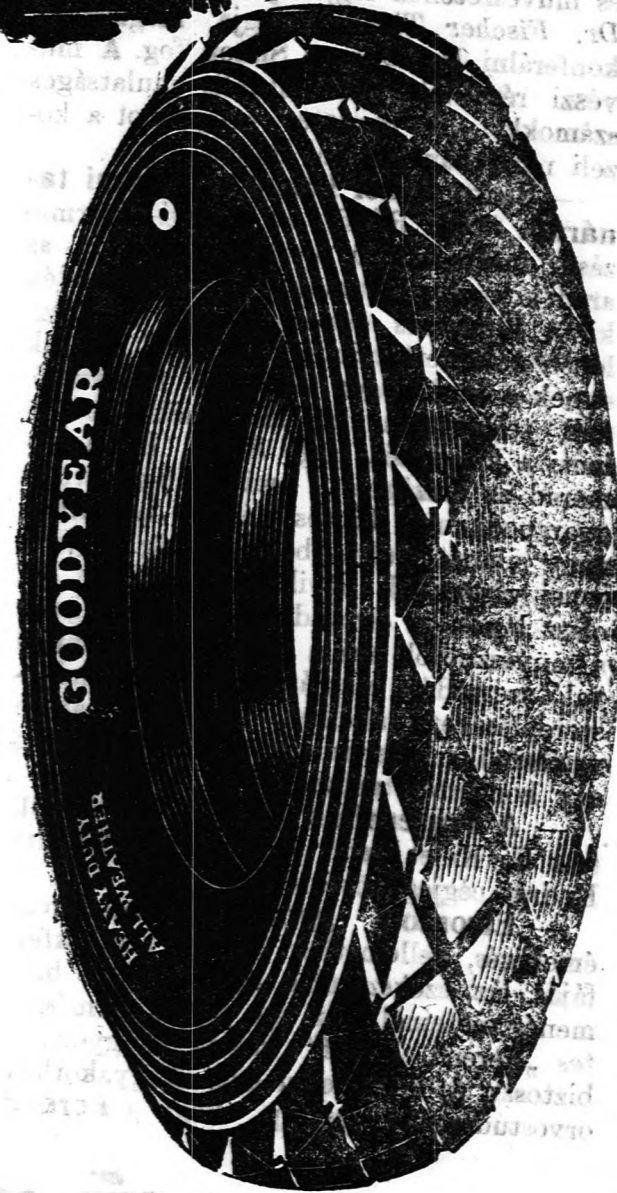
Boldog otthona csak akkor lesz, ha a Ganz-né-féle kóser szakácskönyv kitűnő receptjei szerint főz a felesége. Kapható az „Uj Kelet” könyvosztályában. Ara 200 lei és a portó.

TALMUDISTA
מורה ומורה
és a rabbinikus irodalomból órákat ad, gyermekek vallásoktatását vállalja. Cim: Róth Jenő Str. Gh. Tamas No. 35.

Good Year

különösen bevált a teherautók kerekeinél. Good-Year pneumatik a legfőbbkétebb ebben a tekintetben, amelynek konstrukciója a legmegfelelőbb. A különböző gummi-típusokat a Good-Year tökéletesítette. Minden különleges célra rendelkezésre áll, tehát van tartós és van a forgalomban különösen bevált gazdaságos és hasznos hajtó kerék.

GOOD YEAR

— Rendfenntartó testületé alakítják át a dán hadsereget. Kopenhágából jelentik: A honvédelmi miniszter tegnap a folkteting elé törvényjavaslatot terjesztett a hadsereg és haditengerészetnek rendfenntartó testületé történő átszervezéséről. A törvény életbelépésekor a kötelező katonai szolgálat megszűnik, az erődöket lerombolják és a katonai jellegű magán szervezeteket is megszüntetik. A rendfenntartó testület kerete ezerhatszáz embert fog magába foglalni.

Budapestre féláru vizum, féláru vasutijegy október három és tizenegy között kizárólag a Dr. Mezei féle menetjegyirodában Cluj, Piața Unirii (Főter) 1. (Városháza) kapható.

Woldemaras újra összeesküvést szőtt. Berlinből jelentik: Kownoi jelentés szerint a hatóságok titkos összeesküvést fedeztek fel, melyben Woldemars hívei vettek részt. Letartóztatták a volt miniszterelnök harminc hívét, köztük volt hadsegédét és a hadsereg három aktív tiszt-

jét is. Az összeesküvés felfedezésével kapcsolatban a rendőrség főnökét nyugdíjazták, a politikai rendőrség főnökét pedig felfüggesztették állásától.

* Ongyilkosságot követett el fele, sége és kilenc gyermeke szemeláttára hogy érelmeszedése ellen nem használta a még minden esetben bevált Cigelkai jód tartalmu Lajos gyógyvizet. Ismertetőt bárkinek ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselete Arinis (Egerhát) jud. Sälaj.

A német birodalmi gyűlés törvényerőre emelte a munkanélküliség eseteire szóló biztosítást. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés 238 szavazattal 155 ellenében harmadszori olvasásban is elfogadta a munkanélküliség eseteire szóló biztosítás javaslatát. A német néppárt a szavazásban nem vett részt.

PALYÁZAT

A carei-i orth. izr. elemi iskola részére kerestetik kifogástalan tanerő mielőbbi be lépésre. Előnyben részesülnek, akik már működtek nyilvános iskolánál. Ajánlatok bizonyítványokkal felszerelve Spiegel Mór elnök címére küldendők. 2461.

Értesitem a nagyérdemű vásárló közönséget, hogy

raktárra érkeztek

Angol,
Francia kabát-
és costum szövetek
ruha creppelák, divat-
selymek. Férfi öltöny és ka-
bát szövetek nagy választékban.
Külön osztály szőnyeg, függöny és butorszöve-
gekben

Szabó Jenő

divatkülönlegességek nagyáruháza

Cluj

Telefon 4-79

Telefon 4-79

Fehér fogak

Amikor az arc vonásai és a száj körül a bőr a pompásan üdül Chlorodont-fogpasta segítségével tisztán van. A fogak rövid használatánál gyönyörű csillogásban ragyognak, különösen ha a tisztítás után erre a célra készített fogmosó sörtejt Chlorodont-fogkefét használjuk. A fogak köze szorult maradék ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájíz okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérlel meg egy tubus fogkefével. Chlorodont-fogpasta, -fogkefe és -szájvíz mindenütt kapható. Csak kék-fehér-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal valódi.

A Zsidó Arvagondozó felruházás ünnepe. A Zsidó Arvagondozó kolozsvári helyi csoportja, az árvák téli felruházása céljára Szimohat Térségen a neológ óvoda Ferdinánd király-úti helyiségében műsoros estélyt rendez, amelyhez közreműködésüket ígérték Erdély közéletének és művészetének legjobbjai. A bevezetést Dr. Fischer Tivadar fogja megtartani, konferálni Dr. Darvas Simon fog. A művészeti rész tele lesz aktuális mulatságos számokkal. A részletes programot a közeli napokban közölni fogjuk.

Stern Rózi konzervatóriumi tanárnő. Stern Rózsi, az erdélyi származású, európai hírű hegedűművésznőt az aradi konzervatórium tanárnőjévé nevezték ki. A kinevezés ösztönös örömet és meglepetést keltett mindenfelé, ahol ismerik ennek a kiváltságos tehetségű művésznőnek teljesítményeit. Mindenekelőtt jelent a kinevezés, hogy Stern Rózi ittmarad az országban, ami kultúrétünk gyarapodásának fontos ténye. Legutóbbi nagy sikerét Velencében, a világ legjobb zenei városainak egyikében érte el. Az olasz lapok az elragadtatás hangján írtak a művésznőről, aki a konzervatóriummal való szerződése alapján külföldi vendégszerepléseket vállalhat. A tél folyamán valószínűleg Berlinben és Párisban fog egy koncertet tartani.

A Fraternitas nyomdai vállalat. (Az Új Kelet kiadó tulajdonosa) Schwartz Endrét cégjegyzővé léptette elő.

Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájíz, homlokfájdás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés esteinél már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc

József víz használata a sok evés és ivás kéros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Véres fegyencélkezés egy amerikai börtönben. Newyorkból jelentik: Kolorádó állam Canon-City városában a börtön ezer foglya fellázadt, három fogházfelügyelőt megölt és megszállta a közelvö tengerészeti arsenált. Itt megölték a tisztviselőket és az őrséget és védelmi helyzetbe állottak föl. A városkának nem volt elég karhatalma a fellázadt fegyencék megfékezésére s ezért a lakosságból polgárőrség alakult és taraktüzekkel vonult fel a lázadók ellen. A küzelem még tart s a hatóságok a közeli vidékről rendőri és katonai csapatokat indítottak Canon-City felé.

Borzalmas gyilkosság a tébolydában. Prágából jelentik: A kremzéri elmebetegintézetben Vaculova Antónia elmebeteg helyszíke miatt közöscellába zárták három más dühöngővel. Tegnap reggel aztán az ápolók a szerencsétlen Vaculova Antóniát hirtelen szemekkel, többől letépett karokkal, holtan találták a cellában. A három örtltnő semmit sem akart elmondani és így nem lehet tudni, hogy melyikük és milyen módon követte el a borzalmas gyilkosságot.

Venizelosz Budapesten. Budapestről jelentik: Venizelosz görög miniszterelnök ma reggel kilenc órakor Budapestre érkezett. A pályaudvaron Walkó magyar külügyminiszter és Bárczy István miniszterelnöki államtitkár fogadták. Dél előtt 11 órakor Bethlen István miniszterelnöknél, tizenkettőkor pedig Walkó külügyminiszternél tesz látogatást. Délután öt órakor a követségben teát, este 9 órakor pedig Bethlen István miniszterelnöknél vacsorát adnak tisztelőre.

Trotzkij beutazási engedélyt kért Hollandiába de visszautasították. Hágából jelentik: Albarda képviselő interpellációjára a második kamarában a külügy és igazságügyminiszterek kijelentették, hogy a kormányhoz közvetett uton megkeresés érkezett Trotzkij beutazási engedélyre ügyében. A kormány a kérdés beható tanulmányozása után azt a választ adta, hogy nem vállalhatja azokat a nehézségeket, amelyek Trotzkij tartózkodási

engedélyének kiadásával kapcsolatban felmerülhetnek.

Buchinger és Garami csak feltételek nélkül térnek vissza emigrációjukból Magyarországra. Budapestről jelentik: A szociáldemokrata párt vezetőségi ülése tegnap foglalkozott Garami Ernő és Buchinger Manó emigráns szocialista vezetők visszatérésének ügyével s ez alklommal ismertették a két szocialista vezető nyilatkozatát, melyben visszatérésük utáni politikai magatartásukat körvonalazzák. Míután a két politikus fenntartja magának a szabadkezet és magatartásukat illetően nem hagyják magukat korlátozni, a párt a nyilatkozatokat tudomásul vette.

Megjelent Macdonald angol miniszterelnök életrajza. Londonból jelentik: Nemrégiben jelent meg H. Hessel Titman angol író tollából Macdonald jelenlegi angol miniszterelnök életrajza. A könyv részletesen elbeszéli, hogy Ramsay Macdonaldot milyen körülmények között tartóztatták le a világháború első heteiben Belgiumban és hogyan toloncolták vissza Angliába. A könyv szerzője az incidenst Macdonaldnak a háború áldozataival szemben táplált rokonszenvére vezeti vissza. Az angol miniszterelnök ugyanis önként jelentkezett egy angol egészségügyi századnál szolgálatért.

SPORT

A vasárnap sporteseményei. Október 6-án 3 válogatott mérkőzés tartja ábrán a nemzetközi sportélet figyelmét. Bukarestben a román-jugoszláv mérkőzés, amelyet csak csoda donthet el a rosszul összeállított és gyenge klasszisu hazai csapat javára. — Budapestben a magyar-osztrák meccs, amelynek győztese ezúttal a magyarok lesznek, ha a legutóbbi formák érvényesülnek — és Bécsben a Berlin-Bécs mérkőzés, amelyet minden valószínűség szerint az otthon játszó csapat fog megnyerni. — A válogatott meccsben kívül néhány érdekes sportesemény tölti ki a programot. Kolozsvárt a KKASE nemzetközi boxolóversenye a legérdekesebb esemény. Több kiválóan ismert budapesti ökölvívó fogja bemutatni tudását a kolozsvári közönségnek a Magyar Szín-szabán, vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődő viadalon. — Délután a futballbajnokság bonyolódik tovább a KMSC-CFR és CAC-Romania mérkőzéssel. — Bukarestben az új román teniszszövetség első bajnoki versenye kerül előtérbe számos külföldi és a legjobb belföldi játékosok részvételével.

Deveseri Anci, a Haggibbor kiváló teniszbajnoka, megnyitotta új mozgásművészeti tcnfolyamát, amely iránt rendkívül érdeklődés mutatkozik. Jelenkezni a Karolina-tér 5. sz alatti Iparosúthozban lehet maponkint 4-től 6-ig, vagy telefonon 9-64.

Társaságbeli uri asszony házasságközvetítő irodája
(FORTUNA)
Oradea Reg. Ferdinand 55d.

Kísértetjárás egy berlini bérházban. Berlinből jelentik: A charlottenburgi Paurogenstrasse egyik bérházában lakik a Regulski-házaspár. A házaspár lakása az utóbbi időben sajátságos események színhelye. Láthatatlan kezek össze-vissza hányják a lakás berendezését, ágyak és asztalok emelkednek a levegőbe és sajátságos kopogás és sípolás hallatszik a falak felől. A sajátságos jelenségeket dr. Schmitt, dr. Sünnér orvosok, dr. Bergmann egészségügyi tanácsos és dr. Wygodzinski asszony, a városi képviselőtestület tagja megfigyelték és tapasztalataikról a berlini parapsychológiai társaság legutóbbi ülésén számoltak be. E szerint a sajátságos jelenségeket a család 12 éves Luci nevű leánya idézi elő, aki kiváló született médium. A jelenségeket tovább figyelik.

SZÉP ARCBÖRRE LESZ

Germanidree

ARCKRÉMET HASZNÁLJA

EZT A VILÁGHÍRŰ ARCKRÉMET
A 100 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ
PÁRISÍ GYÁR KÉSZÍTÍ.

Germanidree

PARFÖM GYÁR
PÁRISBAN 1818 ALAKULT

Mindenütt kapható

Szombat, 1929

Színház

A MAGYAR SZÍN
Szombattól kezdve 9-kor kezdete fél 9-kor Szombat este félkilenc (Bérletszűnet. So Vasárnap d. e. 11 KOZI BOX-ME Cluj. Vasárnap d. u. fél 3-k (Operette-előadás gyek ára: 50, 40 Sorozatszám 47.) Vasárnap d. u. fél 6 (Operette-revü 1 szám 48.) Vasárnap este 9-kor: (6-adszor. Bérlet: Hétfő este félkilenc (7-edszer. Bérlet szám 50.) Kedd este félkilenc: (8-adszor. Bérlet szám 51.)

A MAGYAR MOZI-MŰ
Szombattól, szeptem előadások kezdetének Szombattól kezdve a kor és félhat óra Szombaton d. u. 3-kor ósárdó lánya. (8 Főszereplők: Clara II. A sztambuli tájáték 8 felvonásb Kettős műsor. K 6-kor. Helyárak: 3

CORSO - FILMSZÍN
Szombaton 5, 7 és 9 phalt, világfilm. tos rendezésében. táv Fröhlich, Bett Adalbert Schletto újabb UFA világ Vasárnap d. u. 3, 5, 7 Asphalt, világfilm latos rendezésé Gusztáv Fröhlich Hans Adalbert S a legújabb UFA. Legközelebbi műsorun réban, idei legsil Főszereplők: Sy Betty Balfour.

SELECT - M
Szombat: Asszonyrabló dimir Gajdarow Előadások kezdé kor, mélyen leszá Vasárnap: Asszonyrabló dimir Gajdarow Előadások kezdé kor. 3 órakor helyárak. Hétfő: Szálloda órang jou legújabb film dete 3, 5, 7 és mélyen leszállított Kedd: Szálloda órang Adolf Menjou. 5, 5, 7 és 9 órak lyen leszállított h

URANIA - M
Szombat: Volga... V Adalbert v. Sch Hall Davies. Elő 5, 7 és 9 órakor. leszállított helyár Vasárnap: Utoljára Vo szerepben Adalbert Lilian Hall Davie Hétfő: Marokkói assz ben Wladimir Ga

Hölgyeim! Uraim
Csodaszép, fé szőr és film tékban feltá az **Idea** női kalapüzem Cluj, Cal. Re Férfi és női kalapok feste újabb modellek szerint 48 készülnek. — Tonny saph

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:
Szombattól kezdve a színházi előadások kezdete fél 9-kor.

Szombat este félkilencor: Szökik az asszony. (Bérlétszűnet. Sorozatszám 46.)

Vasárnap d. e. 11 órákor: NEMZET-KOZI BOX-MÉRKÖZÉS Budapest-Cluj.

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Csókos asszony. (Operette-előadás mozi-helyekkel. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lej Sorozatszám 47.)

Vasárnap d. u. fél 6-kor: Miss Amerika. (Operette-revü 14 képben. Sorozatszám 48.)

Vasárnap este 9-kor: Szökik az asszony. (6-adosor. Bérlétszűnet. Sorozatszám 49.)

Hétfő este félkilencor: Szökik az asszony. (7-edsor. Bérlétszűnetben. Sorozatszám 50.)

Kedd este félkilencor: Szökik az asszony. (8-adosor. Bérlétszűnetben. Sorozatszám 51.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szombattól, szeptember 28-tól kezdve az előadások kezdetének ideje megváltozik. Szombattól kezdve az előadások 3 órákor és félhét órákor kezdődnek.

Szombaton d. u. 3-kor és fél 6-kor: I. Az őserdő leánya. (8 felvonásos színmű. Főszereplők: Clara Bow és Clive Brook. II. A sztambuli tolvaj. Amerikai vígjáték 8 felvonásban. III. Pótképek Kettős műsor. Kezdeté 3-kor és fél 6-kor. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)

CORSO - FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton 5, 7 és 9 órákor: Az Asphalt, világfilm. Joe May csodálatos rendezésében. Főszereplők: Gusztáv Fröhlich, Betty Aman és Hans Adalbert Schlettow. Előjáték a legújabb UFA világhírű.

Vasárnap d. u. 3, 5, 7 és 9 órákor: Az Asphalt, világfilm. Joe May csodálatos rendezésében. Főszereplők: Gusztáv Fröhlich, Betty Aman és Hans Adalbert Schlettow. Előjáték a legújabb UFA világhírű.

Legközelebbi műsorunk: Chaplin a kabaréban, idei legsikerültebb vígjáték. Főszereplők: Sydney Chaplin és Betty Balfour.

SELECT - MOZGÓ:

Szombat: Asszonyrabló, főszerepben Wladimir Gajdarow és Claire Rommer. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor, mélyen leszállított helyárak.

Vasárnap: Asszonyrabló, főszerepben Wladimir Gajdarow és Claire Rommer. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.

Hétfő: Szálloda őrangyal. Adolf Menjou legújabb filmje. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.

Kedd: Szálloda őrangyal, főszerepben Adolf Menjou. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.

URANIA - MOZGÓ:

Szombat: Volga... Volga, főszerepben Adalbert v. Schlettow és Lilian Hall Davies. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.

Vasárnap: Utoljára Volga... Volga, főszerepben Adalbert v. Schlettow és Lilian Hall Davies.

Hétfő: Marokkói asszonyrabló, főszerepben Wladimir Gajdarow. Előadások

Hölgyeim! Uraim! Szenzáció!

Csodaszép, fess bécsi velour, nyulszőr és filmmodellek óriási választékban feltűnően árban árusít az

Ideal

nyú kalapüzem Cluj, Cal. Regele Ferdinand 8 szám
Pérfi és női kalapok festése, alakítása a legújabb modellek szerint 48 óra alatt gyári árban készülnék. — Tonny sapka nagy választékban

kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.
Kedd: Marokkói asszonyrabló, főszerepben Wladimir Gajdarow. Előadások kezdete 3, 6 és 9 órákor. 3 órákor mélyen leszállított helyárak.

A színházi iroda közleményei:

Ma este ötödikször: Szökik az asszony. Hozzávetőleges számítás szerint 4000 ember nézte meg a színház nagy sláger operettjét, a „Szökik az asszonyt”. S a siker nem lankad, de sőt egyre fokozódik. A pénztár állandóan ostrom alatt van. Mindenki helyet akar biztosítani a „Szökik az asszony” valamelyik előadásában. Ma este ötödikször, holnap (vasárnap) este hatodszor, hétfőn hetedszer adják a „Szökik az asszonyt.” Minthogy ezeket az elő-

adásokat bérlétszűnetben tartják meg, az összes páholyok, zsölyeszékek is a nem-bérlő közönség rendelkezésére állanak.

Vasárnap délután: Csókos asszony és Miss Amerika. Két délutáni előadás lesz vasárnap a magyar színházban: 3 órákor a „Csókos asszony”-t adják mozi-helyárakkal (jegyek ára: 50, 40, 30, 20, és 10 lei). félhat órákor pedig a „Miss Amerika” című 14 képből álló káprázatos operette revü kerül színre.

Ma utoljára látható: Őserdő leánya és Sztambuli tolvaj. Ma 3 kor és félhat órákor utoljára látható az óriási sikert aratott kettős műsor, a melynek két fénypontja: „Az őserdő leánya” (Clara Bow és Clive Brook ragyogó alakításával) és a „Sztambuli tolvaj” című 8 felvonásos színmű. Helyárak: 30, 20, és 10 lei.

Közgazdaság

A nemzetközi bank az aranyvalutákat fogja megvédeni az értéktelenedéstől

Páris, október 4. Az „Excelsior” a nemzetközi fizetési bank szervezőbizottságának közeli ülésével kapcsolatosan a francia álláspontot a következőképpen formálta meg: Semmi esetre sincs arról szó, hogy olyan nemzetek felett álló bankot létesítsenek, amely az államok szuverén jogaiba beleavatkozhatna. A nemzetközi bank csak a központi jegybankok előjogaira szorítkozhatik. Époly kevésbé van szó olyan új szintelen reparációsbizottság alakításáról, amelynek ellenőrzési joga nincs és megfelelő akciókra sincs

felhatalmazva. A francia delegáció a szakértői jelentés alapjára helyezkedik, amelyet a hági konferencia teljes egészében elfogadott. A nemzetközi reparációs bank első kötelessége az lesz, hogy az aranyvalutákat az értéktelenedés minden olyan veszélyétől mentesítse, amely veszély a nemzetközi fizetésekől származhatna. A nemzetközi bank összekötőszerveként fog szerepelni a különböző autonóm bankok között. Így semmiesetre sem lehet szó arról a lehetőségéről, hogy az egyes kormányok részére kölcsönt nyújthasson.

A nemzetközi fémpiacok

Réz: A már régóta várt, de mindig újabb kítölt bankraemelés a piac irányzatát nyugtalanította, bizonytalanságot és át nem tekinthető helyzetet idézett elő a nagy aranyelvonások következtében. A bankrának 6 és félszázaléka történet felfelé azután még fokozta azokat a sulyokat, amelyek amugy is erősen nyomták az angol ipart. Ezek a körülmények, valamint az elektroréz túlságosan magas ára okozták, hogy réz iránt jelenleg semmi kereslet nincs. A vásárlások korlátozottak. az európai fogyasztók érdeklődést nem mutatnak és csak a legsürgősebb szükségletek fedezésére kerül sor. A sárka fémipar is csak kisebb mennyiségeket vásárolt. A jövő esztendő első hónapjaiban eszközözendő szállításokra a fémekégek néhány ponttal a hivatalos árak alatt ajánlanak elektrolitot, azonban még sem sikerült az üzlet megelénkítése. A vevők azt a politikát követik, hogy csak akkor fedezik be magukat, amikor a gyártás már feltétlenül szükségessé teszi. Most — hosszú idő után először — Amerikában is az üzlet hanyatlásának jelei mutatkoznak a rézfeldolgozó iparban. Mivel azonban ebben az iparágban csak nemrég érte el tetőpontját a gyártás, ez az esemény nem megy meglepetésszámba és egyelőre még nem is állapítható meg, vajjon a fogyasztásban állandó csökkenés állt be vagy pedig csak átmeneti csendről van szó. Az üzlet a londoni fémtőzsdén igen csendes.

Ólom: A piac irányzata csendes, az árak tartottak. A fogyasztás Angliában állandóan jó, a termelők eladási szervezetei azonban állandóan mint leadók lépnek fel és így egyelőre áremelés nem is számolnak. Ezzel szemben az ólom erős kezében van s az árak esése sem valószínű. A kontinensen a helyzet nem mutat változást és javulás jelei nem mutatkoznak. Az ólomárak a londoni fémtőzsdén állandósultak.

Cink: Érdeklődés hiányában az árak

újabb esése következett be és prompt cink jelenleg olcsóbban kapható, mint az ólom. A vevők tartózkodást mutatnak, az ipar csak igen kis mennyiségeket vásárolt. Az amerikai árat 3.75 centes nivón tartják, azonban a helyzet Amerikában sem jobb, mint Európában.

Ón: Átmenetileg érdeklődés mutatkozott, az árak azonban kis megszárdulás után engedtek és az utolsó jegyzések irányzata lanya. Az árirányzat fejlődése a jövőben is bizonytalan, azonban mégis azt hiszik, hogy az árak visszaesése befolyásos körök ellenállásán fog meghiúsulni. Jelenleg azonban semmi jel nem mutat arra, hogy a kereslet növekedni fog.

Három új vámkerületre osztják az országot. Az új vámtörvény végrehajtásával kapcsolatban három új vámtérületre fogják beosztani az országot. Az új kerületek székhelyei Bukarest, Galac és Kolozsvár lesznek. A kolozsvári kerület alá fognak tartozni Szatmár, Arad, Temesvár és Kolozsvár városok, mint vámtérületi egységek, élükön egy-egy kerületi főnökkel, míg a főkerületek élén vezérfelügyelők fognak állani.

Módosították a szövetárak behozatali vámját. Az új vámtarifa rendkívül sérelmes volt a posztó és a szövetkereskedőkre, mert egyes szövetpárók behozatali vámját olyan magasan állapította meg, ami a behozatali lehetőségét teljesen kizárta. Minthogy ezeket a szöveteket a belföldön nem állítják elő, a fogyasztóközönség érzékeny károkat szenvedett. A bukaresti kereskedelmi és iparkamara intervenciójával a szakértők véleményének meghallgatása után a pénzügyminiszter helyet adott a kérdésnek s utasította a vámhatóságokat, hogy a rendes sevört szöveteket a vámtarifa 152. tétele alá, a szmoking szöveteket pedig a 154. szakasz alá sorozzák be és ezek szerint számolják is el.

Egy nő férjhezmenése és egy szépségrecept

Tízezer frank díjat nyert egy nő

Százezer frank garancia

A Tokalon bőrtápláló krém — százezer frankos garancián mellett — rendkívül tápláló anyagokat tartalmaz, amelyek — szépségspecialisták véleménye szerint — szükségesség ahhoz, hogy a bőr megőrizze áttetsző üdeségét és szilárdságát, elkerülvén az öregedéssel járó ráncok megjelenését. Egy ötvenéves nő elérheti, hogy 30 évesnek látszik, és hogy teintje fiatalságtól és szépségtől sugárzó legyen, úgy hogy sok fiatal nő fogja megcsodálni és irigyelni. Használják tehát a Tokalon bőrtápláló krémet minden este és reggel. Valderesnő, Marsilia, 82. Boulevard Longchamp. mondta: „Hogy a férfiaknak tetszünk, rözsás, üde teintre van szükségünk. En a férjhezmenésemet főképpen a Tokalon-krém rendszeres használatának köszönhetem. Ugyancsak ez a krém tette lehetővé, hogy egy tízezer frankos díjat nyerjek.” Madame Henriett Charlais, Montchanin (Saone-et Loir) a következőket mondta: „A Tokalon-krém annyira megfiatalított, hogy mikor a tükörbe nézek, magam is azt hiszem, hogy újra husz éves lettem.”

Mikor már minden más eszköz csődöt mondott, a szépség lehetővé teszi a nők ezreinek, hogy gazdag férjet szerezzenek maguknak. A Tokalon-krém az egyetlen százezer frankkal garantált bőrtápláló szer, amelyet egy bécsi orvosprofessor is ajánl, éppen azért, mert ez a krém táplálja a bőrt és a szöveteket. A Tokalon-krémet a Compania Tokalon Páris, 5, Rue Aubert gyártja. Ajánljuk a Tokalon szépség-szappan használatát is.

Jegyzet.

A Tokalon-krém a szokásos tégelyben kerül eladásra, tégelyenként 80 lejes áron. Kettős tégely kétszeres tartalommal 120 lejebe kerül. A Tokalon-krém kapható mindenütt és a Parfümerie Elitei-nél, București, Calea Victoriei No 39.

Lakástakarítást ingyen

legújabb rendszerű villamos porszívóval, egy órán át, próbára egy izben eszközöl:

Markó V. műszaki iroda Cluj, Strada N. Iorga 11. szám Telefon 453. ★ ★ ★

Minden jog fenntartva

Egy vagon félisten

Irtá: SZABÓ IMRE

Ez nagy szó. Kisebny ugyanis soha nem állott művészváros híreben és az Excelsior nézetére nagy volt; orkusz-társulatok is itt produkáltak magukat.

Alex Gerold büszkén gondolt a jövőre. Két hét múlva már Bukarestben fog játszani, aztán néhány ö-királyságbeli város jön, utána Erdély. A magyar-ajku zsidókról nagy véleménye volt a színházgátonak. Ezek soha nem ismer-tek elnyomatást, ezért erősen beassz-tilálódtak a magyarokhoz. Bizonyos szempontokból ez baj lehetett, de a művészet megértése szempontjából egy-általában nem volt baj, mert a magyar színészetet mindenütt megbecsülték a világon és a magyar írók, akik világ-márkát jelentettek, Molnár Ferenc és Lengyel Menyhért zsidók. Bizonyára jó zsidók. Művész ember nem is lehet más.

Barbara Goldot szerette és csodálta, magyarázta a közönség, disputáltak a teljesítménye és egyénisége fölött, a kollégái is hódoltak neki, mert közvet-len és szerény volt. A tehetségesek szent naivságát szerették benne és res-pektálták a kollégát, aki folyton dol-gozott. Vagy olvasott, vagy szerepet tanult, tanított, énekelt, ha kellett, fő-zött. Főnt a vagonban olyan napokon, amikor kevés jutott a közös kasszából reá, bizony megesezt, hogy meghámoz-za a burgonyát, megfőzte a közös pe-troleum-főzőn, két tojást rántott hozzá, kenyér és kész volt a lakoma. Az együttes üzemi tanácsa ugyanis azon az állásponton volt hogy egyelőre a nagy-övedelmekből fölserelik magukat. Mi-

nél korhűbb ruhákat vesznek, mi-nél érdekesebb és újszerűbb díszle-tek csínáltatnak. Minden kellék saját tulajdonuk legyen, ez is össze-forsztatja őket, emeli nivójukat, becstü-letet szerez a jiddis művészeknek.

A színészek gyomra zsugorodjon csak össze egy ideig. Fő, hogy a művészet táguljon.

Bukarestben nem kellett a vagonban lakniok és étkezniök. Itt ama szeren-csés vashordógyáros vállalta a trupp ho-telköltségeit. Más művészbárát a sike-res előadások után vacsorára invitálta őket, egyeseknek egész udvaruk tá-madt, Barbarát azonban magára hagy-ták. Ő akarta ezügy. Számára az em-berek nem voltak lényének kiegészítői, tárgyak voltak csupán, modellek, akik-nek tipikus és egyéni megnyilatkozá-sait leste el, hogy azokat játékában ujjaélessze.

Alex Gerold összehozta a képvise-lővel Barbarát. A királyi palota mögött, földött kertben bojárak és idegen nagy-pénzüek előkelő lakmározó helyén ta-lálkoztak. Kint hó és zuzmara, itt egy szeparé patyolat-asztalan a művésznő tisztelőtére nagy csokor tearózza

— Legyen figyelmes és kedves hozzá, — figyelmeztette az igazgató Barbarát, amikor a képviselő kiment, hogy a vacsora részleteiről rendelkez-zen. Vegyen erőt magán, játsza meg vele szemben az érdeklődőt, mert könnyen meglehet, hogy a társulatnak szű ksege lesz rá. Nincs éppen különös

befolyása a politikára, de van elég pénze és sokan le vannak kötelezve neki

A képviselő az olasz és francia konyha inyenc-fogásait rendelte, boro-akat, majd pezsgőt. Fekete után ügye-sen, a régi világból átmentett tapinta-tával ráért, saját művere és enged-letet kért, hogy felolvashasson

Pásztorjáték-féle volt németül, dö-cögő rigmusokban. Egy lugas hosszú leírásánál, ami tele volt múlt század-beli versek képeivel és szemérmes hasonlataival, Barbarát már erősen megszállotta az unalom. Ősztöne no-szogató, hogy jót ásitson; de Alex Gerold idejében észrevette a veszedel-met és nagyot rántott a leány fekete selyemszoknyáján

Barbarát az ürességnek e sivar per-ceiben elfogták a visszaemlékezések pókjai. A gyertyák lángjai lobbogtak is-mét föl benne; a fehér gyolcsba bu-gyolált holttest. Most a másikat is látta, a csunya halottat, kitarult kezei-vel. Látta magát anyja mellett a szom-széd faluban kint a tanyán, apját és fivérét látta bujkálni valahol kódós helyeken.

Megrezzent és ösztönösen a mellé-hez kapott, hogy meggyőződjön, ott van-e a család vagyona.

A képviselő meghatódottságnak ma-gyarázta a rezzenetet. Abbaugya a felolvasást, letette a kéziratot és rá-hajolt Barbara finom kezére.

— Csodás Rozalinda lesz, művésznő! És sikerei felül fogják mulni a mosta-niakat!

Alex Gerold ismerte Barbarát. Őszin-teségéről tudta, hogy képes megmon-dani a képviselő-költőnek az igazat. Képes megmondani, hogy oda se fi-

gyelt a ragyogó költészetre és legszí-vesebben visszazabadulna a vagonba. Azért tehát sietett kijelenteni, hogy a darab sorsa fölött a társulat rendezője Salom Berg rendelkezik.

— Igen? — lelkesedett a képviselő ur. Idehívjuk Berg urat. Elő lehet ke-resni valahonnan?

Nagyon türelmetlenül reklamálta a rendezőt.

Alex Gerold a telefonhoz sietett és előkerítette valamelyik mulatóhelyen a társulat akadémikusát. Meghagyta neki, hogy csakis szalonruhában jöjjön és minthogy nem volli ilyen ruhadarabja, felhatalmazta, hogy menjen bátran az ő szobájába és vegye föl az igazgató-sági frakkot.

— Gyere és lásd, — végezte Alex a telefonbeszélgetést — hogyan kell élni a fővárosban. És egyl egyszer te is életedben egy nagyuri vacsorát!

Nem tartott sokáig és bevonult a szeparéba Salom Berg ur, a bölcs rendező, igazgatójának a frakkjában. Jól fogott ez az invitálás nagyon, mert a társulat művészi irányítója há-rom nap óta olcsó káposztás-palacsín-tán és joghurton élt. A keresete java-részt ugyanis Lengyelországba küldte feleségének és anyósának, akik mel-lett még két apró gyermekét is elkel-lett látnia, Mohón, de az ildomos-ság minden követelésének betartásával evett. Alex Gerold csodálkozott leg-jobbban azon, hogy ez az ember, aki kamaszdó éveit a híres lublini jesi-ván töltötte, milyen zsonglórös kéz-ügyességgel hámozza le a esirke husát a csontokról. A gyümölcsöt úgy tisztí-tottaf hogy ezért bármely evészeti ki-állitás első díjját is elnyerhette volna.

(Folyt. köv.)

Glück Izrael

cég ez uton értesíti az igen tisztelt vásárló közönséget, hogy fizetét, Calea Regele Fer-dinand 19 szám alatt az udvarba helyezte át, ahol a legkiválóbb külföldi szöveteit a legdusabb választékban, a legolcsóbb árakon (en gross és en detail) kiárusítja.

Siessen vásárolni míg a készlet tart

Nagyon fontos!

HOTEL CARPATI

Bucuresti, Piaja Amzel

Renoválva, minden komforttal, központi fű-téssel felszerelve. Szobák juttányos áron kaphatók. Villamos megálló bármely irány-ból megközelíthető. Utazók kedvezményben részesülnek.

Butor

a nagy készletre való tekin tettel mélyen leszállított árban.

Fischer Albert & Co.

cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferd. (Ferenc József-ut) 61 szám

Körishló Lei 15,000

Oszlopos, emelt föllungu háló Lei 20,000

Féltele háló exotikus furnirral Lei 25,000

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányoz-hat mert ez a vezető márka.

DEUTSCHER BOTE NYOMDA

mindennemű könyvnyomdai nyomtatványo-akat a legművé-szisebben és a legolcsóbb kivi-telben, úgymint: könyvek, folyó-iratok, zárszá-madások, levél-papírok, körle-velek, falra-gaszok, röpcédu-lák, névjegye-ket, stb. stb. a leggyorsabban

KÉSZIT

CLUJ,
STRADA BARON
L. POP 10.
TEL. 187.

Már 20.000
kötet magyar, német,
román francia és angol
könyv között válogathatnak

„DANTE“

kölcsönkönyvtár olvasói.

az „Uj Kelet“ előfizetői

ezen hatalmas kölcsönkönyvtári anya-got igénybe vehetik és a havi 60 lejés előfizetési díj helyett csupán 40 lejé kell fizetniök egy hónapra, amiért ol-vashatja a világirodalom leghirebb írói-nak műveit, a külföldi, vagy erdélyi könyv-piac legújabb szenzációit, a klasszikus irodalom legkiválóbb remekeit. A köny-vek korlátlanul cserélhetők. Nagy-Ro-mánia minden részére naponta postán továbbítjuk a kölcsönkönyveket 50 szá-zalékkal redukált postai tarifa mellett.

Prospektus ingyen.

„Dante“ kölcsönkönyvtár Cluj Strada Jorga (Jókai-utca) 5. szám.

Hirdessen az Uj Keletben

Legolcsóbban fest, és tisztít Unió Cluj

vidéki gyűjtők kerestet-nek magas jutalék mellett.

Legújabb őszi és téli ujdonságok megérkeztek !!
NEUMANN M, férfi - és fiuruha áruháza CLUJ, FŐTÉR 14.

Az**Pales**

Ellől hó elcséje mainkban világ hangjai. A küszö Ünnepeén egész fa nak bővülni a ha ban magukkal ra gaiban melyen e meljék őt a ma heroikus cseleked

A jelen évben jat megelőző szon föl velőkiig ható melyek minden se sabb erővel rázáta elesett áratlan a egyszerűben feled gondjaink és baja

Az a feketeszogát örökre a zsidó történelemkönyvébeláthatatlan hoss vult ismét. És mi tetlen hűséggel or rához, a Tóra ez nép sorsában és szesévé lett a pu nak, amely most oknélkül szakad „szenthelyek“ véa a népek szövetség szabad prédájává szaknak.

A zsidó nép fája szantartó jalkiáltás világszerte. Bebizot rael a zsidó nép sz mát mindnyájan magunkét. Nincs amí egy öszzetudn máshoz tartozókat és érzete. És s melyik része mara időben? Hisz a sz forgó kerék görd minden táján s ma hátra könnyel és

De most egyene lolt keresztül a k szólnak hozzánk zékei és odarepen ményei. Cionból lsten ígéje Jeruzsá madni az új zsidó az új zsidó ember

Ha vérzik a szit az egész test. Vis szivnek az elvesztet elvégzésében részt den tagjának. Sa adja jelét, amelyik

Nem elég, ha a megtörik szívünk pan a megbánás szemünkől. A bü olvadit szivnek friss megkeményednie, hogyjóvátegyeamit

Nem elég, ha a halálkiáltásai csupá bennünk, ha csupá ségeinket. A mély cselekedeteknek ke kel pótolni igyekszünk. Valamint eg rendült fájdalomba vadnunk a cselekvő rómoikat ujra feléjt élet helyébe új élet föld szent rögen.

A most beköszön az elhatározó vá hogy a zsidó ne egyé válni abban hogy minden erőf megvalósítja a célt, nak Palesztinában. kibővített Jewish A gyűlésén sürün n felfogás, hogy ninc nisták és nem-cionit zést nyert az a rem

Az Új Kelet roshasanaí melléklete

Palesztina a zsidó nép szíve

Ros Hasana - elmélkedés

Írta: Dr. Eisler Mátyás

Elful hó elsején felharsantak templomainkban világszerte a sófár megrázó hangjai. A küszöbön álló Ros-Hasana Ünnepe egész feleleletes koncerttá fognak bővülni a hangok, hogy annál jobban magukkal ragadják a köznapi dolgokban mélyen elmerült embert és fölemeljék őt a magasabb gondolatok és heroikus cselekedetek szférájába.

A jelen évben már az Ellul hó ujhódját megelőző szombat napon hangzottak fel beláthatatlan hosszú sora 127 névvel bővült ismét. És mivel a zsidó nép törhetetlen hűséggel odakötötte sorsát a Tórához, a Tóra ezuttal is osztozkodott a nép sorsában és maga is szenvedő részesévé lett a pusztulásnak és gyalázatnak, amely most is mint annyi másszor oknélkül szakadt rá mindkettőre. A „szenthelyek“ védelmét garantálni tudta a népek szövetsége, de a miszentségeink szabad prédájává lehetnek a romboló erőszaknak.

A zsidó nép fájdalma egyetlen hosszantartó jalkiáltásban sűrűsödött össze világszerte. Bebizonyult, hogy Erec Jisraael a zsidó nép szíve, amelynek fájdalmát mindnyájan átérzünk úgy mint a magunkét. Nincs is semmi a világon, ami úgy összetudná kovácsolni az egymáshoz tartozókat, mint a közös szenvedés érzete. És szenvedésektől népünk melyik része maradt volna mentes, mely időben? Hisz a szenvedés mint örökké forgó kerék gördül végig a zsidó világ minden táján s majd itt, majd ott hagyja hátra könnyel és vérrel jelzett nyomait.

De most egyenesen népünk szívén gáolt keresztül a kerék. A szentföldről szólnak hozzánk multunk fenséges emlékei és odarepesnek jövnök legszebb reményei. Ciónból indult ki a Tóra és Isten igéje Jeruzsálemből. Ott kell feltámadni az új zsidó életnek, életrekelnie az új zsidó embernek is.

Ha vérzik a szív, betegnek érzi magát az egész test. Vissza kell tehát adni a szívnek az elvesztett véreort. S e feladat elvégzésében részt kell vennie a test minden tagjának. Saját életképtelenségének adja jelét, amelyik nem vesz részt benne.

Nem elég, ha a sófár hangjai csak megtörrik szívünk keménységét, ha csupán a megbánás könnyeit fakasztják szemünkől. A bűnbánat tűzében megolvadt szívnek friss tetterőben kell ismét megkeményednie, amely arra képesíti, hogy jóvátegye amihibáztott vagy vétkezett.

Nem elég, ha a palesztinaí áldozatok halálkiáltásai csupán fájdalmat keltenek bennünk, ha csupán megsírátjuk vesztéseinket. A mély együttérzésből döntő cselekedeteknek kell fakadniok amelyekkel pótolni igyekszünk, amit elvesztettünk. Valamint egyek vagyunk a megrendült fájdalomban, úgy kell egyé olvadnunk a cselekvő akarásban, hogy a romokat újra felépítsük és az elpusztult élet helyébe új életet plántáljunk a Szentföld szent rögén.

A most beköszöntő év fogja megadni az elhatározó választ arra a kérdésre, hogy a zsidó nép tud-e csakugyan eggyé válni abban az elszánt akarásban, hogy minden erőfeszítéssel és áldozattal megvalósítsa a célt, amit kitűzött magának Palesztinában. A jelek biztatók. A kibővített Jewish Agency zürichi alakuló gyűlésén sűrűn nyilatkozott meg az a feltételezés, hogy nincs többé ellentét cíonisták és nem-cionisták között. Kifejezést nyert az a remény is, hogy az Aguda

dasz Jisroel is helyet fog foglalni a zsidó nép elismert világképviselőiben. Az utóbbinak bécsi kongresszusán is ki derült, hogy az Aguda szívvel-lélekkel

részt akar venni a Palesztináért végzendő politikai és gazdasági munkában és áldozathozatalban és csak a kulturkérdésekben kíván külön uton járni. Ki maradt hát el még a munkától, amelyben részt vesz az egész világ zsidósága. Köztük a legnagyobb elmék, miket a ma élő nemzedék produkált, férfiak és nők, fjak és agok?

Erec Jisraael a zsidó nép szíve. Ezen a szíven ütöttek vérző sebet. Zsidó testvé-

reink, hozzátok el Gilcad minden balzsamát, szívetek minden szeretetét, kezetek minden kincsét, amitől gyógyul a seb. Akkor az elesett áldozatok nem hiába véretek a viruló élet fakad a szentföldi tömegsíróból.

Az év végétével ekként szünjön minden kárhozát, amivel sujtott beünnöket. És induljon meg az új év bő áldásaival, amelyeket Isten jósága szánt mindnyáunknak.

Danzig, Gdansk, Gdanja, Gedanun, Gdanczka . . .

Két nap Danzig szabad államban, a Népszövetség kísérleti telepén

— Az Új Kelet kiküldött munkatársától —

Danzig szabad állam, szeptember végén

Két óriási póznáról hatalmas kék-fehér zászló köszön le rám a danzig pályaudvar előtti nagy téren. Szabályozott zsidó nemzeti lobogó. Két szélén égkékszín szegély, közepén fehér mezőben aranysegegyű hatágú csillag, benne három rejtélyes betű: V. S. D. Barátságos fogadtatás. Különösen itt Északkeleten, ahol nagyon megszokta már a szemem a házak faláról ismerősen intető kámpóskeresztet. Danzig utcáin pedig, amerre csak a szem ellát, kék-fehér Mogen Dávid-os lobogókat lenget a szél.

Első pillanatban azt hittem, hogy Danzig szabad állam színei találkoztak össze a zsidó nemzeti lobogóval. Holott nem ez a világ legkisebb államának zászlója. Fehér mezőben két vörös helevét kereszt, fölötté a pomerániai lovagrend arany koronája. A kék-fehér zászló a német vendéglősök szövetségéé, (ezt jelenti a három betű), amely 56-ik évi kongresszust most tartja Danzigban, de hogy milyen uton jutottak ezekhez a színekhez, azt a legöregebb vendéglős sem tudja megmondani.

Modern élet az ódon házak között

Kerek ezer esztendő ez a város. Közép korból itt maradt romantikus szép utcái ódon várkapukba torkollanak. Jellegzetesen germán-sárgára festett gót-stílus házaí faláról sok száz esztendő levendula-illata árad. Az utas szinte várná, hogy a tornyok tetején zenélő óra szólaljon meg és déli órákban vadgalambszín frakkos urak kezefogva sétálnak krinolinos dámaikkal. Ehelyett a szűk sikátorokban, amelyeknek minden sarka történelmi emlékekről beszél, amerikai tempóú autóforgalom zajlik le és amerikai arányokban folyik a szabad állam nemzeti toglalkozása: a kereskedelem.

Nagyon is benne áll a mában ez a város, amely négy-öt apró mezővárosszával együtt, mint szabad állam a Népszövetség kísérleti telepe. Ez a kísérlet nagyon is a bőrére megy Danzig polgárainak és ez magyarázza meg, hogy az iskolagyerekektől kezdve valamennyi akója perfekt nemzetközi jogász, kisebbségi tudós, nyelvész, történész és szociológus egy személyben. A Népszövetség protektorátusa alatt élő szabad állam közigazgatása nem elég világos. Két napra volt szükségem, amíg megtanultam.

Etimológiai lecke és egy kis történelem

Mindjárt az első órában etimológiai leckét vettem. Danzig, lengyelül Gdansk, régi okiratokban Gdanica, latinul Gedanum, magyar emlékekben Danzska. Valamennyi nevében a dan-szótag jellegzetes, dán hajósok és halászok alapították hát ezer esztendővel ezelőtt, akik a sziklás dán partokról leveztek a Keleti tengerre. Vagyis germánok és nem szlávok voltak alapítói és első urai a halászfaluuskának, amely a középkor legjelentékenyebb kikötő- és kereskedő-városává nőtte ki magát.

Azóta sűrűn vonultak keresztül rajta háborús seregek, mert a gazdag várost könnyen és eredményesen lehetett sarcolni. Volt fővárosa a pomerániai hercegeknek, majd mikor ezek kihaltak, a német lovagrend vetette meg székhelyét a városban. Volt szabad kereskedő-város, tagja és vezetője a hatalmas Hanzaszövetségnek, de a thorni béke után a lengyel királyok jogára alá került. Amikor 1772-ben Lengyelországot először felszaltták, Danzig újra szabad város lett de a Visztula torkolata — a város vérkeringése — porosz kézbe került. Huszonegy esztendő múlva a város is behódolt Frigyes Vilmos porosz királynak, de 1807-ben Lefevre francia tábornok személyében herceget kapott. Lefevre Napoleon seregeit vezette Oroszországba és mint danzig herceg úgy megvetette lábát az öbölben, hogy 20 millió frank hadisarcot vetett ki a városra. A tiltsiti békevel újra szabad város lett Danzig, de a francia kormányzó felügyelete alatt, míg 1814-ben újra visszakerült Németországhoz.

Mert Lengyelországnak szüksége volt szabad kijárára a tengerhez, a versaillesi béke újra szabad állammá nyilvánította Danzigot. Most szabad áll, nem is Ahogy vesszük. A népszövetségi főbiztos ügyel erre a szabagságra, amit másképpen értelmez Danzig is, Lengyelország is. A danzig korridor — a békeszerződések legszörnyűbb torzszülötte — két egymással össze nem függő darabra hasította Németországot, Danzig pedig kioperálta Németország testéből. Danzigba csak Lengyelországon keresztül juthat el az utas, — a németországi is — hacsak nem megy tengeren, amiképpen Berlinből Keletporoszországba is zárt vonat szállítja a német utasokat lengyel területen keresztül.

Kétségbeesett harc a szuverenitásért

Lengyelországgal, Németországgal és a Népszövetséggel van dolga Danzignak, A legzavarosabb a viszonya persze Lengyelországgal. Danzig szuverén állammak tekinti magát és körömszakadásig védi ezt a jogát. Lengyelország viszont csak autonóm államnak ismeri el Danzigot, amely szerinte a lengyel államfő szuverenitása alá tartozik. E két homlokegyenest ellenkező koncepció zsákszámra termeli a konfliktusokat. A népszövetségi főbiztos azután törheti a fejét, hogy ki nek van igaza. Most például még mindig azon tőri a fejét, hogy danzig a szenátus elnökének hány ágyulövés jár. Jó néhány hónappal ezelőtt egy olasz hadihajó 21 ágyulövessel akarta megtisztelni a danzig szenátus elnökét. A lengyel konzul vétőt emelt azon a címen, hogy Danzignak nem a szenátus elnöke, hanem a lengyel köztársasági elnök az államfője. E vétő hatása alatt az olasz ágyú 19-et lött és azután elhallgatott. De Danzig szenátusa mai napig sem hallgatott el és a Népszövetségnek reklamálfja az elmaradt két ágyulövés

mert formailag sem akarja feladni szuverenitásának elvét. A Népszövetség még nem vágta ketté a gordiuszi csomót és nincs kizárva, hogy az olasz hajó megegyezzen fel fog vonulni a danzig öbölbe, hogy leadja a hiányzó két lövést.

Danzigi valuta — lengyel vasut

A versaillesi szerződés és a danzig alkotmány szerint Danzignak járna az szuverén állam összes attributumai. Saját valutája van: a danzig forint, — nagyon jó valuta, erre Kelet felé a legtekintélyesebb pénz, az angol fonthoz van stabilizálva, — saját postája, államrendőrsége, dohány- és sómonopóliuma. Lengyelországgal vámunióban él, a kikötő gazdasági kiaknázása a népszövetségi elnök alatt felerészben német, felerészben lengyel kézben van. Ennyi és nem több Lengyelországgal a kapcsolata. Ez is egyenlőségi alapon. Lengyelország nem módosíthatja vámtarifáját Danzig megkérdezése nélkül. Rendszerint meg is kéri Danzigot, csak éppen nem hallgat rá. Viszont, ha már megvetette az egyik sarkát Danzigban, most azon erőlködik, hogy egész testével ráféküdjön.

A kicsinyke állam, amelynek összlakossága alig haladja meg a 400 ezret, pirinyó területe pedig mindössze 47.000 km², le kellett mondjon sok luxusról, ami szervesen hozzátartozik az állam éléhez. Államvasutat, amelynek összhálózata alig több 55 kilométernél, 99 esztendőre bérbe adta Lengyelországnak a kikötéssel, hogy danzig területen csak danzig állampolgár teljesíthet vasuti szolgálatot, a szolgálati nyelv, a pályaudvarok és vasuti kocsi felirásai, német nyelven kell szóljanak a közönséghez. Ma is így van. A lengyel állam-vasutaknak Danzig szabad állama különleges német Abteilungja. Havonta legalább egyszer technikai okokra való hivatkozással megpróbál a lengyel állam-vasut egy-egy lengyel állampolgárt beültetni a danzig vasutigazgatóság ivdáiba és egyre sűrűbben szaladnak Danzig területén keresztül — szintén „technikai“ okokból — a tiszta lengyel felirásu vasuti kocsi.

Miért nem kell vizum Danzigban

Józan ésszel nem lehetett elképzelni hogy Danzig diplomáciai és kereskedelmi képviseletet tartson valamennyi európai és Oceanon-túli országban. Készenlévő volt, hogy takarékosági okokból Lengyelországra bízta külképviselőt Persze, nincs sok köszönet ebben a képviseletben. Lengyelország úgy képviseli Danzigot, mintha szerves része volna a lengyel birodalomnak. A nemzetközi kongresszusok és konferenciák a lengyel követsegeken keresztül hívják meg Danzigot; Lengyelország egyszerűen zsebre-vágja a meghívót és megjelenik Danzig képviseletében is. Így történt ez legutóbb a Kellog-paktum aláírásánál is. A szenátus protestál, a tiltakozás évéki a Népszövetség asztalán porosodik, az akták és aktácskák légióját szűli, de döntésre sohasem kerül a sor.

1929 október 5

költészetre és legszi-
abadulna a vagonba,
kijelenteni, hogy a
a társulat rendezője
elkezdik.

kesedett a képviselő
urat. Elő lehet ke-

etlenül reklámálta a

telefonhoz sietett és
helyik mulatóhelyen a
usát. Meghagyta neki,
ruhában jönön és
ilyen ruhadarabja,
gye menjen bátran az
gye föl az igazgató-

sd. — végezte Alex a
— hogyan kell élni
egyél egyszer te is
agyuri vacsorát!
káig és bevonult a
Berg ur, a bölcs
ának a frakkjában,
z invitálás nagyon,
ívészirányítója há-
ő káposztás-palacsin-
elt. A keresete java-
ngyelországba küldte
yósának, akik mel-
gyermekét is el kel-
bn, de az ildomos-
elésének betartásával
ld csodálkozott leg-
gy ez az ember, aki
a híres lublini jesu-
yven zsonglőrös kéz-
zza le a esirke husát
nyimölcsöt úgy tiszt-
bármely évészeti ki-
s elnyerhette volna.

rt. köv.)

a Regele Fer-
ldi szöveteit a
sitiája.

20.000

gyar, német,
ncia és angol
t valogathatnak

“NTE”

nyvtár olvasói.

et“ előfizetői

csönkönyvtári anya-
ik és a havi 60 lejes
yett csupán 40 lejt
hónapra, amiért ol-
dalom leghiresebb ír-
di, vagy erdélyi köny-
zacióit, a klasszikus
b remekeit. A köny-
serélhetők. Nagy-Ro-
zére naponta postán
sönkönyveket 50 szá-
postai tarifa mellett.

us ingyen.

csönkönyvtár
(Jókai-utca) 5. szám.

z Új Keletben

gyűjtök kerestet-
gas jutalék mellett.

tek !!

ÉR 14.

A szabad város szenátorai szellemes móddal találták ki a lengyel külképviseletek akcióinak kiparizozására. Eltörölték a vizumot, hogy ne a lengyel követségektől és konzulátusoktól függjön a vizumok engedélyezése. Elméletileg akár milyen állampolgár vizum nélkül utazhat Danzigba. De csak próbáljon meg gyakorlatilag lengyel vizum nélkül eljutni a „szabad” államba. Szárazföldön minden oldalról Lengyelországon keresztül vezet az útja. Lengyelország szoros gyűrűt fon három oldalról Danzig köré, csak Délkeleten érintkezik a szabad állam egy kis csücskéje Keletporoszországgal. Vonat persze nem jár ezen a csücskén keresztül, de akinek az elvi igazság még egy költséges és nehéz autótutat, az mégis eljuthat Keletporoszból lengyel vizum nélkül Danzigba.

Igy harcol napról-napra állami szuverenitásáért a Népszövetség kísérleti telepe. Örökös szócsaták és aktaháborúk között védi kétségbeeselten a pozícióját. Legközelebbi cikkemben megpróbálom felvilágosítani, hogy e rákényszerített külső keretek között milyen a belső élet természetrajza az ódon várfalak között.

Jámbor Ferenc

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítsanak arra, hogy — akár saját maguk vásárolták, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklátszerész vásárolja meg; szükség esetén formálja azt a fejükhöz és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vételére indította Kolozsvár alantjegyzett, legrégebbi szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveg-céggel ellát, a kereteken előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

KUN MÁTYÁS FIA
szaklátszerész
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864.

Cserépkályhák

legszebb kivitelben, színekben, modellekben és nagyságokban

ELSŐRENĐŰ GYÁRI ÁRAK

kérjen árajánlatot

„Terakotta“

cserépkályha gyár
lerakat

Brassó, Vasut-ucca 3/a

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No 9
Fiókhálózat: Dej—Dézs, Beclean—Bethlen, Jibou—Zsitó, Zălatu Zilah.

Saját tőkél
58 millió lej

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely.

Sapogov, a gárdista

Irta: Arkádij Avercsenko

Sapogov gárdista, láltából, a rendőség igazgatójától igen megisztelő megbízatást kapott ügyességének és életrevalóságának elismeréséül, amelynek több ízben is bizonyítékát szolgáltatotta. Még pedig: hogy ellenőrizze az összes zsidókat, akik az ő kerületében lakknak és megállapítsa, vajjon csakugyan gyakorolják azt a mesterséget, amelyet a hatóságoknak bejelentettek, miután tudott dolog, hogy csak valamely ipar üzése ad a zsidóknak jogot arra, hogy a lalta csudalatos levegőjét szíjják.

A megbízatás úgy szólt, hogy a ravasz semitákat a következő módon kell ellenőrizni: mindegyik zsidó készítessen el Sapogov jelenlétében egy, a mesterségéből való tárgyat s eképen bizonyítsa be, hogy nem jár hamis utakon, azaz nem csapja be az egyéb-ként éber és rátermett rendőrséget.

— De nagyon kell ám vigyázni, — tanácsolja Sapogov gárdistának a kerület felügyelője, mert a zsidók még arra is képesek, hogy a szemed látára lopjanak el téged! Majd meglátd!

— A zsidók, engemet? Micsoda? Engemet? Azt ugyan nem érik meg! — és Sapogov eltávozott.

— Jó reggelt! — szól Sapogov — és belépett az ifju Gordín Abrahamhoz. — Ide hallgass, testvérke... a foglalkozásod? ... Hm... Persze, ugyanazt csinálod, mint eddig? Há?!

— És miért ne? — csodálkozik Gordín Abraham. Hál Istennek, vajdas kenyeret eszem, mivelhogy, tudja főnök ur, a fénykép az egy olyan mesterség, aminél vajjal lehet enni a kenyeret. Hahaha! Úgy hát Isten éltesse főnök ur!

— I-i-igen — mondja mégis Sapogov — más kérdésre térve át. Most pedig testvérke bizonyítsd be! Odafenn azt parancsolták, hogy szigorú ellenőrzést csináljunk a zsidóknál.

— Miért ne, — lelkendezik Abraham. — Csinálok a főnök urnak itt mindjárt egy olyan fényképet, hogy a főnök ur saját magába szerelmes lesz. Kérném az urat, hogy foglaljon helyet. Úgy, kérem szépen, a fejet egy kicsit oldalra, a szemre lehet egy kicsit intelligensebb... A szájat csukja be kérem! De ne vágjon olyan grimaszokat, mintha fogfájása volna. Ami az orrot illeti, kérem, hn nem esik nehezére, ne járjon ott a kezével egyelőre. Majd ha befejezem, bedughatja tőlem az összes ujjait az orrába, de egyelőre tartsa a mellén a kezét. Most kérem, ne mozogjon. Úgy, vágjon egy művészi-kulturális arcképezést! Most csinálom a fényképet! Kész! Merszi! Most már azt csinálhat az orrával, amit akar.

Sapogov felkel, megelégedetten nyugtoztatja ki derék lábait és érdeklődve közeledik az apparátushoz.

— Na, most aztán vedd ki!

— Mit... mit, hogy vegyeb ki?

— Hát, amit ott csináltál, hadd lássam!

— Tetszik látni uram... Azt még most nem lehet. Most nincs még semmi sem ott. Előbb be kell menjek a sötét kamarába, hogy előhívjam a negatívot...

Sapogov fenyegetően emeli fel egyik ujját és ravaszul mosolygva néz a zsidóra.

— Hahaha! Nem, testvérem! Régi csalafintaság! Ismerlek én téged. Nekem meg kell, hogy mutassd most azonnal, helyben! Azt meg tudja csinálni akárki.

— Mit tetszik beszélni főnök ur?! — kiáltja nyugtalanul a fényképező.

Hát hogyan mutathatnám meg, ha még exponálja sincsen. Be kell előbb menni a sötét kamarába, hogy vörös fényen exponáljam. Aztán kell...

— Igen, igen, — bólint Sapogov a fejével, ironikusan pillantva a zsidó felé. Vörös fény... na igen.

Persze sötét kamara Istenemre, a zsidók ravaszága nem ismer határt! Tanuljátok ti valahol ezt az ügyessé-

get, vagy hogy az ördögbe csináljátok? Vagy nálatok ez csak úgy magától jön? Hogy — aszongya — adjak nem egy vörös kamarát. Hahaha, nekeki szedd ki azonnal!

— Jó, de ha most kiveszem, egészen fehér lesz a fénykép! És a napfényenél azonnal eltűnik!

Sapogov kisse zavartan vakarta fejét

— Hát akkor honnan van mindennek? Milyen ravasz nemzetség is ezek! Hogy azt mongya, sötét kamra... Hát persze! Hahaha! Régi nóta! Nekem azonnal szedd ki!

— Jó, — nyögi a fotografus és kihuz a készülékből egy fehér kartonlapot. Tessék, ez az!

Sapogov kezébe veszi a kartont' figyelmesen vizsgálgatja és lelkében keserü megbántás ágaskodik fel

— Ugy... Es vagyis ez volna én? Szép kis fotografus vagy! Most már értjük, mit csinálgtok ti itten

— Mit tetszik érteni — rémülődzik a zsidó

A gárdista dühödten néz rá:

— Te hamis ember vagy Becstelen! Amiért is holnap feltétlenül ki leszel utasítva Huszonnégy óra alatt elmész innen!

Sapogov Sepelovics Dávid litográfiai mihelye előtt áll és gyanakodó tekintettel méregeti a sarokban egymásrahányt különböző deszkákat és táblákat.

— Jó reggelt, — köszön Sepelovics tiszteletteljesen. Hát hogy mint tetszik érezni magát?

— Mint mindig. És te, iparos vagy? Milyen mesterséget kezelgatsz?

— En litografus vagyok. Különböző névjegykeket, eljegyzési, meg házassági kártyákat, meghívókat, meg halotti jelentéseket csinállok...

— Bizonyítsd be, — mondja Sapogov hitetlenül, — ukázunk van!

— De a legnagyobb készséggel! Azonnal csinálom a főnök urnak egy névjegykegyet. Hogy is a becses neve? Pavel Nacsinovics Sapogov? Egy pillanat! Azonnal rárom a lemezre...

De hová megy, nyugtalanodik Sapogov. — Nem, testvérke, itt kell ráírni előttem.

— Épen a főnök ur előtt. Arra a lemezre ott.

A litografus vállal felé hajol és Sapogov a vállai fölött figyeli.

— De hogy írod? Úgy kell írni? Mi? — A lemezen jobbról balra kell írni és akkor a névjegyeken épen jól jön ki.

Sapogov mélyet lélegzik s ráteszi kezét a litografus karjára.

— Nem, így nem kell. Így én nem akarom. Te, testvérke, ne csinálj itt nekem csalafintaságokat. Irjad csak keresztényül.

— Hát hiszen mondtam, hogy keresztényül fog kijönni, de hogy így legyen, épen fordítva kell írni.

Sapogovot megrázza a nevetés.

— Kell? Ugy...? Nem, testvérke, nem kell?! Irjad úgy, ahogy szokás, basról jobbra!

— Jaj Istenem! Mit tetszik beszélni főnök ur? Hát így a nyomtatás épen fordítva fog kijönni.

— Ird úgy, ahogy kell, — parancsol rá szigoruan Sapogov. Ne bolondíts itt engem!

A litografus vállát vonja és a lemez fölé hajol.

Tíz perc mulva Sapogov egy névjegykegyet tart kezében és szemöldökét összeráncolva olvassa:

— Vogopas Icsivomiscam Levap... Hatalmas kö nekezedett a szívére.

— U-u-ügy? Es ez volna én? Most már értjük. Persze. Erre vagytok ti jók, ti zsidók! Szép kis iparos vagy te is. Fel leszel írva. Holnap ki leszel utasítva. És huszonnégy óran belül...

Es midőn távozik, Sapogov szelid arca elsötétül. Le lehetett olvasni róla egy megérdemeltlen megcsufolás fájdalmát.

— Vogopas — ismételtette nehéz lélegzettel a gárdista. — Vogopas Icsivomiscam Levap!

Az öreg Bucus Leiba az allé kertjében ült és egy furafigos találmánnyal kereste kenyerét, ami ámulatba ejtette az összes járóelőket... Olyan készülék volt ez, amelyen két nyílás volt, egyikbe bedobták egy ötkepekés pénzdarabot és a másikon kiesett egy színes papírba csomagolt csokoládé. A gyerekek nagyon jól tudták, hogy ugyanazt a csokoládét megiehet bármelyik boltban is vásárolni minden készülék nélkül, de ez a találmány mégis vonzotta őket és izgatta a kíváncsiságukat...

Sapogov közeledik az öreg Leibához és lakonikusan kérdezi:

— Idehallgass, te! Iparos vagy te, vagy mivel üzérkedsz?

Az öreg a gárdistára emeli kivörösödött szemeit és egykedvüen válaszol

— Csokoládét csinállok.

— De hogy csinálod? — kérdezi Sapogov és bizalmatlanul méregeti a csudalatos készüléket.

— Mi az, hogy hogyan? Így...! Itt bedobsz öt kepeket és tulodalt kijön a csokoládé!

— Te, te hazudsz! — mondja Sapogov Azt nem lehet!

— Miért ne lehetne? De igenis lehet! Mindjárt meg fogja látni. Tessék...

Az öreg kivett a zsebéből egy pénzdarabot és bedobja a nyílásba. Amikor a második nyíláson kiugrott a csokoládé, Sapogov a hasát fogta a nevéstől és elragadtatva kiáltott fel:

— Hogyan lehetséges ez? Istenemre! Hát hogy is megy ez, öreg?

Elámult tekintete mintegy megbabonázva szegeződött a készülékre.

— Ez egy olyan gép — mondta az öreg vállát vonva — hát uraságod nem látja?

— Egy gép... hm... úgy... egy gép! válaszolta Sapogov. De hogy csinálódik a csokoládé? Hiszen a pénz rézből van, kemény, a csokoládé pedig édes és lágy. Hogy lehet az, hogy egy ércpénzből egy ilyen gusztusos dolog jöjjön ki?

A zsidó ránéz kivörösödött szemeivel a gárdistára.

— Villanyosság és sav. A sav felold, a villanyosság átalakítja és ez a bilentyü kidobja.

— Na, na, na! bólogatott fejével megértően Sapogov. Mit nem találunk ki még az emberek! Dolgozhatsz tovább, öreg. Ez egy jó mesterség. Dolgozz egészséggel!

— Hát azt is csinálom! — mondja fölényesen az öreg.

— Dolgozz csak, öreg. Ez művészet, testvérek, nem csinálhatja akárki. Eli egészségsben, öreg. Ha-ha-ha!

De amit ezután csinált a gárdista, azt csak a természet titkai és az emberi tudomány mélyeségei iránti csodálatával és tiszteletével lehet megmagyarázni: barátságosan... kezét nyujtott az öregnek.

Másnap Sepelovics és Goldin az első hajóval elhagyták a várost.

Kötelességét teljesítve Sapogov is eljött, hogy kikísérje őket.

— Veletek szemben, aljas emberek, nincs szívem — mondotta, szeliden lehajtva fejét. Csak egyetlenegy becsületes zsidó van, aki nem csalásból él és van a zsidóknak egy másik nemzetisége, akik csalók. Ha becsületesen dolgozol, testvérke, csokoládéval, vagy más valamivel, békén hagyjalak volna! Igen, igen! Dehát — Vogopas Icsivomiscam Levap... hát mit akarsz?

Ford.: Kasztner Rezső.

1930 Michel

bélyegkatalog

Európa 200 regiszterrel — — 230
Übersee 300 — — — — 330
Weltkatalog (Európa és Übersee együtt) — — — reg.-rel — — 450

Utánvétellel küldi
LEPAGE, CLUJ-KOLOZSVAR

A FORD

Néhány évvel ezelőtt, amikor jötték össze a szök Párisban, egyetlen célja volt, hogy a civilizációnak hessen állítani ket, aki sok szót ontottak ki 20-as éveiben.

Tragikus történetben merült fel a létezésre vonzó látások tetteit. Akarták a zsidókat a hatalmas hánem, a huszadik század berisége, a világ előtt.

A jogász-konkretív eredménye a jogi forma, a határ. S lassan nagy tragédiára volt, semhogy a verző husban.

S hirtelen, az egész világ megölték Szi ukrájnai mészázát, aki ölte meg, a ber, akit Saliaknak hívnak.

1926 május 2-án perckor történt, don, a Racine-ki csupán gyilkoltat, meg akatán átadta füstöt tette: megölt Smith, az angol pett Schwarzbartban eszelte az ismerte fel a haki hét revolverpear e gyikk.

Mert Schwarzbartgura. Öt, de se hogy gyilkos. Mondták ezt. Öt, hogy ennek a Schwarzbart az zője.

Sulyos napok történelmi. Látta hurkot, melyet nyaka köré szorított. Bizonyos, hiszen golyó után a öt-ször belelőtt. Ségének a gyilkosmüenyek arra, hogy büntársávetel. Terhelő fel és akkor a zsidó történelmi

vakban írja Schwarzbart nálását a mai napkelet.

Schwarzbart Mások meg Schwarzbart, az angol tanár mondák, hogy megváltót. Mi ez, sem az.

Schwarzbart hajlamaitól és van azoktól a lyeket a fent Schwarzbart

A legújabb

stb. stb.

nagy választ

cs

sz

Papp

CLUJ Piața

Miért öltem meg Petljura tábornokot

A FORDITÓ ELŐSZAVA

Néhány évvel ezelőtt Oszkár Grusenbergről elnöklelt alatt konferenciára jöttek össze a leghíresebb zsidó jogászok Párisban. A konferenciának egyetlen célja volt: módot találni arra, hogy a civilizált világ bírósága elé lehessen állítani azokat a pogromhősöket, akik sok százezer ártatlan zsidó vért ontották ki Ukrajnában az 1918–20-as években.

Tragikus történelmünk során első ízben merült fel a gondolat, hogy felelősségre vonják a kegyetlen mészárlások tetteseit. De nem egy bírót akartak a zsidó jogászok kitergetni ezt a hatalmas kérdéskomplexumot, hanem a huszadik század kulturális berisége, a történelmi ítélőszékét.

A jogász-konferencia nem tudott pozitív eredményt felmutatni. Hiányzott a jogi forma, melyre támaszkodni lehetne. S lassacskán megfeledekzték a nagy tragédiáról. A seb annál nagyobb volt, sem hogy vájkálni lehessen a még vérző husban.

S hirtelen, villámszerűen végigfutott az egész világon a hír, hogy Párisban megölték Szimon Petljurát, az ukrajnai mészárlások főbűnösét. Zsidó kéz ölte meg, egy addig ismeretlen ember, akit Salom Schwarzbartnak hívnak.

1926 május 25-én délután 2 óra 10 perckor történt a St. Michel bulvárdon, a Racine-uca sarkán. A tömeg, aki csupán gyilkost látott és meggyilkolt, meg akarta lincselni. Ő nyugodtan átadta füstölő revolverét és kijelentette: megöltém egy gyilkost. Smith, az angol tanító, aki elsőnek lépett Schwarzbarthoz, megható szavakban ecsetelte a bíróság előtt, hogyan ismerte fel a helyszínen a gyilkosban, aki hét revolvergolyót lőtt ki, Shakespeare egyik tragédiájának a hőseit. Mert Schwarzbart valóban tragikus figura. Ölt, de senki se mondhatja róla, hogy gyilkos. Még az ukránok se mondták ezt. Ők is csak azt állíthatják, hogy ennek a gyilkosságnak nem Schwarzbart az egyetlen értelmi szerzője.

Súlyos napokat élt át Schwarzbart a börtönben. Láttá szenvető feleségét, a hurkot, melyet az ukránok mindinkább nyaka köré szorítanak, az ügyészségnek azt az erőlködését, hogy örülnek minőségűnek. Bizonyítják, hogy verszomas volt, hiszen Petljura a második golyó után a földön volt, de ő még ötször belelőtt. Levelet is írt a feleségének a gyilkosság előtt és a körülmények arra engednek következtetni, hogy büntérsza volt és ő adta fel a levelet. Terhelő bizonyítékokat hoznak fel és akkor felvonul tanuskodni a zsidó történelem. Nyíltan, őszintén szavakban írja meg viszonosságait Schwarzbart naplójában, melynek közlését a mai napon kezd meg az Uj Kelet.

Schwarzbart hős, mondják egyesek. Mások meg azt mondják, hogy Schwarzbart „Uebermensch”. Smith, az angol tanár és Torres, az ügyvéd azt mondták, hogy Schwarzbart egy „vérmegváltó”. Mi meg azt mondjuk, sem ez, sem az.

Schwarzbart nevelésétől, természetes hajlamaitól és felfogásától fogva távol van azoktól a tulajdonságoktól, amelyeket a fenti jelzők megkívánnak. Schwarzbart álmódzó, aki tiltakozni

akart a zsidó nép ellen, azért az apátiért és azért a passzivitásért, amelylyel megtűrte a keserves évek borzalmaikat és szenvedéseit. Amiért a félénk zsidók csendesen nyújtották nyakukat a késnek, szívüket a kardnak és Izrael lányai aléltan tárták ágyékukat a részeg kozákoknak, — ez ellen emelte fel Schwarzbart tiltakozó hangját a Racine-uccán, 1926 május 25-én.

A zsidó népnél Schwarzbart szimbólum marad. A büntetlen mészárlások elleni élő, eleven tiltakozás szimbóluma.

Schön Dezső.

Jegyzeteim a párisi börtönből

Irtá: Salom Schwarzbard

GYERMEKKOROM

1876-ban történt. Abban az időben, amikor a „Felszabadító Cár” jószágos, atyai szíve megremegett hithű bolgártestvéreinek sorsán, kiket rubigába tört a fajtalan török. Elindult hát, hogy felszabadítsa a rabszolgaságban élő népeket. És csupán Asmát Pasa, a kolera és végsősorban Binjámin Dirzéeli, Lord Beaconsfield érdeme, hogy Konstantinápolyt nem nevezik Cár-Grádnak és hogy a Aja-Szófián nem tündökölt az aranybafoglalt pravoszláv kereszt...

Sok tizezer áldozata volt ennek az áldatlan harcnak és köztük nagyszámában voltak zsidók. A szerencsésebbek között, kiket a kolera is kikerült, volt egy balta-i fiatalember, névszerűen Ise Schwarzbart, vagy ahogy társai körében nevezték: Ise Mojsze Grolniksz. Őt küldte a cár előre, hogy megverekdjék a török janicsárokkal...

1878-ban Romániával szemben rótt a hálóját a Cár. Amiért megengedte az orosz csapatok átvonulását az országban és kitűnő haderőket küldött a plevna-i csatához — ezért a szívességért a „Felszabadító Cár” lecsatolta Beszarbiát Romániáról...

A berlini kongresszuson legalizálták a rabolt zsákmányt és a Cár megengedte az ő katonáinak, hogy „teremtessenek rendet” új országában...

Izmáiban, ahol Ise Schwarzbart katonáskodott, megismerkedett egy ottani zsidóval, kinek négy férjhezadó lánya volt.

— Hová való, vitéz ur?

— Baltából!

— Ugy, balta-i? Kicsoda Baltából?

— Mojsze Grolniknak a fia.

— Az áldóját, Mojsze Grolniknak a fia?... Szép kérdés, hogy ismerem-e Moise Grolnikot. Nem egyszer szálltam meg maguknál, amikor a balta-i országos-vásárra mentem.

Az ismeretségből lassan-lassan barátság lett és később atyafiság.

A menyasszonyt persze nem merete megnézni mielőtt az apa nem mondja ki felele véleményét. Pár hétre rá meg is érkezett az apa Baltából, megnézte a menyasszonyt, létrehozta a partit és egyszerre minden jóra fordult. Kiszabadult a katonaságból és megtartották az esküvőt márselikkel és micvetenclivel, ahogy az jó zsidóknál szokásos...

Az apa megszabadult egy nyügtől... Az esküvő után az ifju pár, jó tradícióhoz hiven, az apónál maradt „kosztra”. Gyerek is született közben és most már muszáj volt komolyan utána nézni valami becsületes foglalkozásnak. Izmáiban, ahol a kolera széles rekedtet vágott, a helyzet sivár volt és kilátástalan. Itt bizony nem foghatt Ise Schwarzbart semmihez.

Baltára kerül, az apja mellé. Üzletet nyit és minden nap kora reggeltől késő estig strapára alkudja magát. Mit tesz azonban Isten? A mészárlások, pogromok és üldözések végnélküli sorát zudítja népére, hadd jusson eszébe, hogy Isten, a hatalmas, létezik és könnyörögni kell hozzá...

1882-ben, a balta-i pogorom után Ise Schwarzbart hajótörtött volt. Az üzlet kirabolva, a butor dirib-darabra törve, a párnák, az ágynemű és a kevéské nászajándék elszórván és össze-darabolva. Első gyermeke, egy kislány, az ijedtségtől meghalt. Nincs kenyér és nincs mihez fogzani... Vissza-kerül Izmáiba, üzletet nyit és igyekszik újra fészket rakni. De ez csak nagyon nehezen megy. Gyermekai egymásután halmak el, az üldözések és a kezérek egymást érik. Bevonják a zsidóktól a pábnkamérés és a dohányzási társ jogát. Egyszóval: van aki gondoskodik a zsidókról...

Ise Schwarzbart már három gyermekét temette el és a felesége a negyedikkel felkészül betegágyban. Ekkor jön a legborzalmasabb ukáz: 24 órán belül el kell hagynia Izmáit...

El a legendája az én születésemnek 1886-ban, augusztus havában.

Apám ismét visszakérül Baltára. Kenyérek szüköbe volt ugyan, de annál nagyobb volt a bőség gyermekben. Kető már járkált is, az egyik meg csecsnél volt. — ekkor egy újabb csapat inór rám az Isten: anyám meghalt.

Még mielőtt megtanultam a betűvetést, már kívülről tudtam a zsidó történelem valamennyi legendáját: Jákob fiainak bravurjait, a chasmonousok hőstetteit, sőt tudtam macedoniai Nagy Sándorról is, aki egy sas hátán az Eden-kert kellős közepébe repült. Később a proféták képezték jövő terveim fundamentumát...

Nyolc éves lehettem, amikor nagy-

pám meghalt. Apám másodszer is nősült. Furcsa, rossz asszonyt vett feleségül, akiből csak egy hasadt az átok és ömlött a gyerek...

Chéderbe nem mehettem sokáig. „Rabbi ugy sem lesz belőle” — mondogatta második anyám. Ringattam a gyerekeket és amennyire tőlem telt segítettem a kenyérkeresethez is.

Tizennégy éves lehettem, amikor kifutónak adtak egy üzletbe. 13 éves koromban mesterségre fogtak. — a Grolnik-familia legnagyobb szegényére.....

Órák lett belőlem. Az élet korán csinált belőlem filozófust: éreztem egész súlyával az élet jármát, az emberek igazságtalanságát. Isten csapásait, és a lét hiábavalóságát... Korán, nagyon korán lázadtam fel Isten igazságtalan haragja ellen... Az emberi gonoszság és a kenyérkeresés gondjai is sok keserves órát szereztek nekem.

Egyetlen reményem a proféták könyve volt. S addig szavalgattam magamnak és másoknak Jesás proféciáit, amíg szocialista lettem.

1905-ben, az októberi pogromok idején 20—30 fival már a barikádon állottam revolverrel a kezemben. Csak amikor megláttam apámat, az egyetlen szakállas zsidó embert, köztünk, gyerekek között, nagyon elszégyeltem magam. És megutáltam a többieket... — Itt az én helyem — mondotta apám, — népünk becsületéről van most szó. Meg kell azt védenünk. Itt halunk meg, ha muszáj, nem a pincékben, mint a patkányok!

A későbbi években tevékeny részt vettem az önvédelmi harcban, de erre még visszatérek.

MEG AKARNAK LINCSELNI

Kedd, május 25, délután félhárom:

1926 május 28-án péntek délután kezdtem papírra vetni az elmúlt három roppant súlyos nap eseményeit.

Az autó, amelybe egész észrevétlenül bekerültem, füttyöl és nagy nehézséggel átut tor magának a sürű, fekete embertömegen. Vad, izgató hangok törnek elő minden oldalról:

— Öljétek meg, öljétek meg!

— Gyilkos!

— Lincseljüek meg!

— Meg kell lincselni, meg kell lincselni!

— Idegen a gyilkos! Idegen! Adjátok ide!!!

Az óriási tumultusban alig hallatszák rendőr-kisérőm gyenge hangja. Minden erejét megfeszíti, hogy a csöcselket távol tarthassa.

— Hagyjátok el, bíróság van hivatta itélkezni felette, hagyjátok el!

Az autó döcög egyet. A tömeg azonban nem akar tágitani, bottal és ököllel fenyegetőzik minden oldalról.

— Huzzátok le! — ordítják szüntelenül.

— Lincseljüek meg!

— Megölni!!! Meg kell ölni!!!

Az autónak végre sikerült áttörni azt a gyűrűt, amelyet köréje fontak: a veszély nehezebbik részén már átestünk. Az autó veszett sebességgel száguld, a vad ordítások mind inkább elhalkulnak, míg utoljára teljesen megszűnnek.

— Az ördögbe, — szólal meg a rendőr, mintha magához beszélne — mi csoda egy vad népség ez! Szinte agyonnyomortottak engem is. — ezzel megtöröli arcáról és homlokáról a sűrűn csorgó izzadtságot és rendbeszedi öszszetépített mondját.

— No, végre kin vagyunk a veszélyből — folytatja tovább. A teremtését, vad banda ez aztán! Szép kis munka volt. Nu, nu! — hirtelen felém fordul nos, téged alaposan megadusztáltak, mi?

— Ez semmi!

— Szép semmi ez — mondja ironikusan. Ez a megvadult népség porcikákra tépett volna szét. Mindazonáltal szerencsésen megmenekülte, egész olcsón usztad meg.

— Végigcsináltam én már ennél különbet is.

— No, csak maradtál volna egy rövid

1920. október 5.

aiba az allé kertjéngos találmánnyalmi ámulatba ejtette... Olyan készülék... nyílás volt, egyikbe... Olyan pénzdarabot... egy színes papírba... A gyerekek nagy... úgyanazt a cso... amelyik boltban is... készülék nélkül, de... szvonzotta őket és... úkat...

az öreg Leibahoz... ez:

Iparos vagy te... z?

ara emeli kivőre... ykedvően válaszol... nálok.

álod? — kérdezi... tlanul méregeti a... et.

ogyan, „Így...! Itt... és tuloldalt kijön

z! — mondja Sa... et!

e? De igenis lehet!... látni. Tessék...

sebéből egy pénz... nyilásba. Amikor... kiugrott a csoko... sát fogta a neve... kiállított fel:

ges ez? Istenemre!... z, öreg?

mintegy megbabo... készüldkre.

ép — mondta az... hát uraságod nem

... ügy... egy... gov. De hogy csi... ? Hiszen a pénz... csokoládé pedig... ehét az, hogy egy... gusztusos dolog

örösödött szemei...

... sav. A sav felold... titja és ez a bil...

bológatott fejével... Mit nem találnak... Dolgozhatsz to... ó mesterség. Dol...

alom! — mondja

reg. Ez művészet, ... hatja akárki. Éli... a-ha-ha!

sinált a gárdista, ... titkai és az em... géi iránti csodá... lehet megmagya...

... kezét nyújtott

cs és Goldin az... k a várost.

... itve Sapogov is... öket.

... n, aljas emberek, ... hotta, szeliden le... gyetlenleg becsü... nem csalásból él... gy másik nemzet... becsületesen dol... ládával, vagy más... talak volna! Igen,

... pas Icvomiscam... rsz?

... asztner Rezső.

Michel

atalog

rel — — 230

— — — 330

és Übersee

-rel — — 450

küldi

OLOZSVAR

A legujabb őszi kalap, fehérnemű stb. stb. férfidivat újdonságok

nagy választékban és a legolcsóbb árban

szerezhetők be.

Papp és Felszegi

CLUJ Piața Unirii 14. FÖTÉR

negyedóráig a tömeg kezében, akkor ellátták volna a bajodat! — nevetett a rendőr bosszusan.

— S a kalapod? — kérdi —, biztosan kalap is volt a fejedben?

— Nem — mondom, — kalap nélkül voltam.

— Ugy?

Amikor ezeket mondta, az autó megállott. Az Odeon negyed komiszáriátusa előtt állottunk. Abban a szobában, amelybe beléptünk, két irnok dolgozott könyvbe-temetett fejével. Kisérőm köszön és jelenti:

— Gyilkosság történt!

Senki sem felel. Az irnokok tovább dolgoznak, semmi se zavarja őket. Cseppet sincsenek meglepve. Ugy látszik, nagyon mindennapi dolog ez náluk.

Kisérőm gondolkodik egy percig és azután bevezet egy másik szobába, ahol háttal felénk fordulva dolgozik egy kis asztalnál egy irnok.

— Bizonyára valami titkár-féle — gondolom magamba.

A rendőr köszön és jelenti:

— Gyilkosság történt!

Az irnok meg se fordul. Az előbbiek bántó nemtörődömségével tovább dolgozik, mintha egyedül volna a szobában.

A rendőr nem tudja, mitévő legyen. Kis szünet mulva leültek egy sarokba. **6** maga letöri az izdadságot markáról, miközben monolog-szerűen mondja:

— Szép kis munka volt ez! — és ezzel el is hallgat.

Pár perces várakozás után, hirtelen felém szól:

— Rakjál ki mindent a zsebeidből. Mindent a nadrágtartót, a cipőfűzőt, a harisnyatartót, mindent.

Oldalt nyílik az ajtó és belép egy negyvenév körüli, alacsonytermetű, kopaszfejű ember. Arca roppant szimpatikus és fekete, különös szemével firkászóleg néz körül a szobában.

Kisérőm feláll, haptákbavágja magát, köszön és jelenti:

— Komiszárur! Gyilkosság történt a St. Michel bulvárdon a Racine utca sarkán.

A komiszár meg se hallgatja, s ki-megy a másik ajtón.

Bejön még néhány rendőr, kit felváltottak a szolgálatából. Kisérőm elmeséli, milyen nehéz munkát végzett el az imént.

— Keserű félóra volt ez. Nem úgy van? — fordult kérdő tekintettel felém.

— Ebben a negyedórában megmutattam, hogy mit tudok, csak hogy senki se figyel rám.

— Miért? — kérdi az egyik rendőr, rámutatva.

— Gyilkosság történt — feleli kisérőm egy megsemmisítő kézlégintés kíséretében.

— Kit gyilkoltak meg?

— Nem tudom, nem kérdeztem. Valami öreg naplopó lehetett.

S tovább meséli:

— Csak most történt, az ut közepén. Képzeljétek csak el: állok a posztóegymásután. Odaszaladok ahonnan a lövés zaját hallom, de akkor már ott látok elnyulva a járdán egy embert és ez meg ott áll fölötté füstölő revolverrel a kezében. A revolver már üres volt, csak az utolsó töltény akadt meg benne.

— Kitűnő! — hagyják rá a többiek.

Az egyik felém fordul:

— Az utolsó töltényt se sajnálta volna tőle?

— Lehet.

— Még jó, hogy a revolver nem akadt meg az első tölténynél — mondja egy másik.

— Oh, — mondja kisérőm — akkor még rosszabbul járt volna. Bot volt anél az emberél, akit lelőtt. Biztosan agyonütötte volna.

— Jobb ez így, — mondja valamelyik

— S a letartóztatásnál nagy ellenállást fejtett ki? — kérdik többen egyszerre.

— Nem, sőt ellenkezőleg: nyugodtan maradt és átnyújtotta nekem a revolvért.

— S a publikum megrohanta?

— Ne is kérdezzétek. Amikor a kö-

zönség meglátta, hogy én odamegyek elveszem a fegyvert, úgy megrohanták, mint a méhek. S biztos vagyok benne, hogy klarabokra tépik széjjel, én is kaptam egy néhány ütést. De a javát ő kapta. Szerencse, hogy jött egy kollega és hozott egy autót. Csak hogy az autónak is botokkal mentek neki.

— A közönség olyan, mint a vadállat — jegyezi meg az egyik. Nem tud az semmit. De ha veszélyt lát, úgy szétröppennek, mint a legyek. Hát nem ismerjük mi a tömeget?

— Hiszen ez történt most is, — hagyja rá kisérőm. Amikor a lövések zaját hallották, elszédültek minden oldalra, csak később akarták megincselni. Ez a tömeg!

Mindnyájan elhallgattak és tetőtől-talpig szemügyre vettek.

Az egész idő alatt, amíg ők egymás között beszélgettek, egy sarokban ültem és tudatlanul pihentem ki azokat az ütlegeket, amelyekkel a tömeg volt olyan szives engem megajándékozni. A rejem borzasztóan fáj és az arcom csupa tűz volt. Éreztem, hogy a szemem lázas és megvan dagedva, csak a szí-

vem árult el: csendesen vert és taktus szerint, de nem mint rendszeren. Éreztem, hogy valami súlyos tehetől szabdultam meg. Könnyen fel bírtam lélegzeni. Végighallgattam a rendőrlé-nyek beszélgetését teljesen érdektelenül. Mintha nem is énrólam volna szó. Csak akkor, tértem igazán magamhoz, amikor a rendőrök jól szemügyre vettek és az egyik feltette a kérdést: — És ki az, akit ön megölt?

— Egy ukrainai tábornok. Névszerint Petljura, — feleltem.

— Hát az micsoda csudabogár? — Egy tábornok, a barbár hadsereg parancsnoka.

— Akkor már minden rendbe van — hagyja helybe egy rendőr.

— Nekik is szabad megkóstolni a halált — szólal meg egy másik. Ne csak másokat küldjenek a vágóhídra. Egy politikai aktusról van tehát szó. Akkor nem is olyan veszélyes a dolog.

— Jó ügyfél lehetett az öreg, — jegyzi meg az egyik rendőr.

— Nem rossz, mint legnagyobb része azoknak, akik vele egyenrangúak, — hagyta rá a másik.

(Folytatjuk).

Jaakov Kohén: És mi nem megyünk el többé...

(Ló názuz...)

Bennünket béke hozott s ők harccal hajszoltak meg minket,

A Szám harcolt a szent Érték ellen,

De mindhárba!

Az igazság ha kell: fegyvertől sem riad vissza

s a mi erőnk: igazság,

mely e földhöz láncol s láncsal ver vissza minden b tangot!

Tanulságul a köveket hívjuk,

a völgyet és halmokat, a történelmet és emlékeztet.

Csillagok lobogják szenvedésünk útját az égen,

a föld dalolja erőnköt az építésben,

az erőt, ami ide láncol,

ki üzheti el az elűzhetlent?

Szentellessék meg vérünk minden cseppje,

mely ős frigyünket új friggé pecsételte.

Egy halott helyébe száz új élet támad,

a tizek helyébe tizezrek állnak,

Ki üzhet el minket?

Karjaink dönthetetlen gátként feszülnek!

Héberből: *Náftáli Stark*

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvárt.

Saját tőkés 97 millió lei.

Affiliált intézetei: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen, és Sz.-Keresztúron, Tzászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Minden bankügyelet legelőnyösebben végez. Engoélyezett devizahely. Áruraktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad.

Dicsőségnek szárnyán
messzire száll a hir,
Világ kályháinak
királya a

„ZEPHIR“

Több mint 20.000 darab
használatban.

10 kgr.
fával fűt egy normal szobát
24 órán át.

Még ma kérjen árjegyzéket! Képviselőt minden nagyobb helyen. — Gyártja:

Szántó Dezső és Fia

rodöny és kályhagyára, Oradea

★
Acéllemez rodönyök.
Esslingeni faredőnyök.

Kályháink a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállításon arany éremmel lettek kitüntetve

Cluji főbizományos:
VASUDVAR BABOS & COMP. Str. R. Maria 21.

Seelenfreund

★

Ötven év körüli ember, kicsiny, köpös, alig látszik negyvennek, s hajában csak keresve találja meg az ember az ezüst szálat. Ticho de Brahet, a Szóferék elődeit rajzoltak így, annyi komorság van a dus szemöldökében, lényének kímértsége mögött asonban nagyszerű finomság. Spinoza mesterségét folytatja: optikus.

Szó vagyon pedig Seelenfreund Sándor, a kolozsvári egyetem szemészeti klinikájának optikusáról.

Seelenfreund Sándornak az Egyetem utca elején optikai üzlete van. Nemrégben még Palestina fővárosában folytata ezt a mesterséget. Melegséggel és önrizztel mutatja az iratait:

ALEXANDER JEDIDJA

maszpik sel machlokot haenájim sel
bét hacholim

„HADASSZA“

Öt esztendeig élt kint, 1924 áprilisától.

— A „Hadassza“ kórház ugyan nem egyetemi klinika, — mondja erős hangszállal, de azzá lesz. A jeruzsálemi egyetem orvosi fakultásának ez lesz a magva. A legjobban folszerelt, leglelkümmertesebben vezetett kórháza az országnak. Épölyan büszke vagyok erre a títulusra, mint az egyetemi tanács és Michail professor ur okmányára.

— Miért jött vissza Palesztinából?

— Jól éreztem magam, az üzletem is ment, lecsökkentett, szerény igényekkel élni lehet odakint. Egész esztendőben, néhány esős hét kivételével, nap sütés, állandó friss vetemény, dus zamatu gyümölcs. Egyszerű, dolgos biblikus erkölcsű, józan és jószívű zsidók. De megbetegedtem. A klímához nem tudott hozzáhozódni a szervezetem, visszajöttem és tapasztalom, a régi közönségem továbbra is ragaszkodik hozzám.

Kissé elgondolkozik.

— De azért egészen nem hagytam el Erec Jisraelt. Egy részem ottmaradt. A fiam, aki kolozsváron érettségizett és Bartha János műszerésznél gyakornokodott, kitanulta az optikus mesterséget, nek berendeztem az üzletet. A fiam megházódott és dolgozik odakint. Jól érzi magát.

A fia egészséges, fiatal és akklimatizálódik az országhoz.

Most beszéljünk a mesterségéről.

Az „üzlet“ a kuncaftok felé halk hangulatú, decens, de frissebb és vidámbabb a patikánál. Az ember azt hinné, az egész mesterség olyan fiatal, mint a rádió, vagy legalább mint a gramofon. — Pedig — mondja a jó Seelenfreund mester — már Néro is használt szemüveget az egykoru írók följegyzése szerint.

— Üvegéből?

— Ezt már alig hiszem. Bizonyára valami fénytörő ásványt tett a rövidlátó szeméi elé. Tudja honnan ered a német „brille“ kifejezés? A berill ásványból, mert ez a pápaszem első őse. A pápaszem elnevezés pedig onnan származik, hogy a papok használták a legsűrűbben, mint írástudó és írással sokat foglalkozó emberek.

— Az üveg-öklülére Európában a tizenharmadik században bukkant föl Hollandiában, de azt mondják a szemüveg történései, hogy Kinában sok száz évvel előbb ismerték már.

Megmutatja az optika egyik legújabb és nagyon értékes instrumentumát, amely egészen pontosan jelzi a szemüveg dominulátanak vagy mélységének a mértékét. Csálhatatlan kis masina, reflektorral, élesre beállítható objektívvel, ami egy körre és keresztvonalakra mutat, mérölemezzel, amin a plusz és mínusz jelek mellett le lehet olvasni az üveg pontos méreteit. Ugy hívják „Scheitel Brechwert-Messer“, röviden és magyarul „sajtli“.

Bevezet az elektromos gépen való csi-szolás titkába. Beállítja az üveget, megindítja a masinát a keskeny köszörő forog és csiszolja az ide-oda sétáló üveg peremét. Közben nyugodtan ki lehet

menni a boltba
gyálni.

Megmutatta g
lamosság hajt, a
nagyon messzees
alatt elvégzi, am
dolgozni.

Sigma
ismertebb
moristák
írja pomp
bonhómia
jeit, ame
zsidó kö
rázza ki.
Schorr
tetéből va

Zsidó

Halaszthatatlan
hívtak egy gyűlés
vonatkozása nem
politikával, hanc
érdekelte. A gyű
böző zsidó frakció
tálak, — a poalé-
sломé-emuna jiszra
is, akik minden g
— csak éppen mi

A kezdetét félh
közönség 3 óra kö
kezdett. Mert mi
magában: Ha azt
azt jelenti, hogy
kezdéni, tehát ugy
fog kezdődni és i
nyolckor elindulni,
legyen az ember.

Hál'istennek, ny
szóval egy csendő é
kezd beszélni. El
nyeli a lárma. Min
jakk feljéje:

— Jidisch! Jidisch!
A teremben telje
közönség köréből
verekszik Schwebel
cionista. Ója tola
felhajt egy korty v
felkérték volna, bes

— Elvtársak és
nevében, amely a
küzd, annak a pár
a tömeget él és ha
zik és fard és am
szükségleteit, a leg
minden más beszéd
jidisch, mert ez a
nyelve, a zsidó pro
zsidó tömeg nyelve

ből kiindulva, hogy
ez a nyelve, mindk
történelmet és a sz
nagyon filozófusai
szainkra: Marxra,
Pasmanikra és Kap
közösséssel és hivatko
erősebb, mint minde
lyesebben tiltakozó
nyomása ellen, ame
a burzsoázia lába a

— Nem akarok
korni és hosszasab
egykes kérdésekkel,
nának, hogy beszé
de kiindulva abból
ez az egyedül helye
szer protestáltak és
a hinternacionálé!

A poalé-cionista
tetszés és a tiltakozá
Mindén oldalról hall
kiáltásokat: Igen!
van!... Igaza van
Héberül!... Nem
baság!...

Kis csoportok és
össze, amelyek kiab
szekedtek. Látni le
izgatott és feldult-ar
a fejüket rázták, de
beszédeket, amelyek
Mindenkinek tele vo
dekket, de valamenny
cionisták schlak-wo
Ben-Jákob nem te

Freund

ber, kicsiny, köp-
yvennek, s hajában
meg az ember az
de Brahet, a Szó-
gy, annyi komor-
ldökében, lényének
onban nagyszerű fi-
esterségét folytatja:

elenfreund Sándor-
tem szemészeti kli-

ornak az Egyetem
lete van. Nemrég
ában folyata ezt a
el és önérettel mu-

R JEDIDJA

kat haenájim sel
polim

SSZA"

nt, 1924 áprilisától.
órház ugyan nem
mondja erős hang-
A jeruzsálemi egye-
ak ez lesz a magre-
ezelt, leglekiitme-
órháza az ország-
vagyok erre a titu-
vagy tanács és Micháil
ra.

Palesztinából?
am, az üzletem is
szerény igényekkel
sz esztendőben, né-
vel, napsütés, ál-
s zamatu gyümölcs.
kus erkölcsű, józan
megbetegedtem. A
hozzá hasonlítani a
nem és tapasztalom,
továbbra is ragasz-

a nem hagyta el
zem otmaradt. A
élettségizett és Bar-
gyakoroskodott.
mesterséget, nek
A fiam meghá-
odakint. Jól érzi

fiatal és akklimati-

mesterségéről.
esafatok felé halk
le frissebb és vidá-
ember azt hinné,
yan fiatal, mint a
mint a gramofon.
a jó Seelenfreund
is használt szem-
írók följegyzése

iszem. Bizonyára
rt tett a rövidlátó
nan ered a német
berill ásványból,
első őse. A pápa-
onnan származik,
ták a legsűrűbben,
l sokat foglalkozó
láré Európában a
ban bukkant föl
mondják a szem-
Kinában sok száz
nár.

ka egyik legújabb
umentumát, amely
a szemüveg dom-
yságének a mérté-
masina, reflektor-
objektívvel, ami
vonalakra mutat,
plusz és minusz
olvasni az üveg
hívják „Scheitel
iden és magyarul

os gépen való csi-
az üveget, meg-
keny kőszőrű fo-
oda sétáló üveg
godtan ki lehet

menni a boltba és lehet a felekkel tár-
gyalni.

Megmutatta gyémántfűrőjét, amit vil-
lamosság hajt, a japán és acél reszelőtől
nagyon messze eső instrumentum. Percek
alatt elvégzi, amin órákig kellett azelőtt
dolgozni.

*

Nehéz napjai voltak.

Semmi hír a fiáról, a menyéről. Az
üzletük Jeruzsálem óvárosában, elpuszti-
tották-e vajjon az arabok. A fia bizo-
nyára fegyverrel védte a családját és a
kicsi egzisztenciáját. Mi van velük?

Tegnap az üzlet előtt jártam kint ál-
lott és a szemüvege alatt (domboru üve-

gen homoru csiszolás) boldogan villant a
zöke két szeme.

— Jöjjön be egy percre!

Megmutatta a levelet. Mindent szeren-
csésen átéltek, az üzletet sem bántották.
Ott él tovább a fiában Jeruzsálemben,
oit él tovább a mesterségében.

SZABÓ IMRE

Két szatíra

Irtá: Sigmund Schorr

Sigmund Schorr egyike a leg-
ismertebb nevű galíciai zsidó hu-
moristáknak. Jiddisch nyelven
írja pompés megjárgolású, inkább
bonhómias szatíráit és humoreszke-
jeit, amelyekben különösen a
zsidó közélet fonákait figu-
rázza ki. Az alábbi két szatíra
Schorr „Funem Leben” című kö-
tetéből való.

Zsidó-gyűlés

Halaszthatatlan és fontos ügyben össze-
hívtak egy gyűlést. A dolognak semmi
vonatkozása nem volt valamilyen párt-
politikával, hanem az egész zsidóságot
érintette. A gyűlésre eljöttek a külön-
böző zsidó frakciók, a mindenfajta „is-
ták”, — a poalé-cionisták, mizrachisták,
sломé-emuna jisráelisták és a cionisták
is, akik minden gyűlésre elszórtak járni,
— csak éppen mindig elkésve.

A kezdetét felhívó órára tüzték ki, a
közönség 8 óra körül tényleg gyülekezni
kezdett. Mert mindenki így okoskodott
magában: Ha azt írják, hogy félhet, ez
azt jelenti, hogy hétkor akarják meg-
kezdni, tehát úgy 8 óra tájban meg is
fog kezdődni és így ajánlatos már fél-
nyolcór elindulni, hogy 8 óra felé ott
legyen az ember...

Hál'istennek, nyolc óra. Valahol meg-
szóal egy csengő és kijön a szónok. El-
kezd beszélni. Első szavait, persze, el-
nyeli a láрма. Minden oldalról ezt kiált-
ják feleje:

— Jiddisch! Jiddisch! Ivrít!

A teremben teljes lesz a zürzavar. A
közönség köréből kézzel-lábbal előre-
verekszik Schwebele elvtárs, a poalé-
cionista. Oda tolakszik a szószékhez,
felhajt egy korty vizet és anélkül, hogy
felkérték volna, beszélni kezd:

— Elvtársak és elvtársnők! Pártom
nevében, amely a tömegért harcol és
küzd, annak a pártnak a nevében, amely
a tömegért él és hal, a tömegért dolgo-
zik és fáradozik és amely ismeri a tömeg
szükségeit, a legélesebben tiltakozom
minden más beszéd ellen, amely nem
jiddisch, mert ez a nyelv a zsidó ucca
nyelve, a zsidó proletáriátus nyelve, a
zsidó tömeg nyelve. Abból a szempont-
ból kiindulva, hogy a zsidók többségének
ez a nyelve, mindkét oldalról tekintve a
történelmet és a szociológiát, a mi leg-
nagyobb filozófusainkra és nemzetgazdá-
sainkra: Marxra, Lasallera, Kautskyra,
Pasmanikra és Kaplanskira való hivat-
kozással és hivatkozással az életre, amely
erősebb, mint minden teória, a legeré-
lyesebben tiltakozom a proletáriátus el-
nyomása ellen, amely a kapitalizmus és
a burzsoázia lába alatt nyög.

Nem akarok részletekbe bocsájt-
korni és hosszasan foglalkozni az
egyedű kérdésekkel, amelyek arra indítá-
nak, hogy beszámoljak Önök előtt,
de kiindulva abból a szempontból, hogy
ez az egyedül helyes álláspont, még egy-
szer protestálok és oda kiáltom: „Éljen
a internacionálé!”

A poalé-cionista protestáló beszéd a
letszés és a tiltakozás viharát váltotta ki.
Minden oldalról hallani lehetett a közbe-
kiáltásokat: Igen!... Nem!... Ugy-
van!... Igaza van!... Jiddischül!...
Héberül!... Nem igaz!... Ostob-
baság!...

Kis csoportok és csődületek verődtek
össze, amelyek kiabáltak, ordítottak, ve-
szekedtek. Látni lehetett kivörösödött,
izgatott és feildult-arcu hebraistákat, akik
a fejüket rázták, de lenyelték azokat a
beszédeteket, amelyek a szívüket nyomták.
Mindenkinek tele volt a gyomra beszé-
dekkel, de valamilyen félték a poalé-
cionista schlak-wortjaitól.

Ben-Jákob nem tudta magát vissza-

tartani. Belőle minden áron kitört, ki
kellott törnie. (Ben-Jákob két hónapja
tanul héberül és vad antijiddischista.)

— Rabotáj, — így kezdte — anicha-
féc lödabbér... biszfat avoténu Abraham,
Jicchak vó-Jakob... Aval... ki... ani
chaféc lödabbér boszöf-sof, kol hakól...
ani lödabbér rak ivrit—ki löschonénu rák
ivrit... lo polanit, lo jehudit... Ga-
marti.

A hebraista nagyot fejt, letörölte
homlokáról az izzadtságot és beszédjé-
nek a végét saját magának mondta el.
Igazgyöngyök ömlöttek a száján. Ugy
készült, mint Ussischkin.

A teremben pedig ezalatt tovább vesze-
kedtek. A gyűlés szónoka beszélni akart
és senki sem engedte szóhoz. Reb Her-
sele Taleszkótan, a słomé-emuna jisr-
raél, a slímákók embere felkapaszko-
dott egy padkára és onnan kezdett el
darsenolni:

— Rabojuszaj! — mekegte, mialatt a
teste ide-oda hanykolódott, mint hajó a
viharban. Különböző szavak hangzottak
el itten: héberül, jidisül, galut, Erec
Jisráél... Üres szavak. Az én eszem
azt mondja — semmit. Egyik azt
mondja, beszéljünk héberül, a másik azt
mondja, beszéljünk jidisül, én azt mon-
dom, egyáltalán ne beszéljünk. Raboj-
szaj, a zsidó gólusban van. A zsidónak
hallgatni kell és mindenre azt kell mon-
dania: gam zu lotóva. Semmit. Mind-
járt... Nemsokára eljön a megváltás.

Nemsokára itt lesz a Messiás. Csak
még egy pár ezer év... Kétezer esz-
tendeig kibírtuk, kifogunk bírni még
kétezer évet. Kétezer esztendő úgy elre-
pül, hogy az ember eszre sem veszi. Én
azt mondom — semmit. Az, akinek
emlétsére nem vagyok érdemes, meg
fog segíteni... Az Uristennek nem sza-
bad tanácsokat adni. Ó vitt minket
bele, ő fog ki is vinni belőle. Eddig is
segített rajtunk, ezután is segíteni fog
minket.

Schwebele elvtárs felugrott:

— Igen! Az Isten segíteni fog, de
hogy segít minket az Isten addig, amíg
megsegít!

Reb Taleszkótan tovább szókol:

— Im adosém ló jismár jir... Raboj-
szaj! Én azt mondom... Én azt mon-
dom... Semmit.

Tovább nem engedték beszélni Reb
Herselét. Fenyegető öklök lendültek
ellene a levegőbe és Reb Herschele
jónak látta tovább állani. Egyszerűen
megszókotott a radikális demokrata frak-
ció (Hitachdut) képviselője elől, aki
valósággal el akarta nyelni.

A radikális így kezdte meg tüzesen
lángoló beszédét:

— Elvtársak! Semmi kétség aziránt,
hogy nincs jól ahogy van és hogy fel-
tétlenül meg kell javulnia a helyzetnek.
A kapitalista burzsoá-cionista pártot
radikálisan át kell demokratizálni. Most
nagyon rosszul van.

Kalap- és
férfidivatcikkek
egyedüli jó bevásárlási
forrása a

KALAP
KIRÁLY

P. UNIRI 24.

Habig, Borsalino, Tress és
Morsant kalapok
egyedárusítása

Óriási raktár angol oxfordokban és fon-
phinokban. Saját fehérnemű varroda!

ELLENÉTEK ZENÉJE

Nem érti ősz meg a nyarat,
tél a tavaszok ellensége,
a forrón kiömlő, dús szavak
lassan érnek meg szenvedésre.

Érzéktől érzésig nagy az út,
átolttól átoltig fut a nappal
s akinek szívére éj borult,
kerüli azt a tiszta hajnal.

Fehérnek nem társa a piros,
hangosnak bőrtön csak a magány,
az öröm vig ajka elborul,
ha árnyra lel a gond falán.

A vágyat elmossa bágyadás,
a könny fényétől megriadt,
lázongó szívünk lángjai
a mulás drábjába hullanak.

Vérünkben emléke meddig él
a kéjnek? egy percig se talán —
Titkokban élünk s titkaink
kopognak sorsunk ércfalán.

Valami kúsa mágia
zavarja sorsunk édenét,
ám vigaszként annyi kinon át
a meggyőződés fénye ég.

Salamon László

Tovább így nem mehet. Az összes
rokkantakat és megkopott lovagokat,
a heddád-kiáltásokat és salom-köszöntő-
ket nyugdíjba kell küldeni és mi fiatal
erők, akik a zsidó-uccán állunk, fagyos-
kodunk, reszketünk a fájdalomtól, mert
együttérzünk a zsidó támeleggel, mi ifju
erők, akiknek a szíve tele van itatva
irántuk való szeretettel és irgalommal, át
kell vegyük a karmesteri pálcát. Radi-
kális reformot követelünk, amint a mi
organumunk, a „Szabad Szó” jiddisül ki-
pejezi: „In kapit e ct membris...”

Követeljük... elnök ur, ne zavarjon
én is tudom csak, hogy mit beszélek —
követeljük, hogy az örögek mind halja-
nak ki... Szocializálni és nacionali-
zálni akarjuk a növegyeket és az Exe-
kutívét, ahol kihizlalt burzsujok ülnek,
akik azt sem tudják, hogy melyik vilá-
gon vannak. Radikális, demokratikus,
ideálisztikus, egy alkotó és produktív,
utópisztikus, vagy mit is mondok...
Egy uj, egy megíjodott farsadalmat
akarunk. Azt akarjuk... Azt akar-
juk... Mem is tudjuk megmondani,
hogy mit akarunk és mennyit akarunk.
Azt akarjuk, amit a cionisták nem akar-
nak. Nem akarjuk azt, amit a cionisták
akarnak... Befejeztem.

Ezenközben 12 óra lett. Éjtél. Az el-
nöknél tizenöt szónok volt feliratkozva,
a teremben pedig tökéletes volt a zür-
zavar és a zaj. Az emberek nevettek,
viccelődtek, cigarettáztak és megtárgyal-
ták a legutóbbi szónok radikális beszédét.

Az elnök kénytelen volt a gyűlést
egy későbbi időpontra elhalasztani. A
résztevők mindenféle pártoták ének-
lése közben hagyták el a termet.

Az amerikai rokon.

Kréndinek van egy kis üzlete, minden-
féle holmi van benne. Kréndl „áruhaza-
ban” meg lehet kapni mindenféle cikket,
amit semmi más üzletben nem lehet be-
szerezni: gombot, gyűszűt, akasztót, ha-
rapófogót, biztosító-tűt, azt és amazt,
apróságokat. Az egész áru beletér né-
hány fiókba és kisebb fiókba és megél-
nek belőle. Kréndl tiszteségesen öltözkö-
dik, szombaton és ünnepnap estéjén a
moziba is jár, vagy a zsidó színházba,
ahol összesírja, vagy összezenéti a maga
részét. Szóval, rendez polgári életet él,
sőt valamit félre is tesz a leányának,
amikor majd eljön a megfelelő időben
az igazi élettárs.

Csak hogy az ember mindig többet
akar.

Kréndl szomszédnője száz dollárt ka-
pott Amerikából és azóta Kréndl teljesen
ki van kelve magából.

Mindenkinek van valami rokona Ame-
rikában, mindenki kap pénzt és pénzt és
estéről reggelre megtollasodik, csak az ő
unokatestvére hallgat, csak annak állta
el a görcs a kezét.

Már husz éve, hogy Amerikába hajó-
zott, ki tudja, milyen vagyont gyűjtött
ottan, milyen hercegnői életet él.

De ha az ember megemberesedik, díszo lesz belőle.

Még szégyeli is a szegény rokonokat. De levelet fog írni neki, hogy mind a tíz újat megnyalja tőle. Tiszta szerencse, hogy sikerült a címét megszerezni. Kréndl asztalhoz ült, felgyűrte a ruha-ujját, bedörzsölte a homlokát és a következő hosszú históriát írta unokahugának Amerikába:

„Drága szívem, Chase!

Tudatlak, hogy az egész familia erős és egészséges és kívánom, hogy rólad is ugyanazt hallhassam. Aztán husz éve kuttunk utánad, különösen én, — te nagy-néné, Kréndl, — a világ minden részében. Én — a te nagy-néné, Kréndl, — ősz és öreg lettem, a fejem belegyöngült, a szívem is belerokkolt a hosszú keresésbe és bánakozásba. És most, hogy husz év után rád akadtam, arra kérlek, hogy azonnal írjál, vagy én úgy éljek, inkább táviratozd meg, hogy élsz-e, férjhezmentél-e, amit, istenben bízva, remélek, vannak-e gyermekeid, amit éppenséggel remélek az uristentől és hogy mit csináltál Amerikában az egész husz esztendő alatt és mikor jössz kéveroveszre.

Nálunk sok újság van. Én — a te Kréndl-néné — leidei — soha se ismerd meg ennek a keserűségét — özvegyen maradtam egy kisleánnyal — ken ajándék, nagyon sikerült gyermek — küldj valami semmiséget a születésnapjára.

Lipse néni meghalt és a leánya, vagyis a te unokatestvéred, nagy urinó lett. Az ura tisztviselő egy biztosítóintézetnél és — nem irigykedésből mondom — nagyon jól megy neki, állé jidische kinder gesogit.

Motl bácsinak is felvitte isten a dolgát. Tök-maggal kereskedik. (Az ő kára nélkül, nekem legyen mondvá.)

Zlate, aki petróleummal járt házalni, saját telepet csinált Boriszlávbán és most maga gyárt petróleumot. Azt mondják, több háza van Boriszlávbán és nagyszerű tolldiszt hord a kalapján, — minden zsidó gyereknek legyen mondvá.

Bernát, akit te még csak egészen kis kőlyöknék ismertél, néni let, nem-sokára elvégzi a poliklinikát.

Csak Genend leánya, — ne legyen neked mondvá — maradt sikerületlen és folyton egyik bíróságról a másikra jár. Mindamelltt neki is jó sora van, mint az egész familiának és ha neked egyebet fognak írni, ne hídd el!

Üdvözöllek és csókollak, ugyszintén a kisleányom is üdvözöl és csókol.

Küldj valami csekélységet a születésnapjára!

Szerető nagy-néné Kréndl.”

Hetek és hónapok teltek el és a kuzin hallgatott. Kréndl egyik levelet írta a másik után. Ajánlott levelet küldött, sürgönyözött és a tollat alig tette le a kezéből egész idő alatt. És minden levélben és minden levelezőponon arra kérte a drága unokahugát, hogy gyermekének, szegény árvának, küldjön valami apróságot, valami figyelmességet: vtaffirungot, vagy hozományt, ő nem válogatós. És azt is, hogy az egész familiának hál'istennek jól megy sora és ne hagyja a fejét elcsavarni, ha egyebet irnak neki.

Primaria Municipiului Cluj.

Nr. 21405/1929

Publicațiune

Să aduce la cunoștință publică, că la data de 14. Noembrie a. crt. orele 11 am în sala deședințe a Primăriei inaintea Deleg. permanente se va ține licitație publică, cu oferte inchise și sigilate pentru confecționarea imprimatelor necesare ofi-ciilor acestui Municipiu pe anul 1930.

Licitatiya se va ținea în conformitate cu dispozițiile articolului 72-83 a legiei contabilității publice.

Condițiunile de licitație și orice informații (cațul de sarcini) să pot vedea zilnic în orele de lucru în biroul serviciului financiar (Str. Cogălniceanu Nr. 4. etaj cam. 3.)

Cluj, la 27. Septembrie 1929.

Primăria Municipiului Cluj.

Tizenöt hónap után egy levelező-lap érkezett Amerikából. Kréndl majd megbolondult az örömtől. Először jól kisírta magát, aztán össze-vissza cselezte kisleányát és hálát adott a mindenhatónak, hogy végre megérkezett a segítség.

Felrakta a pászamét, aztán odaállt az ablakhoz, hogy elolvassa az Amerikából jött levelező-lapot.

„Kedves Kréndl néni! — írja az amerikai rokon — mind a 95 leveledet és levelező-lapodat és a huszonöt sürgönyödet megkaptam. Bocsáss meg, hogy nem válaszoltam neked. A fejem tele volt mindenféle bajjal. Még most sem kászó-lódtam ki belőlük, de mert egyre érkeztek leveleidből, üzeneteidből és sürgönyeideiből, amelyek manapság egy vagyonna kerülnek, azt látom, hogy vagy valaki, nagyon kérlek, Kréndl néni, az

isten szerelmére, ha szived van, segíts rajtam. Itt Amerikában — ne legyen neked mondva — nagyon rosszul megy a sorom és úgy sorvadok, mint az égő gyertyaszál... Eppen azért kérlek, könyörülj meg rajtam és küldjél, amit tudsz és amennyit tudsz, aznkivül pedig szedj össze valamit a többi rokonainktól is, akiknek, amint hallom, hál'istennek ugyancsak jó dolguk van, hogy ők is segítsenek.

Örökké rád fogok gondolni és isten megfizet majd jószívűségedet.

Üdvözöllek, drága Kréndl néniem és sikerült gyermekeidet is, vagyis az unokahugomat és öszinte szívből gratulálok neki születésnapjához.

A te szegény Chase hugod“

Kréndl néni elájult.

(Jiddisból: Assér Lemil)

Az életmentő ima

Írta: Izsák Arnold

Zivatarfelhők gyülekeztek Galicai e-gén. A visszavonuló oroszok útját mindenfelé vér jelezte. Csecsemők, árvák és özvegyek jajszaava töltötte be a levegőt. Horodénka irányában egy Voronics nevű tábornok megszároltatta le az utjába eső falvak zsidó lakóit.

A zsidóknak és papjaiknak pusztulniok kell, adta ki a jelszót a tábornok.

Papok alatt a tábornok nemcsak rab-bikat, hanem saktereket értett. A sakterek ellen különösen nagy gyűlöletet érzett a tábornok, aminek az volt az oka, hogy még a békeévekben egyszer eltűnt elsősülött gyermeke. Az eltűnéssel kapcsolatban természetesen azonnal a vérvád meséje hangzott fel. — azt mesélték, hogy a gyermeknek zsidó sakterek vették a vérét. Eppen ezért a tábornok minden faluban először a saktereket végeztette ki. Sokszor saját metszőkéssel vágta el áldozatainak nyakát és ilyenkor eszelősen felkacagott.

Eppen Roshasana előtti reggel volt, amikor Voronics tábornok pogromcsapatával bevonult egy Jelnik nevű községbe. Egyes zsidóknak sikerült még idejekorán elmenekülniök, de a leg-többnek útját állották. A tábornok előállta a zsidók házaait, a katonák töb-

bi része pedig, a tisztekkel együtt a korcsmába vonult. A halálrémült zsidó korcsmáros és felesége nagy előzékenységgel szolgálták ki a pogromhősöket, mert azt hitték, hogy ily módon megmenekülnek a halál elől. Nemsokára a tábornok is megjelent a kocsmában és tisztjeivel, katonáival hozzákezdett az iváshoz. Énekelni, táncolni kezdtek. Katonákat küldtek le a pincé-be, ahonnan bort és pálinkát hoztak fel. Pataknak folyt a vudki és a bor. Vagy félóra mulatozás után a tábornok végre indulást parancsolt.

— Először a sakterhez! — adta ki a jelszót.

A sakter persze bent ült kis nádfedeles viskójában, annak is rozoga butor-zatu szobájában. Felesége és gyermeke is együtt voltak vele, mert miután viskójuk távolabb esett a falutól, nem hallottak semmit az oroszok érkezéséről. Természetesen nagyon megdöbbenek, amikor az oroszok házukba beléptek. A sakter éppen a holnap felolvasandó imnapi töraszkaszt gyakorlta ércs hangján.

— Ragadjatok meg! — hangzott a tábornok harsány vezényszava. Először vele végzünk, csak azután feleségével és gyermekekkel.

— Zsidó, készülj a haláladra! — für-

medtek rá a katonák a sakterre és formális kivégzési négyszöget alakítottak a szoba közepén. E látványra a sakter feleségét és gyermekeit borzalmas érzések kerítették hatalmukba.

A sakter, aki tudta, hogy ugys hiába fogná könyörgésre a dolgot, elhatározta, hogy nem lesz gyáva és férfi módjára fog meghalni. Bátoróságának je-léül feleségét és gyermekeit kezdte vigasztalni, majd az oroszokhoz fordult s a következőket mondotta:

— Egy kéresem volna hozzátok. Engedjétek meg, hogy halálom előtt még egyszer imádkozhassak. Holnap új-évünk lesz, amikor szép és félelmetes imákat szoktam énekelni a templom-közönségének. Engedjétek meg, hogy legalább egy ilyen imát elénekelhessek, mert úgy érzem, hogy ebben az esetben könnyebben fogok meghalni. Azt is engedjétek meg, hogy magamra ölthessem a halotti ruhámat, amelyet az élők halott zsidókra szoktak feladni temetésük napján.

A tiszték és a tábornok a zsidók ké-résére belezöldög bölintottak. A sakter felöltötte magára a halotti leplet és a taliszt, majd rákezdett az „Unó-száne Tokev”-re. És a bensőséges, szük-bemarkoló melódiájú ima hangjai egyszerre csak betöltötték a szobát. A sakter oly benső érzéssel énekelte, mint még soha életében. Az élet utáni nosztalgia csengett hangjában s az egeket ostromoita. Az itéletnap jelenések minden megrendítő fájsza benne volt ebben az imában. Benne rezgett az ég és föld lakóinak minden remegése és félelme.

Amikor ezekhez a szavakhoz ért: „Mi jichje, mi jamut”. „Ezen a napon döntök, hogy ki éljen, ki haljon meg, ki kard, ki tűz által, vesszen el, — a hangja csuklani kezdett és zokogásba fulladt. A kunyhából feleségének és gyermekeinek zokogása válaszolt a csukló hangokra.

A tábornok és a tiszték mély meghatottsággal hallgatták a sosem hallott melódiákat. El voltak búvölve a gyönyörű hangtól is, amely ezeket a melódiákat interpretálta. A katonák lövésre tartott fegyverei is önkénytelenül a földre hanyattlítottak. Mintha a szoba templommá változott volna át, — olyan hangulat ömlött el mindenben és mindenkin. A tiszteknek és a legényeknek, akik még előbb vérszomjot ittasulva törték a sakter életére, most könyvek gyűltek a szemükbe. Még a kegyetlen tábornok sem tudta palástolni meghatottságát.

— Szép volt, gyönyörű volt! — kiáltottak fel s arra kérték a saktert, hogy mondja el oroszul is az ima tartalmát. Amikor a sakter elmondotta, akkor meghatottságuk még nagyobb lett. Még vagy tizszer elismételték a sakterrel a melódiákat s látszott rajtuk, hogy nem tudnak betelni annak szépségével.

— Katonák! — kiáltott fel a tábornok, — ezennel tudatom veletek, hogy előllok a kivégzéstől.

— Tudd meg — fordult a sakter felé, miközben kezét szorított vele, — hogy a hangod mentette meg az életedet. Nem bántalak, sőt mindenütt el fogom híresztelni, ahol megfordulok, hogy milyen kincs fekszik a jelniki sakter torkában. És ha tudtam volna, hogy ilyen csodás imáik vannak a zsidóknak, so-hasem öltem volna zsidót.

A galiciai metsző később kivándorolt Amerikába, ahol világhírű kántor lett belőle. És most, amikor Roshasana napján Newyorkban odaáll az imaál-vány mellé és imádkozni kezd, felújult lelkében a jelniki pogromjelenet képe s annak rettenetes emlékei. S hálával gondol az imára, amely megmentette az életét.

Pályázat

A Mercurea-Ciuc Aut. Ort. Izr. anyu hitközség rabbi állására pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Pályázataik f. évi okt. hó 25-ig összesen iratokkal felszerelve elnökséghez címenz dök. Költségek csak a meghívandóknak térítettek meg.

Az Elnökség

HOTEL METROPOL BUKAREST
A királyi palotával szemben
Modern komfort az Új Kelet minden olvasója
15% kedvezményt kap a szobaárakban, — ha felmutatja ezt a hirdetést!

Központi fűtések,
ipari szárítók, fürdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése
Polonyi és Velits okl. g. mérnökök Turda (Torda)
Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

TELLUS
Versenyársnélküli óra elegáns, szolid és tartós

Látoga árvag

Az Erdélyi Zsidó közösségnek minden évében s a sorok írója felavatták kicsiny városában, amikor me- tanoncotthonát, amely első kiállításukat és nem zsidó mértékadó Felfigyelték rájuk dukcióján érezi leh- förténük, sokkal több, ságnál, itt az új zsidó meg: átcsoportosítját egy egészen új me nek háromszavas j- gozni és produkálni nyitja az Erdélyi Z- és ennek az irányítá- már olyan arányokba hogy az ember nem kegyeskedés, a jóté- lögiát, amikor a Z- tól ír vagy beszél. Jenkinek, akt látta, dett ez az intézmen- ami kisugárzik az ifj- ból, szorgalmából, életfelfogásából. Ók- s jótétemény, hanem séglet, parancsa a z- letének.

Ezek a gondolatok bennem, amikor az üzsvári központjának sát néztük végig:

Papp-uccai háza me- Trikotázs. Egy régi, házat vett meg az- ennek egyik hátsó gy- titotta át szövizem- gát nagyvárosivá tate- tisztaságot lássanak és- nozza egész életükbe-

A Trikotázs a ház- áll, egészen modern- is arányokban. A- csupa ablak, hatalmas- enek a dolgozó lea- termeket könnyen l- nem hinnem, hogy B- nigiának jobban me- ebben a gyárban. A- széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

szokat, akik munká- akarják megkeresni m- rüket. És így nevelik- alat falai között a z- Csak hálával lehet- akik ezt így megcsin-

széles fűtőtest, télviz- munkája nem szenved- emeleti helységekben- van mosdókkal és a- egyébb kellékeivel.

Sakterkések **Cluj, Str. Mate**

a sakterre és for-
gyszőget alakítottak
látványra a sakter-
ekét borzalmas ér-
almukba.
... hogy ugys hiába
... a dolgot, elhatáro-
gyáva és férfi mód-
Bátorságának je-
ermekait kezdte vi-
roszokhoz fordult
mondotta:
... volna hozzátok. En-
... halálom előtt még-
... ssak. Holnap uj-
... szép és félelmetes
... nekeln a templom-
... edjétek meg, hogy
... imát élénkelhes-
... em, hogy ebben az
... n fogok meghalni.
... meg, hogy magamra
... ruhámat, amelyet
... kora szoktak feladni

... bomok a zsidók ké-
... bölintottak. A
... gára a halotti leplet
... rákezdett az „ü-
... s a bensőséges, szj-
... u ima hangjai egy-
... ttek a szobát. A
... zével énekelt, mint
... Az élet utáni nosz-
... gjában s az egetek
... napi jelenések min-
... sa benne volt ebben
... zgett az ég és föld
... emegése és félelme.
... szavakhoz ért: „Mi
... Ezen a napon dön-
... en, ki haljon meg.
... al, vesszen el, — a
... zedt és zokogsá-
... ból feleségének és
... gödsé válaszott a
... tiszték mély meg-
... tták a sohsem hal-
... l voltak búvolva a
... is, amely ezeket a
... rétálta. A katonák
... veret is önkénytele-
... ottak. Mintha a szto-
... tozott volna át, —
... lott el mindenem és
... nek és a legények-
... bb vérszomjtó itta-
... er életére, most köny-
... emükbe. Még a ke-
... sem tudta palástolni

... nyörü volt! — ki-
... ttek a saktert, hogy
... is az ima tartalmát.
... elmondotta, akkor
... ég nagyobb lett.
... lismeltették a sak-
... at s látszott rajtuk,
... betelni annak szép-
... kiáltott fel a tábor-
... datom veletek, hogy
... től.
... fordult a sakter felé,
... orított vele, — hogy
... te meg az életedet,
... mindenütt el fogom
... egfordulok, hogy mi-
... a jelniki sakter tor-
... am volna, hogy ilyen
... ak a zsidóknak, so-
... a zsidót.

... zó később kívando-
... hol világhírű kántor
... t, amikor Roshasana
... an odaáll az imaál-
... idközni kezd, felju-
... pogromjelenet képe
... emlékei. S halálával
... amely megmentette

... yázat
... Aut. Ort. Izr. anya-
... sára pályázatot hirdet
... és szerint.
... i okt. hó 25-ig összes-
... e elnökséghez cimzen
... ak a meghívandóknak

Látogatás a kolozsvári zsidó árvagondozó trikotázsában

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó fe-
lődésének minden lényeges mozzana-
tánál e sorok írója jelen volt. Amikor
felavatták kicsiny műhelyüket a Kis-
uccában, amikor megszerverték a fiuk
tanoncotthonát, amikor megrendezték
első kiállításukat és felfigyeltek rájuk
nem zsidó mértékadó körök is.

Felfigyeltek rájuk, mert az árvák pro-
dukción keresztül lehetett, hogy itt több
jötték, sokkal több, egyszerű jótékony-
ságnál, itt az új zsidó szellem valóság-
lag meg: átcsoportosították a zsidó fiata-
ságot egy egészen új mentalitásra, amely-
nek háromszavas jelszava van: dol-
gozni és produkálni! Ez a jelszó irá-
nyítja az Erdélyi Zsidó Árvagondozót
és ennek az irányításnak az ereje most
már olyan arányokban domborodik ki,
hogy az ember nem is találja meg a
megyeskedés, a jótékonyosság termino-
logiáját, amikor a Zsidó Árvagondozó-
ról ír vagy beszél. Éreznie kell min-
denkinek, akit látta, hogy mit cseleke-
zett ez az intézményünk, azt az erőt,
amely kisugárzik az ifjak keze munkájá-
ból, szorgalmából, józan becsület-
telteffogásából. Őket támogatni nem
jótétemény, hanem egy benső szük-
séglet, parancsa a zsidó ember becsü-
letének.

Ezek a gondolatok akkor támadtak
szemem, amikor az Árvagondozó ko-
lozsvári központjának egyik új alkotás-
át neztük végig: az Árvagondozó
papp-uccai háza mellett berendezett
trikotázst. Egy régi, tipikus proletár-
házat vett meg az Árvagondozó és
ennek egyik hátsó gyárhelyiségét ala-
tította át szövőüzemmé. A házat ma-
rta nagyvárosivá tatarozták, esőnd és
tisztaságot lássanak és ehhez szokjanak
szegény életükben.

A Trikotázs a ház hátsó részében
áll egészen modern gyári épület, bár
is arányokban. A falai csupa üveg,
csupa ablak, hatalmas fénykévek öm-
lenek a dolgozó leányokra, a széles
termekek könnyen lehet szellőztetni,
nem hiánynak, hogy Berlinben az ipari
gépezésnek jobban megfelelne, mint
ebben a gyárban. A termék közepén
széles fűtőtest, télviz idején az ujjak
munkája nem szenved a hidegtől. Az
emeleti helyiségekben pihenő és étkező
szobákkal és a tisztaság számos
egyéb kellekeivel. Így kell nevelni
szakmát, akik munkával, produkcióval
kiszáradnak mindennapi kenyere-
kükért. És így nevelik az altruista vál-
alat falai között a zsidó árvákat.
Csak hálával lehet gondolni azokra,
akik ezt így megcsinálták.

Művész:
perzsaszőnyeg
szővött gobelin, karamani függöny, külföldi
fonalak szővökellékek legelőnyösebb be-
szerzési forrása
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. En. Ciorogaru (Uri-u.) 14

CHARITÉ
Szánatorium
Cluj-Kolozsvár, Str. Regatá
(Majális-u.) 12a. sz. Telefon 600
Szállás, Belgyógyászat, (cukor-, vese-, és
anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelé-
se), Szülészet (különszülészobával és gyer-
mekágyas osztállyal), Nőgyógyászat, Urologia,
Orthopédia, Szemészet, Fülész, Orr- és gé-
gyógyászat stb. Legjelenebb specialista or-
vosi vezetés alatt. Röntgen. Vegyi és bak-
teriológiai vizsgálatok. Gyógyfürdők (szénsav
forrás, jód, kén stb.). Villamos kezelésekre. Fogyó-
és szobák, kejáróknak is. Napi ellátást és á-
polást díj: I. oszt. 450, II. o. 350, III. o. 280
Egyszerű orvos: **Prof. dr. Steiner Pál**

Az irodában két fiatal leány dolgo-
zik, ott vannak mindjárt a raktár mel-
lett, hogy itt is megkedvezzenek szükség-
esetén. A raktár állványai tele vannak.
Dusan szortirozott puloverek, kötött
mellények, jó meleg szveterrek, nagyon
izléses kötött női kosztümök és egy
különös szenzáció, az Árvagondozó
Trikotázsának fűdödressze. Már most
készítetik őket a jövő szezora.

Egyszerű stucnik és egy kítőnő tö-
megcikk, a kazak, ami néhány száz
lejtért akár a télikabátot is helyettesíti.
Szép, elevenmintájú, de azért harmó-
niába fogott színű kendők, pompás
korcsolyaszveterrek, hósapkák, apró
kedves gyermekmellények.

Innen a munkatermekbe lép az ember,
ahol a kész trikoszövetet szabják
darabokra. A varrógépet villamos haj-
tja, a vasalót szintén villany melegíti.
Orsók állanak glédában, néhány leány
kézzel szedi le a pamutot, egy nagy
gép felbolyozza a szövetet, a tev-
kenység, az élet árama lüktet ebben
a teremben.

Nem látszik a gyárnak a stereotip
szürkesége, az ember azt hiszi, hogy
egy forgalmas állomáson van, ahol
mindenkinek igyekszik valamerre.

Odébb vannak a szövőgépek. A
gyapjút már felgombolyították az or-
sókra és kalauzom megmagyarázza,
hogy ezt a gyapjút készen festve hoz-
ták külföldről.

Tisztavajból készült vegetáriánus ebéd és vacsora a
Tejtermékek,
„Modern” reggeli,
Habos kávé, vaj,
jam vagy mész, tojás,
sütemény Lej 25
MODERN
TEJCSARNOKBAN
Str. Gheorghe Barițiu (v. Malom-ucca) 16

ROYAL amerikai írógépek legújabb
modeljei szenzáció!
Mielőtt írógépet vásárolna, saját érdekében feltétlenül kérje ezen gép vételkényszermentes bemu-
tatását. — Royal nagy gép 92 betűvel. — Royal Portable 88 betűvel. Minden nagyobb város-
ban képviselve. Vezetékválasztó: Goldstein, Oradea, Str. Avram Jancu 5, Telefon 2—97 szám

Megérkeztek
az őszi és téli ujdonságok !!!
Kötött ruhánk, pul-
lowerek, harisnyák,
női konfekciók.
Ígen olcsó árak
Tekintse meg vételkényszer nélkül
HERCULES
fiók Cluj, Regele Ferdinand 13.

Machorgarnitúrák
2-4-5 és 9 kötetes egy-
szerű és diszes kiadásban mindenfélét fordításban. Mirjamok és mennyasszonyi ajándé-
koknak alkalmas bőrkötéses imakönyvek elegáns és izléses kivitelben. A legfinomabb se-
lyem és gyapjú talisman minden nagyságban, arany vagy ezüst börtinnival felszerelve, ugy-
szintén plüss telisz és teifilin tartók, fehér selyem vagy batist jomkippurri sapkák, valamint
az összes rituális és ünnepi cikkek rendkívül olcsó kiadásai októ. 1-én megkezdődik a
SAFRUTH
zsidókönyvkereskedésben Cluj, P. M. Vitaeazul 59.
Mindenki siessen tehát szükségleteit idejében beszerezni, a fennti szoliditásáról híres
és olcsóságáról közismert cégnél. Ugyanott iskolafizetek rajz- és írószerek, írodacikkek
és nyomtatványok, valamint román, magyarszótár és jiddis gramafonlemezek óriási választékban. Patesztina és görög ἄγγονις engross és detail etadás.

Sakterkések האלעב nagy választékban
Cluj, Str. Matei 2. (Mátyás Király u.)
Fried Jenő acéláru különlegességei raktárában.
Köszörsülés, tűkőrfényezés,
nikkelező-telep.

A szövőgép, ha beállították, ha fel-
szerelték a színeket minta-matricákkal,
egészen egyedül, szinte felügyelet nél-
kül és több szinből hozza ki a vál-
tozatos mintájú, esetleg selyemfonállal
díszített szövetet. Ha elszakad egy
fonál, a masina automatikusan megáll.
Körülötte kötőgépek, még primitívek
is vannak közöttük, a régieket sem
szabad ócskavas közé dobni, mindent
felhasználnak. Az emeleten levő nyers-
anyagraktárban találjuk a sok száz kiló
gyapjufonalakat és Lengyelországból
behozott egyszerűbb gyapjufonalat, a-
miből az olcsóbb áruk készülnek.

Egy kis statisztika arról, hogy miként
fejlődött az Árvagondozó ezirányú
hasznos munkája ideig. 1927-ben,
tehát két évvel ezelőtt Kolozsváron
huszonketten dolgoztak egy szerény
kis helyiségben. Ma az üzemi munká-
sok száma negyvennyolc és ötvenkettő
között váltakozik.

Az Árvagondozó sulyt helyez arra,
hogy lehetőleg vidéki gyermekek ke-
rüljenek ide, ahol gondoskodnak el-
szállásukról és kosztjukról. Három évig
tanul, felszabadulásáig, de már belé-
pése után négy hónapra kicsi kötőgép
mellé helyezik és rendes, a gyárak
által egységesen megállapított bért kap.
Ha nagyobb gép mellé kerül, rendes
darabért kereshet. A heti keresetük
átlagban három-négyszáz lej, amely
felmege nyolc-tilen száz lejig, A kötő-
dében egy ügyes munkáseány ezer-
kétszáz lejt is tud elérni hetenkint. A
fiatal varróleányok átlagos heti kere-
sete háromszáz lej, az előrehaladottab-
bakké ötszáz lej. A leányok számára

internátus lesz a házban, ahol gondos-
kodás történik erkölcsi és szellemi ne-
velésükért.

A Trikotázst oktatási célból léptet-
ték életbe azért is, hogy később a ki-
tanítottakat foglalkoztassák. Az árvák
számára bizakodást, önértéket, egyenes
gerincet szerezni, ez a fő cél és ima a
Trikotázs munkája igazolja, hogy az
altruista igyekezet megvalósítható. A
gyár produktívál csökkenti, lehet
majd az Árvagondozó kiadásait, ter-
jeszkedni lehet, az elv és az eszme be-
fogja hálózni az országot és mindenütt
urolokodni fog a jelszó szelleme: dol-
gozni és produkálni!

Vannak a kiképzettek között olya-
nok, akik gépet kaptak és otthon dol-
goznak. Özevgyeknek s árváknak, kik-
nek családi helyzetük nem engedi,
hogy tartósan itt maradjanak a város-
ban ilyen módon siet az Árvagondozó
segítségére. Az Árvagondozó vezetői
már most gondolkodnak, a Trikotázssal
kapcsolatosan egy további lépésről,
arról, hogy az üzem tiszta jövedelmé-
ből részesítsék azokat, akik ott kezd-
tek dolgozni. Ez a tény olyan program
a jövőre, amit méltatni egészen fölös-
leges: ez önönmaga helyett beszél. Az
Árvagondozó különben is ma Erdély
zsidóságának nemcsak legéletrevalóbb
közülötte, hanem legkiterjedtebb szer-
vezete is. Árvagondozó, tanoncotthon
és műhely-hálózatának egyik legérde-
kesebb része a szigetű női tanoncotthon
és ipari műhely, amelynek külön köz-
pontja van. Itt van Szatmár fiutanon-
cotthonával és varrodájával, Nagyvá-
rad fiutanoncotthonával, Kolozsvár 50
növendékből álló fiuinternátusával, itt
a Trikotázs és itt van az iklödi iparos
jesiva huszonnégy bocherjével, akiket
végeredményében az Árvagondozó ré-
vén berendezett műhelyben képeznek
ki szatolmesterekké.

Három ember áll a munkabizottság
élen, amely hajtja, irányítja ezt az
egyedülálló szellemi, erkölcsi és szoci-
ális üzemet, Kertész Jenő az országos
szervezet elnöke, Schwarc Miksa fő-
titkár és László Jenő az ipari bizott-
ság elnöke. Hálás megindultsággal kell
megemlékezni róluk. A Trikotázst
Izsák Jenő és neje vezetik, szaksze-
rűlen s a munkások iránt érzett jóin-
dulattal.

(sz. i.)
Összes ismerőseinek és rokonainak
boldog új életet kíván
Jakobovits Imre
és neje
Temesvár

Boldog új életet kíván
חתיבה וחתימה טובה
összes üzletfeleinek és ismerőseinek
Első Erdélyrészi Ékszergyár
Cluj

חתיבה וחתימה טובה
Boldog új életet kíván összes vevőinek
és ismerőseinek
Ifj. Pál Márton

כתובה וחתומה טובה

Boldog ujévet kívánnak

Összes rokonainknak, jóbarátainknak, üzletfeleinknek és Erec-Jiszaeli testvéreinknek;

Fischer Lipót és Neje, Cluj.
 Fischer Ernő,
 Ing. Noszin Mór és Neje,
 Ernster József vendéglős és családja,
 Dr. Fenichel József és családja,
 Dr. Szőnyi Géza és családja,
 Schwarz Miksa,
 Diamand Elemér és Neje,
 Péterffy Endre,
 Fenichel Mór és családja, Aiud.
 Becker Henrik és Neje, Surduc,
 Becker József és Neje,
 Róth Miksa
 Edelstein Jakab és Neje, Cluj.
 Franck Zsigmond, Dej,
 Albert Lázár,
 Schwartz Béla,
 Hendler Izsák,
 Bernáth Samu,
 Bernáth Dezső,
 Dr. Bär Emanuel,
 Noé Izidor,
 Noé Nándor,
 Fülöp Testvérek,
 Hirsch Sándor,
 Hirsch Ábrahám,
 Koos Jakab,
 Hirsch Dávid,
 Wolf Adolf,
 Weinberger Samu,
 Farkas Sándor,
 Lékai Béla,
 Goldenberg Adolf,
 Weisz József,
 Mátyás Ignác,
 Singer Ferencz,
 Holländer Samu,
 Schwartz József,
 Salamon Adolf,
 Salamon Herman,
 Weinberger Lázár,
 Dr. Weinberger Manó,
 Biró József,
 Sternberg Sarolta,
 Rosenzweig Vilmos,
 Rosenthal Mihály,
 Diamandstein Márton,
 Rosenzweig M. Jehuda,
 Stein & Hochstadt,
 Csillag Mór,
 Weisz Sámuel,
 Schönfeld Benő,
 Bujd. Hirsch Samu,
 Weinstein Jenő,
 Klein Mihály,
 Feuerstein Kálmán,
 Schönberger Nándor,
 Adelstein Nándor,
 Singer Zoltán,
 Fenyő Béla,
 Dr. Nasch Endre,
 Hirsch Samu,
 Rosenthal Ignác,
 Hirsch Ábrahám,
 Klármann Ernő,
 Dr. Kiss József,
 Corso Bonbonerie Stösselné,
 Hochstadt Béla,
 Schwartz Jakab,
 Löb Márton,
 Izrael Oszkár,
 Mairovitz Cheskel,
 Meirovitz Lipót,
 Weiszberger fivérek, gombgyárosok.
 Mendelovits Antal nagykereskedő és
 neje.
 Klein Albert, Sinye.
 Nasch Lipót és Nasch Béla, Gherla.
 Bergfeld Adolf, Tetchea,
 Rosmann Lipót, Nagyiklód,
 Dux Salamon, Iklód,
 Rosmann Béla, oBrgóprund,
 Kálmán Dávid Tasnád,
 Grünberger József és családja, Sibiu.
 Dr. Eidinger Hermann orvos, Bec-
 lean, jud. Someș.
 SIGHET
 Fuchs Mózes Berné és családja.
 Schönblum Samu rőföskereskedő és neje.
 Szmuk Juda és fiai.
 Szmuk Samu-cég.
 Rosenberg és Markovics-cég.
 Weisz Izrael, Chewra-Kadisa elnöke és
 neje.

Stern Fischel és Stern Éliás, szesznagy-
 kereskedők.
 Stöckel Marton, fodrászterme.
 Dr. Kertész József és neje.
 Schréter Izsó és neje.
 Lichtenstein Jakab, terménykereskedő és
 neje.

Szmuk Mihály, orth. hitközség elnöke és
 neje ezuton kívánnak boldog ujesztendőt
 összes rokonainknak, jóbarátainknak és
 ismerőseinknek.

Dr. Fried Ábrahám, ügyvéd, a Máramarosi
 Zs. N. Sz. elnöke és neje, Sighet, boldog
 és munkás ujesztendőt kívánnak
 cionista elvtársainknak, rokonainknak, bá-
 rátainknak.

Első Máramarosi Hajlító Butor és Fa-
 árúgyár, Sighet, eredményes, boldog
 ujesztendőt kíván t. üzletfeleinknek.

Perl és Rosenkranz, Sighet-Máramaros-
 sziget, boldog ujévet kívánnak t. üzlet-
 feleinknek, rokonainknak, jóismerőseinknek.

Müller Antal, vaskereskedő cég, Márama-
 rossziget, boldog ujévet kíván t. vevői-
 nek, rokonainak, jóbarátainak és ismerő-
 seinek.

Koffler Mózes, Máramarossziget, boldog
 és munkás ujesztendőt kíván összes
 Mizrahi és Ceire-Mizrahi elvbarátainak.

Schön Dezső és neje, ros-hasana alkalmá-
 mából ezuton küldik mindenkinek, akít
 illet, szives kívánságaikat.

Erdély összes cionistáinak, a Zs.
 N. Sz. minden tagjának, ezuton kívá-
 ván boldog ujévet és eredményes munkát

Dr. Fischer József
 A Zsidó Nemzeti Szövetség
 elnöke.
 Az új év küszöbén az erdélyi zsidó nép-
 kisebbség összes tagjainak ez uton küldi
 ünnepi üdvözlését és szívből jövő
 כתובה וחתומה טובה kívánatait.
 Dr. Fischer Tivadar.

Orsova zsidósága כבוד-
 t kíván gálutbéli
 testvéreinek, szive melegével üdvözlí az
 ósujhon hőseit és kegyelettel gondol
 azokra, akik életüket áldozták a hazáért.

Boldog ujévet kíván cionista barátainak
 és elvtársainak Erec Jiszaelben és a Ga-
 lutban.
 Dr. Weissburg Chaim.
 Glückliches Neujahr allen Freunden des
 Keren Kajemeth in Transylvanien.
 Adolf Pollak.

Boldog ujévet kíván rokonainak,
 ismerőseinek és üzletfeleinknek
 Mendelsohn Mózes
 Huedin, az Uj Kelet akvizitőre

לשנה טובה תכתבו
 wünschen wir unseren Freunden, unseren Theatergästen
 und den lieben jüdischen Volk Transylvaniens.
 SALAMON STRAMER und FRAU
 und seine Künstler-Gesellschaft.
 BISTRITZA 1929 4. OKT.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 az összes helyicsoportoknak és cionista
 testületeknek az
 Erdélyi Zsidó Nemzeti
 Szövetség Vezetőségére

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNNAK
 a Keren Kajemeth Bizottságoknak, biz-
 tosoknak és a Keren Kajemeth összes
 munkatársainak, abban a reményben,
 hogy az elkövetkező esztendőben lega-
 lább 1500 dunam földet fog megváltani
 Erec Jiszaelben Erdély zsidósága,
 A Keren Kajemeth Országos
 Bizottsága és központi irodája.

A KEREN HAJESSZOD központja
 lesana továt kíván a Keren Hajesszod
 összes támogatóinak és barátainak.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 összes üzletfeleink a
 Kishitelbank dési fiókja.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNNAK
 a Zs. N. Sz. központjának és minden
 Helyicsoportnak a Zs. N. Sz. deji
 csoportja.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 minden cionista testvérszervezetnek a
 deji Ifjusági Kulturkör.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 A Zs. N. Sz. és az Alapok vezetőségé-
 nek, valamint összes Hítchabrutjainak
 és testvérszervezeteinek a
 Hitachdut Aviva-Barisszia
 Nöszütja.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNNAK
 a Zs. N. Sz. és az Alapoknak, a
 Nöszütnek és testvérszervezeteknek a
 deji Aviva és Barisszia.

MINDENKINEK, aki dolgozik a Zsi-
 dó Állam megteremtéséért kitar-
 tást és boldog új évet kíván a deji
 Brith Trumpeldor.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 összes rokonainak, barátainak
 és ismerőseinek
 Dr. Kálmán Jenő,
 Salonta.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNNAK
 Klein Simon és Fuchs József vala-
 mennyi Aviva és Barisszia test-
 véruknak.

★
Boldog ujévet kíván
 vevőkörének és jóbarátainak
 ★
Rados et Comp
 cég Cluj
 ★

Összes rokonaimnak, jóbarátainknak
 és üzletfeleimnek
Boldog új évet kívánok
Feuerstein
Sándor
 deji szappangyáros

Boldog új évet kíván rokonainak,
 barátainak és összes ismerőseinek
Viesel Jenő
 és családja Arad

Boldog új évet kíván
Dózsa Márk
 a „PHÖNIX” Életbiztosító-Társaság
 Bécsben aradi vezérügy. vezér titkára

Boldog új évet kíván rokonainak, is-
 merőseinek és vevőkörének
Áron Dávid
 CLUJ

Boldog ujévet kívánunk jóbarátainknak,
 isletfeleinknek és ismerőseinknek.
Katz és Bernát
 CLUJ

Boldog új évet kívánunk ezuton
 rokonainknak, barátainknak és
 üzletfeleinknek
Salamon Testvérek
 Câmpie-Turzei

Barzel vasüzlet
 Cluj
 boldog ujévet kíván üzletfeleinknek és
 ismerőseinknek

Boldog új évet kíván
Katz Márton
 NYOMDATULAJDONOS
 üzletfeleinknek, rokonainak és ismerőseinknek
 CLUJ

Összes rokonainknak, jóbarátainknak, üzletfeleinknek és Erec-Jiszaeli testvéreinknek;
 Október 5
 5690
 Az ország
 A szer
 A liberál
 A királyi hatalom
 hármas régenstanács
 dönt. Meghalt Buzdu
 lát szomorú szívvel
 összes alattvalói. Ro
 mányos életében az
 sulyos rendet vágó
 király, aki halála elő
 trónutódlás jogától,
 unokájára hagyta az
 nagykorúságig hárm
 lasztott az ország ké
 rályt csakhamar köv
 sáfárja Bratianu Jo
 futottak össze a bo
 került trónutódlási
 nek összes szála.
 Tegnap reggel a r
 jától fosztotta meg
 Buzdugan George,
 rája, a semmitöszék
 a legmagasabb pozic
 bírói pályáján és leg
 ságában a minden pe
 tes egyenes, bölcs é
 A régenstanács össze
 lentül esett reá az eg
 mint a legfőbb semm
 róli függetlenséget r
 függetlenséget Buzdu
 is meg tudta őrizni.
 mánynak köszönhető
 cselekedeteiben és h
 tisztább függetlenség
 vezette.
 Még utolsó óráit é
 amikor halálos ágya
 dultak a legkülömb
 Kétségtelen, hogy a
 és józan mérsékletnek
 szükség van ahöz, ho
 val felvetődött alko
 ország összes érdeke
 lével oldódjék meg.
 ban, hogy a kormány
 lanatban az alkotmá
 megfelelően, magára
 mat, a parlament ké
 vel meg is fogja talá
 megoldást.
 Románia lakosság
 mányai tanúságot te
 válságos percekben
 dattal és komolyságg
 és az ország magasab
 kor az ország uralko
 aki csak hosszú évek
 ténylegesen is az orsz
 ségteljes feladat a kir
 zentáló régenstanács
 blémája.
 Kívánunk kell, ho
 az ország minden re